

Hay Nakakan

(Exodus)

Hay A'at Tuwen Liblu

Hituwen liblu ya hu'up nan nahhun an intudo' Moses an na'na'at i Jacob ya nadan imbabalena. Ya hay ipa'innilan tuwen liblu ya hay nakakan nadan tinanud Israel hi ad Egypt an numbalinandah himbut ta umedah ad Kanaan an hidiye nan alyon Apu Dios hi idatnan dida an eda pumbobluyan. Ta nakakdahdi ot ipluydah nan billid hi ad Sinai ta hidiy nangidatan Apu Dios i Moses hinan Himpulun Tugun ya nadan udum an pohdonan un'unudonda an tinanud Israel an mibilang hi tataguna. Ya niddum bo ituwen libluy nangiphodandah nan tabernakel an pi'dammuwanda i Apu Dios ya nan atondan mundayaw.

Hay Nitudo' Ituwen Liblu

1. Hay napalpaligatan nadan tinanud Israel hi ad Egypt (Hay Nakakan 1–18)
  2. Hay awadan nadan tinanud Israel hi ad Sinai (Hay Nakakan 19–24)
  3. Hay indat nadan tatagu hi ma'usal hinan tabernakel
(Hay Nakakan 25–40)
-

Hay Napalpaligatan Nadan Tinanud Israel Hi Ad Egypt

1 ¹Hi Jacob an nginadanan Apu Dios hi Israel ya immedah nadan linala'in imbabalena hi ad Egypt. Ya hay ngadan nadan imbabalena ²ya hi Ruben ya hi Simeon ya hi Libay ya hi Judah ³ya hi Issakar ya hi Sebulun ya hi Benjamin ⁴ya hi Dan ya hi Naptali ya hi Gad ya hi Aser. ⁵Ta hay bilangan namin an tinanud Israel i diyen immayandah ad Egypt ya napitu (70). Mu hi Joseph e ya namangulu mo tuwalih ad Egypt.

⁶Ya hidin immey atnay tawon ya nateh Joseph ya nadan i'ibana ya an namin nadan papaddungda i didan tinanud. ⁷Mu nadan tinanudanda ya nun'a'ahlagda ta dimmakdodakkolda ta niwaktadah ad Egypt.^a

---

^a 1:7 Nan Na'na'at 7:17

⁸Indani ya nihukkat han patul hi ad Egypt an aggena innilay a'at handin hi Joseph.^b ⁹Ya alyonah nadan tatagunay, Inoy an dimmakkodakkol nadan tinanud Israel hitun boble ta'u ta dida bo udot moy dakkol mu dita'u. ¹⁰Ot mahapul an waha aton ta'u i dida ta way atondan adi ma'udman an ma'udman te onha udum hi algo ya waday gubat ot ma'id ha mapto' ya middumda nadan mangubat i dita'u ya innayundan binumtik.

¹¹Ot pumbalinonda nadan tinanud Israel hi himbut ot pot'onda doha ta diday ap'apuda ta diday mummandal i dida an muntamu. Ta impiyammada nadan boble hi ad Pitom ya hi ad Rameses. Ta datuwen boble di pang'amungan nan patul hinadan makan. ¹²Mu ta'on on athidiy inatdan namalpaligat hinadan tinanud Israel ya namaman dimmakolda ta niwakatdah ad Egypt. Ta namamay pangiyaguh nadan i Egypt i dida. ¹³Ot iyal'alada mo bon nangigalid i dida. ¹⁴Ta nunhiglay nangatdan namalpaligat i dida an ma'id ha homo'da te adi ammuna nadan ipiyammadan pito' an hamintu an miyammah nadan balen di i Egypt te ta'on on nadan nat'onat'on an tamuh nadan puntanomanda.

¹⁵Ya indani bo ya imbagan nan patul hinadan Hebrew^c an mundawat hi golang an da Siprah i Puah ¹⁶an alyonay, Tigonyu ta lala'ie nan dawatonyun iyayyam nadan ibbayun Hebrew on pinateyu. Mu babai'ya aggeyu.

¹⁷Mu aggeda inunud te hi Apu Dios di taktanda ta ma'id ha pinatedah nadan dinawatdan goggolang an ta'on on lala'i. ¹⁸Ta impa'ayag mo bon nan patul dida ot mahmahanay gapunah aggeda nangunudan hinan imbaganan dida. ¹⁹Ya alyonday, Te nadan Hebrew ya agaggay eda pun'ayyaman^d an adida umat hinan i Egypt te adi ami dumatong on nun'ayyamda.

²⁰Ta dimmakkodakkolda ta ongal di abalinanda. Ya dadiyen mundawat hi golang ya winagahan Apu Dios dida. ²¹Ta indattana didah holagda an gapu nimpe ta hi Apu Dios di taktanda. ²²Ya lo'tat mahan ya imbagan nan patul hi an namin hinadan i Egypt an alyonay, An namin nadan goggolang an linala'i an imbabalen di tinanud Israel ya eyu pun'ibkah dida hinan wangwang an nungngadan hi Nayl^e mu ta'omman ya imbatiyu nadan binabai.

Hay Na'at Hidin Agolang Moses

2 ¹Indani ya wada han lala'in tinanud Libay an inahawana han ibbana damdaman tinanud Libay. ²Ta numbutyug^f nan babai ot mun'ayyam

^b 1:8 Nan Na'na'at 7:18,19   ^c 1:15 Nan Hebrew ya hidiyey pangalin nadan bokon Judyu hinadan tinanud Israel.   ^d 1:19 Hay pangalin di udum hinan pun'ayyaman ya puntungawan.   ^e 1:22 Nan Na'na'at 7:19   ^f 2:2 Hay pangalin di udum hinan numbutyug ya nunhabi.

ya lala'i. Ya hidin tinigon inana an mapmaphod di agolangna ot ipapa"enah tuluy bulan.[§] ³Mu hidin ma"id mo ha atonan mangipa"e ot mangala i han bahket an hay niyamma ya nan katlubung ot bitolona ta adi hunggop di liting hi dallomna. Ot iha"adnahdi nan golang ot ena patapla'on hinan nun'ahlo'an hinan way da'ging di wangwang an nungngadan hi Nayl. ⁴Ot ipa'adugnah nan babai an imbabalena ta tigonay ma'at hinan golang.

⁵Ya indani ya wada nan babain imbabalen nan patul hi ad Egypt an e mun'amoh hinan wangwang. Yaden nadan tatagalana ya dumanaldallanandah nan da'ging di wangwang. Ya nangimangmangan nan imbabalen di patul han bahket hinan nahlo'an ot honagonay ohah nadan tagalana ta ena alan. ⁶Ta inyenana hiya ot bukatana ya tinigona nan golang an mungkoga ta himmo'na. Ya alyonay, Imbabalen mahan teen di Hebrew.

⁷Ya imme nan unga an hi ibban nan golang hi awadan diyen babai ot alyonay, Pohdomdan ta e' ayagan ha babai an Hebrew ta hiyay mangipapto' hinan golang?

⁸Ya alyonay, O, eka. Ot ma'anne mo nan unga ot ena awiton hi inada. ⁹Ta immali ot alyon nan imbabalena di patul i hiyay, Awitom ta ipapto'mu ta ukoda' hinan bo'laom. Ot hidiyey atona.

¹⁰Ta hidin immong'ongngal nan unga ot ahina iyeh nan imbabalena nan patul ta hiya moy ay nangimbabale. Ot ngadanana ta hi Moses te alyonay, Hay nangala' i hiya ya hinan nalitingan.

Hay Binumtikan Moses Hi Ad Midian

¹¹Hidin kimmilog hi Moses ot umen ena ipadutu'an di ma'ma'at hinadan ibbanan Hebrew.^h Ya tinigonan nunhiglay eda pumpalpaligatan. Ya indani ya tinigona han i Egypt an pumpaluwana han ohan Hebrew. ¹²Ya hidin munligguligguh hi Moses ya tinigonan ma"id ha manmannigon hiya ot patayonah diyen i Egypt ot ika"utnah nan awadan di panag.ⁱ

¹³Ya hidin nabiggat bo ya inakhupana han duwan ibbanan Hebrew an mun'awwitda. Ot alyonah nan bimmahul di, Tanganu onmu punhuntuk nan ibam?

¹⁴Ya alyon diyen lala'i di, Undan pinto' da'ah ap'apu hi mangipanuh hi tatagu? Wan alyom bo on ta patayona' ta umat hinan inatmuh nan i Egypt hi ad ugaban. Ya timmakut hi Moses ot inayunan bumtik te alyonah nomnomnay, Te on waday nanginnilah nan inat'u.

¹⁵Hidin na'innilaan nan patul ya pinhodnan ipapateh Moses mu ma"id ha mabalina te niluh an binumtik hi ad Midian ot hidiy ena iha"adan.^j

---

§ 2:2 Nan Na'na'at 7:20; Hebrew 11:23 ^h 2:11 Nan Na'na'at 7:23-28 ⁱ 2:12 Hay pangalin di udum hinan panag ya gahal. ^j 2:15 Nan Na'na'at 7:29

Ta han hin'algo an um'umbun hi Moses hinan way obob hidih ad Midian ¹⁶ya immaliday pitun binabai an imbabalen nan padihdi hi ad Midian an humagub ot talwanda nadan pun'inuman nadan halun amada an eda impastol. ¹⁷Indani ya wadaday udum an mumpastol ot hukwitonda dadiyen binabai. Mu immeh Moses ot ena boddangan dida ot pa'inumana nadan halunda.

¹⁸Ta na'inumanda nadan halunda ot umanamut dadiyen hina'aggi. Ya alyon amadan hi Rewel di, Tanganu mohpe on ad uwani ya agagga ya immanamut ayu?

¹⁹Ya alyonday, O te wada han lala'in i Egypt an bimmoddang i da'mih din hukwiton da'mih nadan udum an mumpastol hidih nan obob. Ta hiya eh'ay himmagub ot pa'inumana nadan halun ta'u.

²⁰Ya alyonay, Ot daan? Tanganu onyu tinaynan hidi? Ekayu ayagan ta mi"an i dita'u.

²¹Ot eda mo ayagan.

Ya inabulut Moses ot mi'hituhdi i da Rewel. Ya indani ya impa'ahawana i Moses nan imbabalenan hi Sipporah. ²²Ta nawada han imbabaleda an lala'i. Ot alyon Moses di, Ha'on ya ona' ni'iboblehtu ot ngadana' ta hi Gersom.

²³Ya hidin nala"uh di atnay tawon ya nate nan patul hi ad Egypt. Mu nadan tinanud Israel ya hiyah diye an nunhiglay holholtapondah nadan ipatamuda i dida ta hiya nan mumpahpahmo'da i Apu Dios ta boddangana dida. ²⁴Ya dingngol Apu Dios nan pumpaboddangandan hiya te aggena liningling nan imbaganah din a'ammomma an da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob an atona i dida.

²⁵Ta tinigon Apu Dios nan punholholtapan nadan tinanud Israel ya ongal di homo'nan dida ta pohdonan boddangan dida.

Hay Ni'hapitan Apu Dios I Moses

3 ¹Hi Moses ya hiyay mumpapto' hinadan halun nan padi hi ad Midian an hi Jetro^k an hi aman ahawana. Ta han hin'algo ya ena impastol nadan halun hinan agge naboblayan ta dimmatong hinan niyappit i Apu Dios an billid an nungngadan hi Horeb.¹ ²Ya numpatigon nan anghel Apu Dios i Moses an ay mundaldallang an apuy hinan kaykayyiw. Ya tinigon Moses an mundaldallang nan kaykayyiw mu munnanannong an adi magmagbu. ³Ot alyon Moses hi nomnomnay, Agandi anu ta e' idodongan te tanganu on waha athidih dumaladalang on adi magmagbu.

^k 3:1 Hay ohah ngadan Jetro ya hi Rewel. ¹ 3:1 Nan billid an Horeb ya Sinai di ohah ngadana.

4 Mu hidin tinigon Apu Dios an mun'ihaghaggon hi Moses ya mungkalih nan way mundalang an kaykayyiw an alyonay, Moses! Moses!

Ya alyon Moses di, Tanganu, Apu Dios?

5 Ya alyon Apu Dios i hiyay, Mipogpog'ahna ta adi'a mi'ihnup hitu. Ya aanom di hapatutmu ta ipatigom di pangipabaktum i ha'on te hituwen awadam 6 ya wahtuwa' an Dios an dayawon din a'ammodmu an da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob. Ya punhawanan mohpen Moses di angahna te tumakut an mangitigo i Apu Dios.

7 Ot inayun Apu Dios an alyon i hiyay, Tinigo' an nunhiglay ipaligligatan nadan ibbam an tatagu' an tinanud Israel hi ad Egypt. Ya dingngol'u nan pumpahpahmo'andan ha'on te nunhiglay pangigalid nadan mummandal i didah nan tamu. 8 Ya hiya nan immaliya' ta e' okakon didahdi hi ad Egypt ta ipangulu' didah nan boblen malumong ya damuna ya makadangyan an nunhituwan nadan tinanud Kanaan an dida nadan tinanud Hit ya tinanud Amor ya tinanud Peris ya tinanud Hib ya tinanud Jebus. 9 Te dingngol'u nimpe nan pumpahpahmo'an nadan tatagu' ya atbohadin tinigo' nan nunhiglan pamalpaligat nadan i Egypt i dida. 10 Ot hiya nan ad uwani ya honagon da'an ha'on hinan patul hi ad Egypt ta he'ay e mangipanguluh nadan tatagu' ta umaandahdi.

11 Mu alyon Moses di, Apu Dios, undan ihya nganneya' ta namaag ya eya' mi'hapit hinan patul ya e' okakon hidi nadan ibba' an tinanud Israel?

12 Ya alyon Apu Dios di, Adi'a minomnoman ot ha'on di mangitnud i he'a. Ta nalpah'en immaan ayuh ad Egypt i dadiyen ipangulum an tatagu' ya immali ayu ta dayawona' ituwen billid. Ta hinaey panginnilaam an ha'on di nannag i he'a.

13 Ya alyon bon Moses di, Hitun umaya' ya manu te ibaga' hinadan ibba' an tinanud Israel an he'a an Dios an dinayaw nadan a'ammodmi di nannag i ha'on. Mu mahmahanda'ey ngadanmu ya nganney ibaga'?

14 Ya alyon Apu Dios di, Ha'on.^m 15 Ya ibagam bon dida an ha'on nan Ap'apu an un'unudon nadan a'ammodityun da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob di nannag i he'a. Ya hiyah nae boy ngadan'uh inggana. Ot an naminday matanudan ya mahapul an hiyay pungngadanda i ha'on. 16 Ot ume'a ya impa'ayagmu nadan mangipangpanguluh nadan himpahimpamu'un an tinanud Israel ta ma'amungda. Ya imbagam i dida an ha'on nan Dios an un'unudon nadan a'ammodityu ya numpatigowa' i he'a. Ya impa'innilam bon dida an ha'on ya tigtiggo' nan pamalpaligat nadan i Egypt i dida. 17 Ta hiya nan ninomnom'un pakakon didahdi i diyen eda pumpalpaligatan ta iye' dida i han boblen makadangyan ya malumong an boblen nadan tinanud Kanaan an dida nadan tinanud Hit ya tinanud Amor ya tinanud Peris ya tinanud Hib ya tinanud Jebus.

^m 3:14 Nipa'innila 1:8

¹⁸Ot innila' an donglonda nan ibagam. Ya nalpah'en imbagam i dida ya nun'uuyyug ayuh nadan mangipangpanguluh nadan himpahimpamu'un an tinanud Israel ta e ayu mi'ihapit hinan patul. Ta imme ayu'e ya alyonyuh nan patul di, Hi Apu Dios an dayawonmin Hebrew ya numpatigo i da'mi. Ot iyabulutmu ni' ta mumbaam amih tuluy algoth nan agge naboblayan ta hidiy emi pangidawatan hinadan mi'nong i Apu Dios an dayawonmi.

¹⁹Ya alyon bon Apu Dios di, Innila' an hidiyen patul ya adi da'yu pakakon ta ingganah on mapilit. ²⁰Ta hiya nan gapuh nan abalina' ya ato di dakol an atatakut ta pundusa' hinadan i Egypt ta lo'tat ya iyabulutnay akakanyu. ²¹Ya atbohadin wadao' di pamiyal nadan i Egypt i da'yu ta hitun akakanyu ya pun'idatdan da'yu nadan nun'abalol an odonda ta makak ayun waday odnanyu. ²²Ta wa'e ta agagga moy akakanyu ya an namin ayun binabain tinanud Israel ya e ayu mumbagah nadan hinaggonnyu an binabain i Egypt hi lubung ya silber ya balitu' ta waday usalon nadan imbabaleyu. Ta alanyu nadan kinadangyan nadan i Egypt ya ahi ayu makak.

Hay Nangidatan Apu Dios I Moses Hi Abalinanan Mangat Hi Milagro

4 ¹Ya alyon Moses i Apu Dios di, Mu nganney ato' hi'on adiya' patiyon hinadan ibba' an Hebrew ta adida unudon nan ibaga' i dida te alina ya alyonday agge immannung an numpatigo'a i ha'on?

²Ya alyon Apu Dios i hiyay, Nganneh naen inodnam?

Ya alyon Moses di, Han hu"ud.

³Ya alyon Apu Dios di, Ibkahmuh nan luta.

Ot ibkah Moses ya numbalin hi ulog ta mamtik hi Moses. ⁴Mu alyon bon Apu Dios i hiyay, Odnam di iwitna ya intaggem.

Ot ipudong Moses nan ulog ot itaggena ya numbalin boh hu"ud. ⁵Ot alyon Apu Dios di, Atom hinah umayam hidi ta pamatiyan nadan ibbam an tinanud Israel an ha'on an Dios an dayawon nadan a'ammodyun da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob ya numpatigowa' i he"a.

⁶Ya alyon bon Apu Dios di, Ihwongmuy ta'lem hi dallom di lubungmu. Ot aton Moses ot ahina ukaton ya nunhiglay gulidna an pimmulaw moyⁿ ta'lana. ⁷Ot ibagan Apu Dios bo ta ipidwan Moses an ihwong di ta'lenah dallom di lubungna. Ot aton Moses ot ahina ukaton ya numbangngad mohpe an maphod mo nan up'up di ta'lana. ⁸Ot alyon bon Apu Dios di, Wa'e ta adida patiyon nan mamangulun milagro an atom ya inatmu bo nan mi'adwa ta alina ya patiyonda mahan mo. ⁹Mu hi'on atom danaen duwa ya hiya damdaman adi da'a patiyon ya imme'ah nan wangwang an

ⁿ 4:6 Hituwen gulid ya mabalin an miyaldan hi udum an ta'on on hinan bale. Ya nan tagun wadahan tuwen gulidna ya mahapul an e mun'ohha te mibilang hi nalugit.

nungngadan hi Nayl ya em pinau' dohah nan liting ya inhiitmuh nan luta. Ot nan liting ya mumbalin hi dala.

¹⁰Ya alyon Moses di, Apu Dios mu ha'on ya adiya' mahapit an ta'on on hi ad uwanin numpatigam i ha'on ya hiyah tuwen agge immudu'dul di panapit'u an ona' umanen'en'en damdama.

¹¹Ya alyon Apu Dios di, Undan nganney nangiphod hi to'on di tagu? Ya undan nganney mabalin an mamukit hi tagu ya mangipabugol i hiya? Ya undan nganney waday abalinanan mamilok hi mata onu hay mabalin hi maniyat ta tumigo? Undan bokon ha'on an Dios. ¹²Agam otya ta ume'a ta boddangan da'an humapit te ha'on di ukod an mangibagan he"ah nadan ibagam.^o

¹³Ya alyon damdaman Moses di, Apu Dios, hay udum bahan di honagom.

¹⁴Ya bimmungot hi Apu Dios i Moses ot alyonay, Ot nan ibam mon hi Aaron di pun'ibbam an hiyay mahapit i da'yun tinanud Libay. Ot ad uwani ya wahnawon an iplunyahtu ta damuwon da'a. Ya ma"amlong an manigo i he"a. ¹⁵Ot munhapit ayu ta nan ibagam di hiyay ibaganah tun umayanyu. Ot boddangan da'yun ha'on ta ipa'innila' i da'yu nan ibagayu ya nan atonyu. ¹⁶Ta hi Aaron di pahapitom hinadan tatagu ta hiyay mangibagah nadan ibagam i hiya. Ya he"ay ay Dios hi mangipa'innilan hiyah nadan ibagana. ¹⁷Ya odnam nan hu"udmu te hinaey usalom an mangat hi dakol an milagro hinadan tatagu.

¹⁸Ya hidin nalpah an na'at hidiye ot umanamut hi Moses. Ot alyona i Jetro an hi aman ahawanay, Aga ta munhapitta te ten umeya' hi ad Egypt ta e' padutu'an hi'on nganney ma'ma'at hinadan i'iba' hidi. Ya inyabulut Jetro.

¹⁹Ya hidin wahdi ni' hi Moses hi ad Midian ya alyon Apu Dios i hiya di, Mumbanggad'ah ad Egypt ot an namin nadan naminhod ni' an mamaten he"a ya nun'a'ateda mo. ²⁰Ot makakda mo da Moses an nuntakkayonah^p ahawana ya nadan linala'in imbabaleda hinan dongki ot ipluydah ad Egypt an inodnana nan hu"ud an inalin Apu Dios hi odnana.

²¹Ya inalin bon Apu Dios i Moses di, Hitun dumatnganyuh ad Egypt ya ipatigom hinan patul an namin nadan milagro an ipa'at'un he"a ot ha'on ya idat'uy abalinam an mangat i dadiyen namin. Mu ipakodhol'uy nomnom nan patul ta ta'on hi tigona ya adina damdama ipakak nadan tatagu. ²²Ya gapu i diyen ena pangipagolan i dida ya ibagam i hiya ta alyom di, Hi Apu Dios ya alyonay pinto'na nadan tinanud Israel hi ay panguluwan an lala'in imbabalena. ²³Ta iyabulutmun makak nadan tataguna ta eda dayawon hiya mu ipagolmu. Ot hiya nan hay atona ya patayona nan panguluwan an lala'in imbabalem.

^o 4:12 Luke 12:12 P 4:20 Hay pangalin di udum hinan nuntakkayona ya nunhakayona.

²⁴Ya hidin awadan da Moses hinan awon an umeh ad Egypt ya wada han nahdom an unhaot pinaten Apu Dios hi Moses an gapu ta aggena inunud nadan tugun Apu Dios.⁹ ²⁵Mu nan ahawanan hi Sipporah ya inalana han nahulitan an batu ot pungkugitnah nadan imbabaleda. Ot ida'omnah hukin Moses nan ginogodnan up'up ot alyonay, Maphod ta timmagu'a an gapuh dalan nan imbabaleta. ²⁶Ta agge mo pinaten Apu Dios hi Moses an gapu i diyen inat Sipporah.

²⁷Ya hi Aaron ya hinnag tuwalin Apu Dios ta ena damuwon da Moses hinan agge naboblayan. Ta nundammudahdih nan way billid an niyappit i Apu Dios ot awalon Aaron hi ibbanan hi Moses. ²⁸Ot uhuhon Moses i Aaron nadan imbagan Apu Dios an nannag i hiya ya ta'on on nadan imbaganan atondan milagro. ²⁹Ot inayun mon da Moses i Aaron an umeh ad Egypt. Ot ayagandan namin nadan mangipangpanguluh nadan himpahimpamu'un an tinanud Israel ot ma'amungda. ³⁰Ot ipa'innilan Aaron an namin nadan imbagan Apu Dios i Moses. Ot ahi mohpe ipatigon Moses i dida nadan milagro an ipa'at Apu Dios i hiya. ³¹Ya nadan tatagan nanigo ya patiyondan hi Apu Dios di nannag i dida ot inayundan iyungyung ta dayawondah Apu Dios te inniladan ongal di homo'nan dida hinan eda punholhotapan.

Hay E Ni'hapitan Da Moses Hinan Patul Hi Ad Egypt

5 ¹Hidin nalpah an nunhahapit da Moses ya nadan mangipangpanguluh nadan tinanud Israel ot ume da Moses i Aaron hinan patul ot alyondan hiyay, Immali ami ta ibagamin he'a nadan inalina Apu Dios an dayawonmin tinanud Israel. Te hay inalina ya iyabulutmu anu ta ume amin tatagunah nan agge naboblayan ta wan e ami mundayaw i hiyahdi.

²Mu alyon nan patul di, Nganneh naen Dios ta e' unudon ta iyabulut da'yun tinanud Israel an ume? Agge' innilah naen Dios ot adi' iyabulut an ume ayu.

³Mu alyon da Moses i Aaron di, O mu hi Apu Dios an dayawonmin Hebrew ya numpatigon da'mi ot alyonay mahapul an mumbaamih tuluy algo hinan agge naboblayan ta hidiy emi pangidawatan hinadan i'nongmin hiya. Te adi da'mi'e iyabulut ya patayon da'min hiya an bokon'e dogoh di pamatena ya gubat.

⁴Mu alyon nan patul di, Undan nganne ayu ta eyu ni' taktakon nadan tataguh nan tamuda? Ibagayuot ta mumbangngaddah nadan puntamuwanda. ⁵Tigonyuot da'yun tinanud Israel di dakdakkol hi ad uwani mu da'min i Egypt ya pohdonyu bon duminongdan muntamu.

---

⁹ 4:24 Hay aggena nangunudan hinan tugun Apu Dios ya nan aggena impakugit nadan imbabalena.

⁶Ya nihipun i diyen algo ya minandalot nan patul nadan i Egypt an mummandal ya nadan tinanud Israel an mangipangpanguluh nan tamu an alyonay, ⁷Adiyu mo idattan didah nadan dagamin idumdah nan pito' an lutuwonda ta ukodan e manama'. ⁸Te wan kulang nadan tamuwanda ta hiya nan imbagaday pangiyabuluta' ta eda anu mundayaw hinan Dios an dayawonda. Ya ibagayu bon didan mahapul damdaman hiyah diye nan bilang di miphod hinan ohay algo ta adi makulangan hi ta'on on oha. ⁹Tigonyu ta wan ma'udman di tamun danaen tinanud Israel ta ma'id ha atondan e mundongol hinadan ibagabagan nadan mumpunlayah.

¹⁰Ta imme dadiyen ap'apu an mummandal hinan mumpuntamu ot alyonday, Imbagan nan patul an adi da'yu mo anu idattan hi dagami ¹¹ta ukod ayun e manama' mu mahapul an hiyah diye damdama nan bilang nan iphodyuh nan hin'algo. ¹²Ta nadan tinanud Israel ya eda mo himmanawwangan an e manama' hi dagamih ad Egypt. ¹³Yaden nunhiglay pangigalid nadan mummandal i dida te pinhoddan hiyah diye damdamay bilang di iphoddah nan hin'algo ta umat damdamah din waday dagami an midat i dida.

¹⁴Ta nadan tinanud Israel an napilin mangipangpanguluh nan tamu ya diday nangiboholan nadan i Egypt an mangimandal i dida. Ta nunhoplatda didan alyonday, Tanganu on oh'ohha nadan iniphodyu an adi umat handi? ¹⁵Ta dadiyen tinanud Israel an mangipangpanguluh nan tamu ya immedah nan patul ot munlilidan alyonday, Apu patul, ngalngalam bo ahan tatawway pangatmun da'mi? ¹⁶Undan bahulmih on immoh'ohhay bilang nadan iniphodmih ad uwani ta namaag on da'mi punhoplat? Manu'eh din hopapna ya da'yu othadiy nangidat hinadan dagamin usalonmi.

¹⁷Ya alyon nan patul di, Bahulyu te humiga ayun agegeyu pinhod an muntamu ta on hay pangiyabuluta' hi eyu pundayawan i Apu Dios di ibagabagayu. ¹⁸Ekayuot ta mumbangngad ayuh nadan puntamuwanyu. Ya ta'on hi ma'id ha dagamih midat i da'yu mu mahapul an hiyah diye damdama nimpe nan bilang di iphodyuh nan hin'algo.

¹⁹Ta dadiyen e ni'ihapit an tinanud Israel ya inilmudan iyal'alanan adi maphod di ma'at i dida te hanan nangalin nan patul i dida. ²⁰Ya hidin limmah'unda ya wada da Moses i Aaron an manmannod i dida. ²¹Ot diday pun'ipadngolandan alyonday, Hi Apu Dios an nanigoh nan inatyu ya hanat hiyay mundusa i da'yu te gapu i da'yu ya ma'ahihhiwo nan patul ya nadan ap'apu i da'mi. Ummannot eyu inat ha pangigadulandan mamate i da'mi.

Hay Ni'happitan Bon Moses I Apu Dios

²²Ot mi'ihappitan mo boh Moses i Apu Dios ot alyonay, Apu Dios, tanganu onmu punholholtapon hantudan tatagu? Undan hituwey gapunah

em nannagan i ha'on hitu? ²³Te nihipun hi e' ni'ihapitan hinan patul ot ibaga' nadan inalim i ha'on ya onnot on namamay pamalpaligatdah nadan tatagum. Yaden ma'id ahan ha impatigom hi boddangmun dida.

6 ¹Alyon Apu Dios i Moses di, Ad uwani ya tigom di ato' hinan patul. Te gapuh nan ongal an abalina' ya piliton da'yu mon pakakon i hiya ta mi'baga ayun umaan i naen boble. ²Ot alyona boy, Ha'on hi Apu Dios ³an numpatigo i da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob ta impa'innila' an ongal di abalina'. Mu agge' ni' impa'innila i dida nan ngadan'un hi Apu Dios an Ap'apu. ⁴Ya ni'ihapita' tuwali i dida an hay imbaga' ya idat'un da'yu nadan bobleh ad Kanaan an eda ni'hituwan te bokon ni' diday ud boble. ⁵Ot ad uwanin dingngol'uy pumpahpahmo'anyun tatagu' an numbalin hi himbut nadan i Egypt ya nipanomnom i ha'on hidiyen imbaga' i dida. ⁶Ot hiya nan ibagayuh nadan ibbayun tinanud Israel an ha'on an hi Apu Dios ya boddangan da'yu ta pogpogo' nan nihbutanyu i dida. Ya ipatigo' nan ongal an abalina' ta dusao' nadan i Egypt ta wan ihwang da'yu i ha'on hinan eyu punholholtapan. ⁷Ya atbohdi an da'yu nadan ibilang'u hi tatagu' ta ha'on di Dios hi dayawonyu. Ya hay panginnilaanyun ha'on hi Apu Dios ya hitun umaananyu i naen nihbutanyu te pakakon da'yuh tun ad Egypt an ipalpaligatanyu. ⁸Ta ipangulu da'yuh nan boble an imbaga' hi idat'u i da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob ta da'yun tinanudday e mumboblehdi te ha'on nimpeh Apu Dios.

⁹Ta hidiyey e imbagan Moses hinadan tinanud Israel mu adida donglon an gapuh nan nunhiglan punholholtapanda.

¹⁰Ot alyon Apu Dios i Moses di, ¹¹Ume'a boh nan patul ya imbagam i hiya ta iyabulutnay akakanyun tinanud Israel i naen boble.

¹²Ya alyon Moses di, Apu Dios tinigom ot ta'on on tudan ibba' an tinanud Israel ya adiya' donglon ot namama mo ahan hinan patul. Ya manu'e nin ya adiya' othadi mahapit.

¹³Mu alyon Apu Dios i didan Aaron di, Ibagayuh nadan ibbayun tinanud Israel ya nan patul an hay imbaga' ya da'yuy mangipanguluh nadan ibbayun tinanud Israel ta makakdah ad Egypt.

Hay Tonton Di A'ammod Da Moses I Aaron

¹⁴Ot datuwe nadan ap'apu hinadan himpahimpamu'un an tinanud Israel. Nan panguluwan an hi Ruben ya hay linala'ih imbabalena ya hi Hanok ya hi Pallu ya hi Hesron ya hi Karmi.

¹⁵Hi Simeon ya hay linala'ih imbabalena ya hi Jemuel ya hi Jamin ya hi Ohad ya hi Jakin ya hi Sohar ya nan imbabalena nan i Kanaan an hi Saul.

¹⁶Hi Libay ya hay linala'in imbabalena ya hi Gerson ya hi Kohat ya hi Merari. Ya hay tawon Libay ya hinggahut ta tulumpulut pitu (137) ot ahi mate.

¹⁷Nan imbabalen Libay an hi Gerson ya hay linala'ih imbabalena an nunholag ya hi Libni ya hi Simey. ¹⁸Ya hi Kohat ya hay linala'ih imbabalena ya hi Amram ya hi Isar ya hi Hebron ya hi Usiel. Ya hay tawon Kohat ot ahi mate ya hingгахut ta tulumpulut tulu (133). ¹⁹Ya hi Merari ya hay linala'ih imbabalena ya hi Mahli ya hi Musi.

Ta danae nadan ap'apu hinadan himpahimpamu'un an tinanud Libay.

²⁰Ya hi Amram ya inahawanah Jokebed an hi ibban amana ta nawadada da Aaron i Moses. Ya hay tawon Amram ya hingгахut ta tulumpulut pitu (137) ot ahi mate.

²¹Ya hi Isar ya hay imbabalenah linala'i ya hi Korah ya hi Nepeg ya hi Sikri.

²²Hi Usiel ya hay linala'ih imbabalena ya hi Misael ya hi Elsapan ya hi Sitri.

²³Hi Aaron ya inahawanah Eliseba an hi ibban Nason an hay hi amada ya hi Amminadab. Ta hay linala'ih imbabaleda ya hi Nadab ya hi Abihu ya hi Eleasar ya hi Itamar.

²⁴Hay linala'ih imbabalen Korah ya hi Assir ya hi Elkanah ya hi Abiasap.

Ta datuwe nadan ap'apuh nadan himpahimpamu'un an tinanud Korah.

²⁵Hi Eleasar an imbabalen Aaron ya inahawana nan imbabalen Putiel ta nawadah Pinehas.

Ta dida nadan ap'apuh nadan himpahimpamu'un an tinanud Libay.

²⁶Ya hay nangibagaan Apu Dios hi mangipanguluh nadan tinanud Israel ta umaandah ad Egypt ya da Aaron i Moses an tinanud Libay. ²⁷Ya diday immeh nan patul ot eda ibagay pangiyabulutanah akakan nadan tinanud Israel hidih ad Egypt.

²⁸Ta hidin ni'ihapit hi Apu Dios i Moses hidih ad Egypt ²⁹ya alyonay, Ha'on hi Apu Dios. Ot ume'ah nan patul ya imbagam an namin nadan imbaga' i he"a.

³⁰Mu hay nambal Moses ya alyonay, Apu Dios innilam ot ha'on ya adiya' mahapit ot undan ihy a donglona' hinan patul.

Hay Nangibagaan Apu Dios I Da Moses Ta Eda Mi'ihapit Hinan Patul

7 ¹Ya alyon Apu Dios i Moses di, Idat'uy abalinam ta hay umayanyuh nan patul ya he"ay ay Dios ya hi ibbam an hi Aaron di pahapitom. ²Ot ibagam i Aaron an namin nan ibaga' i he"a ta hiyay ukod an mangibagah nan patul ta iyabulutnan makak ayun tinanud Israel hi bobleda. ³Mu pumbalino' nan patul hi mungngohe ta ta'on on dakol di ato' an milagro hi ad Egypt ⁴ya adi da'yu damdama donglon i hiya. Ta hiya nan dusao' dida an i Egypt ta nunhiglay punligatanda. Ya ahi da'yu mohpe impangulu an dakkodakkol an tatagu' an tinanud Israel ta taynanyuh naen boble. ⁵Ta panginnilaan nadan i Egypt an ha'on

nan Dios an nundusa i dida ya impangulu da'yu an tinanud Israel ta taynanyuy bobleda.

⁶Ta inunud da Moses i Aaron nan imbagan Apu Dios. ⁷Ya hay tawon Moses hidin eda ni'hapitan hinan patul ya nawalu (80) ya hi Aaron e ya nawalut tulu (83).

Hay Numbalanan Nan Hu"ud Moses Hi Ulog

⁸Alyon Apu Dios i da Moses i Aaron di, ⁹Wa'e ta alyon nan patul i da'yu di mahapul an ipatigoyu ha milagro ya imbagam i Aaron ta bokahonah way hinangngab nan patul nan hu"ud ot mumbalin hi ulog.

¹⁰Ot ume da Moses i Aaron hinan patul ot atonda nan imbagan Apu Dios i dida. Ta hidin bingkah Aaron nan hu"ud hi hinangngab nan patul ya nadan ap'apun munhilbin hiya ya numbalin hi ulog. ¹¹Ot pun'ipa'ayag nan patul nadan nun'ala'ing hidih ad Egypt ya nadan abalananan mangat hi majik ot ipa'atna boh diyen dida. ¹²Ta nun'ibkahday hu"udda ya atbohadin numbalindah ulog. Mu nun'aminul nan hu"ud Aaron didan namin. ¹³Mu mungngohe damdama nan patul an adina dongdonglon nan ibagan da Moses i Aaron te hiyah diyey imbagan tuwalin Apu Dios.

Hay Nihipunanan Di Nundusaan Apu Dios Hinadan I Egypt

¹⁴Alyon mo bon Apu Dios i Moses di, Ot gapu ta adi mihapitan nan patul ¹⁵ya hay atom ya em damuwon hiyah mawi"it hi umayanah nan wangwang an nungngadan hi Nayl. Odnam nan hu"ud an numbalin ni' hi ulog ya em hinhinnod hiyah nan da'ging di wangwang. ¹⁶Ta immali'e ya inalim di, Hi Apu Dios an dayawonmin Hebrew ya hinnaga' ta ibaga' i he'a ta iyabulutmun makak ami ituwen boble ta wan ume amih nan agge naboblayan ta hidiy emi pundayawan i hiya. Mu ingganah ad uwani ya nen aymu agge dingngol. ¹⁷Ya innayun bon Apu Dios an alyon i Moses di, Ya ibagam ta alyom i hiyay, He"an patul ya innilaom di abalanan Apu Dios an gapuh nan atona. Ot ihoplat'u nan hu"ud hinan liting hitun wangwang ta wan mumbalin hi dala.^r ¹⁸Ta mun'a'atedan namin nadan ekan ta umagub nan wangwang ta adi mabalin hi inumonyun i Egypt.

¹⁹Ot alyon bon Apu Dios i Moses di, Honagom hi Aaron ta ena idongdong nan hu"ud hi an namin nan nalitingan an umat hinan wa'el ya obob ya nan tabla' ta wan mumbalin hi dalan namin nadan liting hitun ad Egypt an ta'on on nadan nahagub an wah babaleda.

²⁰Ot aton da Moses i Aaron hidiyen inalim Apu Dios. Ta inhoplat Aaron nan hu"udna hinan wangwang an nungngadan hi Nayl hidih hinangngab nan patul ya nadan ap'apun munhilbin hiya ya numbalin hi dalan namin nan liting ²¹ta nun'atedan namin nadan ekan hidi ya nunhiglan ma"agub

---

^r 7:17 Nipa'innila 16:4

nan liting ta adi mabalin hi inumon. Ya an namin nadan liting hi ad Egypt ya numbalin hi dala.

²²Mu nadan i Egypt an waday abalinandan mangat hi majik ya impatnada bon pumbalinon nan liting hi dala ya na'at. Ta hiya nan namamay ngohen nan patul ta adina donglon nan ibagan da Moses i Aaron te athidiy imbagan tuwalin Apu Dios hi ma'at. ²³Ta namaag ya nakak ot umeh nan palasyu an ay ma'id ha na'at. ²⁴Ta nadan tataguh ad Egypt ya way ohaon e mungka"ut hinan da'ging di wangwang ta hidiy pangalandah liting hi inumonda te adi mabalin hi ma'inum nan liting hinan wangwang.

²⁵Ta hindumingguwan di nala"uh on athidi nan liting an numbalin hi dala.

Hay Nawadaan Di Dakkodakkol An Bakbak

8 ¹Alyon bon Apu Dios i Moses di, Ume'a boh nan patul ya inalim i hiya di, Ibagan Apu Dios an pakakom nadan tataguna ta way atondan e mundayaw i hiya. ²Te adim'e ya ipa'alina y dakkodakkol an bakbak hitun numboblanyu ta paligligaton da'yu. ³Ta nan wangwang an nungngadan hi Nayl ya mapnuh bakbak ta malpudahdi on immedah nan palasyu ya hinan alo'am ya hinadan balen nadan ap'apun munhilbin he"a ya nadan tatagum hitun ad Egypt. Ya umeda boh nadan pungiwalanyuh alina ya hinan punha"anganyuh tinapay. ⁴Ya mumpaytu"anday udum i he"a ya hinadan ap'apu an munhilbi i he"a ya hinadan tatagum.

⁵Ot alyon bon Apu Dios i Moses di, Ibagam i Aaron ta ena idongdong nan hu"ud hi an namin nadan nalitingan hitun ad Egypt an umat hinan wa"el ya nadan nun'aphung ta wan bumudduhdahdiy dakkodakkol an bakbak ta umapnal di atog hi ad Egypt. ⁶Ot aton bon hidin Aaron ya alinah on dakkodakkol di bakbak an immapnaldah ad Egypt. ⁷Mu atbohadin inabalinan nadan mummajik an i Egypt hidiy ta nawada boy bakbak hinan boble. ⁸Ya indani ya impa'ayag nan patul da Moses i Aaron ot alyonan diday, Ibagayu ni' i Apu Dios ta ma'idona tun bakbak ta ta'omman ya inyabulut'uy eyu pundayawan an tinanud Israel i hiya.

⁹Ya alyon Moses hinan patul di, Apu patul, ibagam hi'on anuud di pangidasala' i he"a ya nadan ap'apu an munhilbi i he"a ya nadan tatagum ta hidiyey atayan nan bakbak ta ammunada nan wah nan wangwang hi mabati.

¹⁰Ya alyon nan patul di, Atom hi bigat.

Ot alyon Moses di, Mabalin hi'on hiyay pinhodmu ta wan panginnilaam an hi Apu Dios an dayawonmi ya ma'id ha nipadpaddung i hiya. ¹¹Ot adi mibahhon mama"idda nadan bakbak hi baleyu ya hinadan balen nadan ap'apu an munhilbi i he"a ya hi balen nadan tatagum ta ammunada tuwali nan wah nan wangwang hi mabati.

¹²Ta tinaynan da Moses i Aaron nan patul ot e mundasal hi Moses i Apu Dios ta aanona dadiyen bakbak an impawadana. ¹³Ya hiyay inat Apu Dios te namaaggot mun'a'atedan namin nadan bakbak ta awagillangdah nadan babale ya hinadan lita"angan ya hinadan puntanomanda. ¹⁴Ot pun'amung nadan i Egypt ta nunhiglan ahi'a'agubda. ¹⁵Mu nan patul ya hidin tinigonan ma'id mon nun'a'ateda nadan bakbak ya hiyah diye damdaman mungngohe ta adina donglon nan ibagan da Moses i Aaron an miyunnudan hinan imbagan tuwalin Apu Dios.

Hay Nawadaan Di Dakkodakkol An Timol

¹⁶Alyon bon Apu Dios i Moses di, Ibagam i Aaron ta idoltakna nan hu"ud hinan luta ta wan mumbalin nan hupu' hi timol hi abobbleh ad Egypt. ¹⁷Ot hiya mo boy aton da Moses i Aaron ta hidin indoltak Aaron nan hu"ud hinan hupu' ya numbalindan namin nan hupu' hi ad Egypt hi timol ta immedah nadan tatagu ya ta'on on nadan animalda. ¹⁸Ya impatnan nadan udum an i Egypt an mangat bo i diyen inat da Moses mu aggeda inabalinan. ¹⁹Ot alyondah nan patul di, Hi Apu Dios di immannung an nangat i nae. Mu hiyah diyen namamay ngohen nan patul an ayna agge dingngol da Moses i Aaron. Ta niyunnudan hinan imbagan tuwalin Apu Dios.

Hay Nawadaan Di Dakkodakkol An Lalog

²⁰Ot alyon bon Apu Dios i Moses di, Bumuwah'a boh mawi"it ta em damuwon nan patul hinan umayanah nan wangwang. Ta alyom i hiyay, Imbagan Apu Dios an iyabulutmu ta makak amin tataguna ta emi dayawon hiya. ²¹Te adim'e iyabulut ya dusaon da'yu bo ta pa'aliyonay dakkodakkol an lalog ta mihophopdan he"a ya nadan ap'apu an munhilbi i he"a ya an namin nadan i Egypt. Ta mapnuh lalog di babaleyu ya hinadan lita"angan an awadanyu. ²²Mu i diye ya ammunah ad Gosen an awadanmi an adi athidi ta panginnilaanyun wadah Apu Dios hi abobbleh tun luta. ²³Ya ta ma"apto' nadan tatagum hinadan tatagun Apu Dios. Ot hay a'atan tuwe ya hi bigat.

²⁴Ta nabiggat ot hidiyey aton Apu Dios ta namaag ya nunhiglay lalog hidi an ta'on on hinan niha"adan nan patul ya nadan ap'apun munhilbin hiya ya an namin hi ad Egypt. Ta binahbah di lalog hi ad Egypt. ²⁵Ot pa'ibagon nan patul an pa'ayag da Moses i Aaron ot alyonay, Ta'omman ya e ayu nangi'nong i Apu Dios an dayawonyu mu ta hitu ituwen bobley pangatanyu ta adi ayu umadawwi.

²⁶Mu alyon Moses i hiyay, Adi mabalin hinae te nadan idawatmi i Apu Dios an dayawonmi ya nunhiglay agge naminhodan nadan ibbam an i Egypt. Ot hitu'ey pangidawatanmi ya tigon da'mi i dida ya undan adi da'mi puntopa ta ingganah mun'a'ate ami. ²⁷Ot hiya nan hay pohdonmi

ya mumbaat ami i ha tuluy algoh nan agge naboblayan ta wan hidiy emi pundayawan i Apu Dios ta atonmi nan imbagana i da'mi.

²⁸Ya alyon nan patul di, Ta'omman ya imme ayu mu ta adi ayu umeh adawwi. Ot agam mohpe ta idasalana'.

²⁹Ya alyon Moses i hiyay, O. Ume ami tee ya ni'ihapita' i Apu Dios ta damunah bigat ya ma'idida tun mumbahhong an lalog hinan palasyu ya hi balen nadan ap'apun munhilbin he'a ya nadan tatagu ituwen boble. Mu ta adi da'miyot layahan te alina bo damdama ya ipagolmuy akakanmi ta e ami mangidawat i Apu Dios. ³⁰Ot taynan da Moses nan patul ot inayunan mi'ihapit i Apu Dios. ³¹Ya dingngol bon Apu Dios hidiyen imbagan Moses ta mina'idnan namin nadan lalog ta ma'id ha ta'on hi ohah nabati. ³²Mu onnot on hiyah diye damdama an mungngohe nan patul ta adina iyabulut an makak nadan tinanud Israel.

Hay Napittiyon Nadan Halun Nadan I Egypt

9 ¹Alyon bon Apu Dios i Moses di, Mumbangngad'ah nan patul ta alyom i hiya di imbagan Apu Dios an dayawonmin Hebrew an iyabulutmu mo ta makak ami ta emi dayawon hiya. ²Te adim'e ³ya ipa'alina pitti ot mun'a'atedan namin nadan halunyu an umat hi kabayu ya dongki ya kemel ya baka ya gulding. ⁴Mu hay mapitti ya ammuna nadan halunyu an i Egypt an adi milaggat nadan halun nadan tinanud Israel an ta'on on oha. ⁵Ot ibagan Apu Dios an hay a'atan nae ya hi bigat.

⁶Ta i diyen nabiggat ya immannung an napittidan namin nadan halun nadan i Egypt.

Mu ma'id ha nateh nadan halun nadan tinanud Israel an ta'on on oha. ⁷Ta hinnag nan patul di e nanigo ya immannung paman an ma'id ha napittih nadan halun dadiyen tinanud Israel. Mu hiyah diye damdaman mungngohe nan patul ta adina pakakon dida.

Hay Napoghaan Nadan I Egypt

⁸Ot alyon bon Apu Dios i da Moses ya hi Aaron di, Ekayu umakup hinan dapul hinan pundapulan ta ipatu"ug Moses an mangihabuwaq hi hinangngab nan patul. ⁹Ta iyaddib di dibdib hi abobbobleh ad Egypt ta mumbalin hi poghah nadan tatagu ya ta'on on hinadan halunda. ¹⁰Ot eda mo bo umakup hi dapul ot ipatu"ug Moses an nangihabuwaq hi hinangngab nan patul. Ya numbalin hi poghah nadan tatagu ya ta'on on hinadan halunda.^s ¹¹Ta nadan tatagun abalinanan mangat hi majik ya ma'id ha atondan umeh awadan Moses te ta'on on dida ya nun'apoghaanda. ¹²Mu hiyah diye damdama an adi pakakon nan patul dida te minaman Apu Dios di ngohena ta namaag ya ayna agge dingngol

^s 9:10 Nipa'innila 16:2

nan imbagan da Moses i Aaron. Ya hiya tuwaliy imbagan Apu Dios hi aton nan patul.

Hay Nun'a'agahan Di Dalallu

¹³Alyon bon Apu Dios i Moses di, Bumuwah bigat ta em damuwon nan patul ta alyom i hiya di, Hi Apu Dios an dayawonmin Hebrew ya alyonay iyabulut da'min tataguna ta wan e ami mundayaw i hiya. ¹⁴Te ad uwani ya nunhiglay atonan mundusa i he"a ya nadan ap'apun munhilbin he"a ya nadan tatagum ta panginnilaam an hi Apu Dios ya ma"i'd ha nipaddungana. ¹⁵Te unhaot dinusa da'yu i ha nunhiglan dogoh ta nate ayun naminamin. ¹⁶Mu manu'eh aggena inat hidi ya ta way atom an manginnilah nan abalinana ya ta mipatigo nan ongal an abalinana ta mipa'innilay a'atnah abobboble.^t

¹⁷Mu ta'on on athidi ya mungngohe'a damdama ta ipagolmuy akakanmin tataguna. ¹⁸Ta hiya nan hi bigat hinan athitu ya ipa'alina han nunhiglay a'atna an dalallu an ma"i'd ha nipadpaddunganah nadan dalallu tun ad Egypt hi nihipun hidin hopapna ta ingganah ad uwani. ¹⁹Ot udu'dulnay eyu pun'ihidum nadan halunyu ya an namin nadan wah nan puntanoman te umannung an mun'a'atedan namin nadan wah nan puntanoman an tagu onu halun.

²⁰Ya hanadan udum an ap'apu an munhilbih nan patul an nangngol hinan hapit Apu Dios ya timmakutda ot eda pun'ihidum nadan halunda ya ta'on on nadan himbutda. ²¹Mu nadan udum ya nunnanong an aggeda e inhidum nadan halunda ya nadan himbutda hinan puntanoman te ngohayonda nan hapit Apu Dios.

²²Ot alyon Apu Dios i Moses di, Itaggen di ta'lem hi nangappit hi ad lagud ta mun'a'agah di dalallu hi abobbobleh ad Egypt ta miknah nadan tatagu ya nadan animalda ya an namin an intanomda. ²³Ot itaggen mon Moses nan hu"udna ot idongdongnah ad lagud ya impa'alina Apu Dios han nunhiglan dalallu. Ta mungkikidul ya mungkikilat on mun'udan hi dalallu ad Egypt.^u ²⁴Ta athidin mun'a'agah di dalallu ya atbohadin mungkikilat ta nunhiglan atatakut hidiyen mama'at an ma"i'd ha nihipatanah nadan inamtan nadan i Egypt. ²⁵Ya an namin nadan agge immeh nan nahiduman an umat hi halun ya ta'on on nadan tatagu ya nun'i'iknan dida nan dalallu. Ta nun'apa"ih nadan nun'itanom ya ta'on on nadan kakayiw on nun'aphakda. ²⁶Mu hi ad Gosen an niha"adan nadan tinanud Israel ya ma"i'd ha dalalluhdi.

²⁷Ta impa'ayag nan patul da Moses i Aaron ot alyonay, Imannung an numbahula'. Hi Apu Dios di nipto' mu da'min tataguy nibahho. ²⁸Ta hiya nan ibagayu bahan i Apu Dios ta padinongonah tuwen kidul ya tun

^t 9:16 Roma 9:17   ^u 9:23 Nipa'innila 8:7

mun'a'agah an dalallu. Ot iyabulut'u moy akakanyu ituwen boble ta adi mahapul an hituy pi'iboblayanyu. ²⁹Ot alyon Moses di, Ot athina'e ya ta'omman ya hiyay indasal'u i Apu Dios hi umanamuta'. Ot duminong aya tuwen kidul ya mama'idida mo nadan mun'a'agah an dalallu ta wan panginnilaam an tun luta ya bagin Apu Dios. ³⁰Mu innila' an he'a ya nadan ap'apun munhilbin he'a ya adiyu damdama taktan hi Apu Dios.

³¹Ta nun'apapa'ih nadan tuwen matong an barley^v ya nan kapoh an manabungda. ³²Mu nadan wit ya uwanida ta dadiye han nabati.

³³Ya immaan hi Moses hi awadan nan patul ya intaggenay ta'lenah nangappit hi ad lagud ot mumbagah boddang i Apu Dios. Ya na'ibagan dimminong nan kidul ya nan mun'a'agah an dalallu ya nan udan. ³⁴Ya hidin tinigon nan patul ya nadan ibbana an dimminong nan udan ya nan dalallu ya nan kidul ya numbahulda bo te ngimmohedan umat hidin hopapna. ³⁵Ta hiyah diyen mungngohe nan patul an adina iyabulut an makakda nadan tinanud Israel ta niyunnudan hinan imbagan tuwalin Apu Dios an imbagana i Moses.

Hay Nawadaan Di Dakkodakkol An Dudun

10 ¹Ya alyon bon Apu Dios i Moses di, Ume'a ta em bo tigon nan patul an ta'on on numbalino' hi mungngohedan namin hinadan ap'apun munhilbin hiya. Ta way ato' an mangat i datuwen dakol an milagro. ²Ta mabalin an ibagayuh nadan imbabaleyu ya apapuyu datuwen inat'un nundusah tudan i Egypt ta wan an namin ayu ya innilaonyun ha'on hi Apu Dios. ³Ta immeda bo da Moses i Aaron hi awadan nan patul. Ot alyondan hiyay, Hi Apu Dios an dayawonmin Hebrew ya alyonay undan hi anuud anu ya ahi'a mumpada"ul i hiya ta iyabulutmun makak amin tataguna ta e ami mundayaw i hiya. ⁴Te nanongna'en mungngohe'a ya ipa'alinah bigat di adakdaklan an dudun hitun numboblayanyu. ⁵Ta mihophopdah nan luta ta adi matigo ya inupputdan inan nadan intanomyun agge dinadag nan dalallu ya ta'on on nadan kayiw. ⁶Ya atbohdin mapnudah balem ya hay balen nadan ap'apun munhilbin he'a ya an namin nadan balen tun tatagum. Ot hituwen ma'at ya ma'id ha na'atanah din a'ammodyu an nihipun hi hopapna. Ot taynan da Moses nan patul.

⁷Ya alyon nadan ap'apun munhilbih nan patul di, Apu patul ngalngalam boy e pamalpaligatan naen tagun dita'u. Udulnay iyabulutmu ta makakda ta wan eda mundayaw hinan Dios an dayawonda. Te undan adim tigon an nadadag tun boble ta'u. ⁸Ot ipa'ayag mo bon nan patul da Moses i Aaron ot alyonan diday, Ta'omman ya imme ayu ta eyu dayawon nan Dios an dayawonyu. Mu nganneday mi'ye i da'yu.

---

^v 9:31 Nan barley ya umat hinan pageh tun boble mu nalaklaka mu nan wit ta hiya nan hiyay anon nadan nun'awotwot.

⁹Ya alyon Moses di, Ume amin namin an ta'on on goggolang ya a'amamma ya i'ininna ya an namin nadan animalmi an umat hi kalnero ya gulding te mahapul an e ami mun'am'amlong an mundayaw i Apu Dios.

¹⁰Ya alyon nan patul di, Adi' ahan abuluton di panguyuganyuh nadan binabai ya nadan u'unga te ma'innilan adi maphod nan ninomnomyun aton. ¹¹Hay mabalin hi uyugonyu ya ammuna nadan linala'i ta wan eyundi dayawon hi Apu Dios te hiyay ibagabagayu. Ot pundolahdaot da Moses i Aaron hidih nan awadan di patul.

¹²Ya alyon Apu Dios i Moses boy, Idongdongmuy ta'lem hi ad Egypt ta umapnal di dudun hi bobleda ta pun'a'anda nadan agge dinadag di dalallu. ¹³Ot itaggen bon Moses nan hu'udna ya impatuyup Apu Dios nan dibdib an malpuh tuluwan di algo ta inyal'algona ot ilablabinay dibdib. Ta damunah nan nawi"it ya impa'alinalay dudun. ¹⁴Ya nunnaud an dakkodakkolda ta nihinapdah abobbobleh ad Egypt. Ya hidiye ya ammunay nanigan nadan i Egypt hi dakkodakkol an dudun.^w ¹⁵Ta hidin nungkohopdah nan luta ya namaag ya mangmangitit di matigo. Ta inupputdan inanan agge dinadag di dalallu an ta'on on nadan bungan di kayiw. Ta ma'id mo ha matigoh munlangta.

¹⁶Ta hidin tinigon nan patul hidiye ya pun'ipa'ayagna da Moses i Aaron. Ot alyonan diday, Numbahula' i Apu Dios an dayawonyu ya ta'on on da'yu. ¹⁷Ot hanat pakawanona' hinan numbahula' ya indasalyu i Apu Dios an dayawonyu ta aanonah tuwen pamalpaligatna i da'mi an lummuh atayanmi. ¹⁸Ot taynan mo bon da Moses nan patul ot mundasal i Apu Dios. ¹⁹Ya impa'alinalay Apu Dios han ma'abbikah an dibdib an nalpuh nangappit hi alimuhan di algo ot itayyapna nadan dudun ot iyena didah nan baybay an mumbolah^x ta ma'id ha nabatih ta'on on oha an dudun hi ad Egypt. ²⁰Mu hiyah diyen numbalinon Apu Dios hi mungngohe nan patul ta adina iyabulut an makakda nadan tinanud Israel.

Hay Himmilongan Di Ad Egypt Hi Tuluy Algo

²¹Ot alyon Apu Dios i Moses di, Itaggen di ta'lem hi nangappit hi ad lagud ta humihillong hi ad Egypt. ²²Ta hiya mo boy inat Moses. Ya himmihillong an namin di abobbobleh ad Egypt hi tuluy algo. ²³Ta nadan i Egypt ya namaaggot umohnongdah baleda te ma'id ahan ha matigo. Mu hidih awadan nadan tinanud Israel ya hiyah diye tuwalin mapatal.

²⁴Ot ipa'ayag bon nan patul hi Moses ot alyonay, Mabalin an ume ayu mundayaw i Apu Dios an ta'on onyu awiton nadan imbabaleyu ya nadan

---

^w 10:14 Nipa'innila 9:3   ^x 10:19 Nan baybay an mumbolah ya mumbolah di tigma te gapuh nan holo' an wah dallomna ya nan panag an wah pingngitna.

binabai. Mu gahin di angangonyun namin nadan halunyun baka ya kalnero ya guldung.

²⁵Ya alyon Moses i hiyay, Mahapul an iyabulutmu an waday i'nongmi hi maghob an mi'nong i Apu Dios hinan pundayawanmi. ²⁶Ta hiya nan mahapul an pi'yalamnamin namin nadan halunmi ta waday pumpilyanmih nan i'nongmi i Apu Dios. ²⁷Mu hiyah diyen numbalinon Apu Dios nimpe hi mungngohe nan patul ta adina iyabulut an makakda. ²⁸Ya onaot pun'ituda' hi Moses an alyonay, Umaan'ah tun awada' Moses. Ya tigom ta adim ipidpidwan mumpatigon ha'on.' Te atom'e ya mate'a.

²⁹Ot alyon Moses i hiyay, Ta'omman ya aggeya' mo numpatpatigo i he"ah inggana.

Hay Atayan Nadan Panguluwan An Linala'in I Egypt

11 ¹Alyon Apu Dios i Moses di, Oha mo han nabati an pundusa' hinan patul ya nadan tataguna. Ot malpah'e mon ma'at hinae ya iyabulutna mon makak ayu mu hay atona ya pundunidun da'yu ta wan ma'ibaga ayun umaan ituwen boble. ²Ot hiya nan ibagam hinadan ibbam an tinanud Israel an linala'i ya binabai ta way ohaon e mumbagah nadan hinaggondan i Egypt hi usal an balitu' onu silber. ³Ot ha'on an Dios ya indat'uy ongal an punlispitun nadan i Egypt i da'yun tinanud Israel an namama i he'a Moses te nabaktuy pangibilang nadan tatagu ya nadan ap'apun munhilbih nan patul i he'a.

⁴Ot ume boh Moses hinan patul ot alyonan hiyay, Imbagan Apu Dios an hay tongan di labi ya umeh abobbobleh tun ad Egypt. ⁵Ta an namin nadan panguluwan an linala'in imbabaleyun i Egypt ya mun'a'ateda an ta'on on nan imbabalem ya nan imbabalen nan na'adda"ul an baalmu. Ya ta'on on nan hopap di imbabalen di animalyu ya mun'a'ateda. ⁶Ta nunhiglan ahikokogadan namin di tataguh tun ad Egypt. Te hinaen ma'at i da'yuh ad uwani ya nunnaud an ma"i ha nipaddungana. ⁷Mu hinan awadanmin tinanud Israel ya malinggop an ta'on on ha mun'aluul hi kahu ya ma"i ha madngol. Ta hiyay panginnilaanyun hi Apu Dios ya nat'on di pangibilangnah nadan tinanud Israel hinadan i Egypt. ⁸Ta na'at'eh diye ya umalida mohpen namin nadan ap'apun munhilbin he" a ta munyu"ungdah hinangngab'u ta mumpahpahmo'dan alyonday, Uyugom bahan nadan ibbam ta ume ayun naminamin. Ot umannung an ume ami. Ta on imbagan Moses hidiye ot inayunan umaan hidi an nunhiglay bungotna.

⁹Ya imbagan tuwalin Apu Dios an alyonay, Nan patul ya adina donglon nan ibagayun hiya. Mu ta'on ta way ato' an mangat hitun ad Egypt hi dakol an milagro. ¹⁰Ta da Moses i Aaron ya inatdan namin

dadiyen milagro ta tinannigon nan patul. Mu numbalinon Apu Dios hi mungngohe nan patul ta hiyah diyen adina iyabulut an umaanda nadan tinanud Israel hi bobleda.

Hay Nihwangan Nadan Tinanud Israel

12 ¹Hidin aggeda ni' nakak da Moses i da Aaron hi ad Egypt ya alyon Apu Dios i diday, ²Mihipun hi ad uwani ya hituwe mon bulan di ibilangyuh ma"unan bulan hinan hintawon i da'yun tinanud Israel. ³Ot ibagayuh nadan ibbayun tinanud Israel ta hitun mala"uh di himpuluy (10) algoh ad uwanin bulan ya way ohah nadan linala'i ya piliyona ha ohah nan imbabalen di kalnero onu ha gulding ta i'nonngdan hina'amma. ⁴Ya ibagam i dida ta wa'et oh'ohhada an pamilya ta adida abalanan an anon nan ohan kalnero ya inayaganday oha bon pamilya ta mungngangammudtan mangan i diyen ohan kalnero. Ta ihdadan namin an ma'id ha mabati. ⁵Ya hay piliyonda ya nan ohay tawonan tangbal an kalnero onu gulding an ma'id ha bahbahna. ⁶Ta ipapto'da datuwen animal ta ingganah nan mi'ahimpulut opat (14) di algo ituwen bulan ya ahida nundidihhanon an paltiyon hinan mun'ahdom. ⁷Ya inalada nan dalana ya nun'ilamuhdah nan way panton di baleda an matigoh dola. Ta an namin nan panton di balen punhidanda ya waday milamuh hi dala. ⁸Ya hay atonda i diyen mahdom ya igapada nan pinaltida ya inanda an iddumdah nan nating an mumpait ya nan tinapay an agge nadduman hi yist. ⁹Ya adiyu anon nan ma"atan dotag onu nan niha"ang. Mu igapayu an ta'on on nan ulu ya huki ya an namin nan minalutuna. ¹⁰Ta nalutu'e ya inihdadan namin i diyen nahdom. Mu alina'e hi waday aggeda ya ginhobdah nan mawi"it. ¹¹Ya ibagam i dida an hay atondan mangan ya nundadaanda mo tuwali an mumbaata an iniphodan nunlubung ya nunhapatutda ya inodnanday hu"udda ya ginalaandan nangan. Te ha'on an hi Apu Dios ya hidiyey pangihwanga' i da'yu hi ate.

¹²Te i diyen nahdom ya hiyay umaliya' hinah ad Egypt. Ta an namin nadan panguluwan an imbabalen nadan i Egypt ya ta'on on nadan hopap di imbabalen di halunda ya mun'a'ateda. Ta i diye ya mipatigo an ma'id ha abalanan nadan dios an dayawonda an mangihwang i didan i Egypt te ha'on hi Apu Dios. ¹³Ot nan dalan ilamuhyuh nan way pantoyu ya hiyay pangimatuna' hinadan baleyu. Ta tigo'eh diyen dala ya lina"uha' ta ma"id ha patayo' i da'yu an adi umat hinan pundusa' hinadan i Egypt.^z

¹⁴Ya atawotawon ya nadatngan'eh diyen algo on hiyay inatyu an tungawonyu ta panginomnomnomanu ya punhanaanyu ituwen pangihwanga' i da'yu. ¹⁵Ya adi ayu mangan hi tinapay an nadduman hi yist hi pituy algo. Ot maphod on hinan hopap di algo ya impadihyun inaan an namin

^z 12:13 Hebrew 11:28

nadan yist hinadan baleyu te wada'en da'yu ha mangan hinan nadduman hi yist ya mipapate ta adi mo midmiddum i da'yun tinanud Israel. ¹⁶Ta hinan mamangulun algo ya hinan mi'apituh algo ya ma'amung ayu ta mundayaw ayun ha'on. Ya adi ayu muntamu i dadiyen algo. Mu mabalin an munha"ang ayuh anonyu. ¹⁷Ngilinonyu nan pangananyuh tinapay an agge nadduman hi yist te i diyen algo di pangikaka' i da'yuhnah ad Egypt. Ta atawotawon on nginilinyu danaen algo ta punhanaanyun ha'on hi inggana. ¹⁸Ta mihipun hinan mun'ahdom hinan mi'apulut opat (14) di algoy mibalu hinan mamangulun bulan^a ya ihipunyuh din mangan hinan agge nadduman hi yist an tinapay ta ingganah nan mun'ahdom hinan mi'abaintit ohay (21) algo. ¹⁹Ya i diyen pituy algo ya tigonyu ta ma"i ha yist hinan numpunhituwanyu. Te hanan mangan hi nadduman hi yist an tinapay ya mipapate nimpe ta adi mo midmiddum i da'yun tinanud Israel an ta'on on ibbayu onu ohah nadan ni'iboblen da'yu. ²⁰Ot adi ayu nimpe mangan hinadan nadduman hi yist.

²¹Ot ipa'ayag mon Moses nadan mangipangpanguluh nadan himpahimpamu'un an tinanud Israel ot alyonan diday, Way ohan da'yu ya piliyona ha hinohhah imbabalen di kalnero onu gulding ya pinaltiyu ta ihdayun hina'ammah tun pangihwangan Apu Dios i dita'u. ²²Ya tinayayuy dalana i ha malukung ta mabalin an itamolyuhdi nan nabto' an tubun nan ma'alih haysop on inlamuhyuh nan baktun di pantoyu ya hinan nundinom mang hinan panton di baleyu. Ya tigonyu ta ma"i da'yu ha lumah'un i diyen mahdom ta ingganah mawi"it. ²³Te hidiyey luma"uhan Apu Dios ituwen boble hi ena pamatayan hinadan panguluwan an linala'i an i Egypt. Mu tigona'en waday dalah nilamuh hinan way panton di baleyu ya la"uhanah diyen bale ta adina iyabulut an waday patayonah nadan nunhituhdi.^b ²⁴Ot hinaey atonyuh ad uwani ya hi atawotawon ta inggana. Ya itugunya boh nadan imbabaleyu ta adida ibahhon aton on nadatngan nan algon a'atana. ²⁵Ya ta'on on hitun dumatnganyuh nan boblen idat Apu Dios hi punhituwanyu ya inaynayunyun ngilinin hituwen algo ta inggana. ²⁶Ta mahmahan'en nadan imbabaleyuy niyatan tuwen ngilinonyu ²⁷ya alyonyuy, Hituwey punnomnomnoman ta'uh nihwangan ta'un tinanud Israel hi ateh ad Egypt hinadan numpunhituwan ta'uhdi hidin numpatena nadan i Egypt.

Hidin nalpah an imbagan Moses hidiye ot inayun nadan tinanud Israel an iyungyung ot dayawondah Apu Dios. ²⁸Ot aton nadan tinanud Israel nan imbagan Apu Dios i da Moses i Aaron.

Hay Nun'a'atayan Nadan Panguluwan An Linala'in I Egypt

²⁹Hidi tatawwa an tongan di labi ya inhipun Apu Dios an numpate nadan panguluwan an linala'in i Egypt an mihipun hinan panguluwan an

^a 12:18 Nan mamangulun bulan hinadan Judyu ya hidiye nan ma'udin godwan di Marso ta ingganah nan mamangulun godwan di Abril. ^b 12:23 Hebrew 11:28

imbabalen nan patul an mihukkat'ot i amana an mumpatul ta ingganah nan panguluwan an imbabalen di balud. Ya ta'on boh on nan hopap di imbabalen di halunda on nun'atedan namin. ³⁰Ta bimmangon nan patul ya nadan ap'apu an munhilbin hiya ya an namin nadan i Egypt ot ahikokogada. Te nipong hi abalebaley nateh nadan linala'i i dida. ³¹Ot e pun'ipa'ayag nan patul da Moses i Aaron i diyen labi. Ot alyonan diday, Alyonyuh nan ibbayun tinanud Israel ta an namin ayu ya umaan ayu ituwen boblemi ta eyu aton nan analyonyun eyu pundayawan i Apu Dios. ³²Ya nun'alayun namin nadan halunyun baka ya gulding ya kalnero ya imme ayu mu ta wagahana' bahan. ³³Ot pun'ituda' nadan i Egypt nadan tinanud Israel ta ma'ibagadan makak ta taynanday bobleda te alyonday, Lo'tat mahan tayya ya nate amin namin.

³⁴Ta nadan tinanud Israel ya pumpahonda nadan napalut an alinan iphoddah tinapay an dadiye nadan agge naha'adan hi yist an ningammut hinadan niha'adanda an nalibbutan hi luput. ³⁵Ot atonda bo nan imbagan Moses an way ohaon e numbagah nadan hinaggondan i Egypt hi usal an balitu' ya silber ya lubung. ³⁶Te hidin eda numbaga nadan tinanud Israel ya numbalinon Apu Dios hi ongal di pamiyal nadan i Egypt hinadan tinanud Israel ta nun'idatda nadan imbagan nadan tinanud Israel. Ta nun'aladay kinadangyan nadan i Egypt.

³⁷Ta dinallan nadan tinanud Israel an mihipun hi ad Rameses ta ingganah ad Sukkot. Ya hay bilangdan namin an nakak hi ad Egypt ya umeh onom di gahut di libu (600,000) mu aggeda ni'bilang nadan u"unga ya binabai. ³⁸Ya dakolday tatagun ni'ye i dida an bokon tinanud Israel ya niddumda bo nadan dakkodakkol an animalda an umat hi kalnero ya gulding ya baka. ³⁹Ot iyammadah tinapay nadan pinalutdan alina an agge nadduman hi yist an namaaggot ikakdah ad Egypt te ma"i ha inatdan nangidadaan hi anonda te nundunidunda didah nakakandah ad Egypt.

⁴⁰Ta hay bilang di tawon hi nihaha'adan nadan tinanud Israel hi ad Egypt ya opat di gahut ta han tulumpulu (430). ⁴¹Ta hidin mi'aopat di gahut ta tulumpuluy (430) tawon i diyen algo ya nakakda mahan moh ad Egypt. ⁴²Ot gapu ta paddungnay timmukal hi Apu Dios hi nangihwangana i didah ate ta nakakdah ad Egypt ya hiyah diye nan atawotawon on mahapul an ngilinondah diyen hilong ta ipabaktudah Apu Dios hi inggana.

⁴³Ya indani ya alyon Apu Dios i da Moses i Aaron di, Datuwe nadan mahapul an atonyu hi punnomnommanyuh nan nangihwanga' i da'yuh ate hi ad Egypt. Tigonyu ta ma"i ha mi"an i da'yu hi bokon tinanud Israel. ⁴⁴Mu nada'en ginattangyun himbutyu ya mabalin an mi"anda i da'yu hi'on nakugitda. ⁴⁵Mu nada'en immalin nalpuh udum hi boble an puntamuwonyu ya adi mabalin hi mi"anda. ⁴⁶Ya mahapul an hinan baley

pangananyu ya tigonyu ta ma'id ha milah'un hinan lamoh nan pinaltiyu. Ya tigonyu bo ta ma'id ha maputung hinadan tungalna. ⁴⁷Ya mahapul an an namin ayun tinanud Israel ya atonyuh tuwen imbaga'. ⁴⁸Ya adi mabalin nimpe an mi'an nadan ni'boble i da'yu mu onha pinhoddan middum ya mahapul an mumpakugitda ni' nadan linala'i ya ahi mabalin an middum i da'yuh nan punnomnommanyuh nihwanganyuh ate hi ad Egypt. ⁴⁹Ta datuwey mahapul nimpe an atonyun tinanud Israel ya ta'on on nadan ni'hitu i da'yun nalpuh udum hi boble ya mahapul an atonda.

⁵⁰Ya inunud nadan tinanud Israel nan imbagan Apu Dios i da Moses i Aaron. ⁵¹Ta hidiyen algoy nangikakan Apu Dios hinadan tinanud Israel ta tinaynandah ad Egypt.

Hay Nangidawatanda I Apu Dios Hinadan Panguluwan An Linala'i

13 ¹Alyon Apu Dios i Moses di, ²Idawatyun ha'on an namin nadan panguluwan an linala'in imbabaleyun tinanud Israel ta midawatda i ha'on. Ya athidi boh nadan hopap di tangbal an imbabalen di animalyu.

³Ot alyon Moses hinadan tatagu di, Tigonyu ta ngilinson ta'uh tuwen namangulun algo ituwen namangulun bulan te hituwey nanaynan ta'uh ad Egypt an nihbutan ta'u. Te impakak dita'u i Apu Dios an gapuh nan ongal an abalinana. Ta hiya nan adi ta'u ni' mangan hi tinapay an nadduman hi yist. ⁴Ya adi ta'u nimpe linglingon hituwen algo ituwen bulan an ma'alih Ahib^c te nakak ta'u mo ayah tun ad Egypt. ⁵Ya hitun pangidatongan Apu Dios i dita'u hi boblen nadan tinanud Kanaan an dida nadan tinanud Hit ya tinanud Amor ya tinanud Hib ya tinanud Jebus an hidiye nan boble an imbagan Apu Dios hinadan a'ammod ta'u an idatna i dita'u an makadangyan ya malumong an boble ya adi ta'u linglingon ta ngilinson ta'uh tuwe hi'on nadatngan nan mamangulun bulan. ⁶Ta hinan pituy algo ya adi ta'u mangan hi tinapay an agge nadduman hi yist. Ya hinan mi'apitun algo ya na'amung ta'u ta dayawon ta'uh Apu Dios. ⁷Ya tigon ta'u nimpe ta adi ta'u anon nan tinapay an nadduman hi yist i diyen pituy algo ya ma'id ha matigoh yist onu nadduman hi yist an makan hinan numpunhituwan ta'u ya an namin i diyen pumboblayan ta'u.

⁸Ya ipa'innila ta'uh nadan imbabale ta'u an manu'e hi ngilinson ta'uh diye ya ta punnomnomnoman ta'uh nan inat Apu Dios i dita'u ta immaan ta'uh ad Egypt. ⁹Ot hituwen pungngilinan ta'u ya hiyay ay malkah ta'le ta'u onu hay ulu ta'u. Ta ipanomnomnan mahapul an nan tugun Apu Dios di nanongnah nomnomnomon ta'u ya haphapiton ta'u. Te gapuh

^c 13:4 Nan Ahib ya hidiyey namanguluh ngadan nan mamangulun bulan hinan kalendar di Judyu mu indani ya nahukkatan ta Nisan an hidiye nan ma'udin godwan di Marso ta ingganah nan mamangulun godwan di Abril.

nan ongal an abalinan Apu Dios ya impa'aan dita'uh ad Egypt. ¹⁰Ot hiya nimpe nan atawotawon ya ngilinson ta'uh tuwen na'at hi'on nadatngan hituwen algo.

Hi Apu Dios Ya Bagina Nadan Lala'in Mamangulun Miyayyam

¹¹Ya alyon bon Moses di, Wa'e ta indat mon Apu Dios i dita'u nadan numboblayan nadan tinanud Kanaan te hidiyey imbaganah nadan a'ammot ta'u ¹²ya idawatyu i Apu Dios nadan panguluwan an linala'in imbabaleyu. Ya indawat ta'u bon namin nadan hopap di tangbal an imbabalen di animal ta'u. ¹³Mu mabalin an hukkatan ta'uh tangbal an imbabalen di kalnero nan hopap di tangbal an imbabalen di dongki ta'u ta hiyay i'nong ta'u i Apu Dios. Mu adiyu'e pohdon an hukkatan ya mahapul an putungonyuy bagangna ta mate. Mu na'en panguluwan an lala'in imbabaleyu ya mahapul an waday idawat ta'u i Apu Dios an kalnero ta hidiyey midawat ta bokon nan imbabale ta'u. ¹⁴Ya udum'eh algo ta mahmahan nadan imbabale ta'uy ibalinan tuwen at'aton ta'u ya alyon ta'un diday, Hituway punnomnomnoman ta'uh nangikakan Apu Dios i da'mih ad Egypt ta pinogpogna nan ahimbutmihdi an gapuh nan ongal an abalinana. ¹⁵Te hidin ipagol nan patul hi ad Egypt di akakanmihdi ya pinaten Apu Dios an namin nadan panguluwan an linala'in imbabalen nadan i Egypt ya an namin nadan hopap di imbabalen di animalda. Ta hiya nan idawat ta'un Apu Dios an namin nadan panguluwan an linala'i ya an namin nan hopap di tangbal an imbabalen di animal ta'u. Mu hay panandih nadan linala'in panguluwan ya nan animal. ¹⁶Ot hituwen aton ta'uh atawotawon ya umat hinan ihu'lub ta'uh ta'le ta'u onu nan ipongot ta'uh ulu ta'u an waday iyatana. Te ipanomnomna nimpe nan inat Apu Dios an nangikak i da'mih ad Egypt an gapuh nan ongal an abalinana.

Hay Nawadaan Apu Dios Hinan Bugut On Mapatal Ya Apuy Hi'on Nahdom

¹⁷Hidin impakak nan patul nadan tinanud Israel hi ad Egypt ya agge impangulun Apu Dios dida hinan awon an miloh'at hinadan boblen di i Pilistia te alyon Apu Dios di, Alina ya naluman di punnomnomda hi'on waday mangubat i didah nan awonda ya imbangngaddah ad Egypt. ¹⁸Ta hiya nan ta'on on waday almasdan mi'gubat ya impangulun Apu Dios didah nan na'alli'koh an awon hinan agge naboblayan ot ahi midongdong hinan baybay an mumbolah.

¹⁹Ya da Moses ya inodnanda din ba'ag Joseph te hiyah diyey imbagan Joseph i dida an tinanud Israel. Te inalinay, Hitun pangipa'anaan Apu Dios i da'yuh tun ad Egypt ya mahapul an pi'yalayu nan tungal'u.

²⁰Indani ya nakakdah ad Sukkot ot umedah ad Etam an da'ging nan agge naboblayan. ²¹Ya hay inat Apu Dios an nangipangulun dida ya

wa'e ta mapatal on wada han bugut an ay ha ongal hi tu"ud ta hiyay mangipangpangulun dida ta nan pangipluyana di un'unudonda. Ya nahdom'e on ay mundalang hidiyen bugut an ay ongal an tu"ud ta waday paniganda ta mabalin an ta'on on nahdom on mangeda. ²²Ta athidin hay nangipangpangulun dida ya mapatal'e on hidiyen bugut mu nahdom'e ya nan ay mundalang an apuy an ay tu"ud hi hinangngab nadan tatagu.

14 ¹Indani ya alyon Apu Dios i Moses di, ²Ibagam hinadan ibbam an tinanud Israel ta ibangngadyuh nan nihaggon hi ad Pi-Hahirof an numbattanan di ad Migdol ya nan baybay an mumbolah ya nun'allung ayuhdih nan nidommangan di ad Baal-Sepon. ³Ta alyon nan patul on aggeyu innilay umayanyu an on ayu lumani"li"odan hinan bobleda ta hay innilana ya nali"ub ayuhdih nan agge naboblayan. ⁴Ya hiyah diyen pumbalino' hi mungngohe nan patul ta umalin tundon da'yu. Mu gapuh nan ma'at i hiya ya nadan tindaluna ya mipabaktuwa' ta innilaon nadan i Egypt an ha'on hi Apu Dios. Ta inunud nadan tinanud Israel hidiyen imbagan Apu Dios.

Hay Nangi'wan Nadan Tinanud Israel Hinan Baybay An Mumbolah

⁵Hidin nipa'innilah nan patul an binumtikda nadan tinanud Israel ya ma'atuttuyuh nangipakakanan dida. Ya ta'on on nadan ap'apun nunhilbin hiya ya atbohadin nahukkatan di nomnomda. Ta alyonday, Tanganu tuwali on ta'u impakak dadiyen tinanud Israel ta ma'id mo ha puntamuwon ta'u? ⁶Ya e impidadaan nan patul nan iluganana hi'on e mi'gubat ot pun'ayagana nadan tindaluna. ⁷Ta inikaknan namin nadan wadan punluganan an ta'on on nadan onom di gahut (600) an mun'aphod ot mipongda nadan a'ap'apu an milugan i dadiye ot ipanguluna. ⁸Te hi Apu Dios ya numbalinona nan patul hi mungngohe ta tinnudda nadan tinanud Israel an ma'id ha takutdan mange. ⁹Ya dadiyen in'uyug nan patul an numpungkabayu ya numpunlugan hi lugan di e mi'gubat ya tuwen mun'yakhupdan didahdih nan nun'allungandah nan da'ging nan baybay an nihaggon hi ad Pi-Hahirof an dommang di ad Baal-Sepon.

¹⁰Ya hidin minangmang nadan tinanud Israel dadiyen tindalun impangulun nan patul ya nangintatakutda ta mumpahpahmo'dan mumpaboddang i Apu Dios. ¹¹Ta alyondan Moses di, Nganne mahan hituwen inatmun da'mi? Undan ma'id ha lubu'an hi ad Egypt ta inyali da'mihtu ta wan hituy atayanmi? ¹²Ya undan aggemi tuwali pinangulun inaliy, Udu'dulna attog di taynan da'min he"a ta uk'ukkod ami. Te udu'dulnah on ami himbut hitun ad Egypt mu hanan e ami mateh nan agge naboblayan.

¹³Mu alyon Moses i diday, Adi ayu tumakut ya inhamadyun inyukod i Apu Dios ta tigonyuy atonan mangihwang i dita'uh ad uwanin algo. Ta danaen i Egypt an tigonyuh ad uwani ya adiyu mo pidwon an tigon dida.

14 Te hi Apu Dios di ukod an mangubat i dida. Ot hay maphod ya namaag ya dimminong ayu.

15 Ya alyon bon Apu Dios i Moses di, Tanganu on'a mumpahpahmo' an mumpaboddang i ha'on? Ibagam hinadan ibbam ta inaynayundan mange. 16 Ya indongdongmu nan hu'udmuh nangappit hinan baybay ta munhi"an nan litig ta pangi'wanyu. 17 Mu nada'e an i Egypt ya pumbalino' dida hi mungngohe ta wan ilaputdan mitnud i da'yuh nan gawwan di baybay. Ta mipatigoy anabaktu' hi pangabaka' hinan patul ya an namin nadan tindalunan nungkakabayu ya numpunlugan hi lugan di e mi'gubat. 18 Ta panginnilaan nadan i Egypt an ha"on hi Apu Dios.

19 Ya nan anghel Apu Dios an nangipangulu ya imme ot e umohnong hi indoggan nadan tinanud Israel. Ya atbohdi nan bugut an ay tu'ud an imme boh indogganda. 20 Ta e nibattan hinadan tinanud Israel ya nadan i Egypt. Ta nanginhihilog nan way nipto' hinan i Egypt mu nan nangappit hinan tinanud Israel ya mapatal. Ta nadan i Egypt ya ma'id ha atondan mitnud i dida i diyen hin'ugab.

21 Ya hidin indongdong Moses di ta'lenah nan way baybay ya impatuyup Apu Dios han mabikah an tuyup an nalpuh nangappit hi tuluwan di algo ta inlablabinan numbudakan nan litig i diyen nahdom. Ya lo'tat ya nunhi"an nan litig hinan baybay 22 ot i'wan nadan tinanud Israel hinan mamagan dopon di baybay. Te nunhi"an nan litig ot ay migaob hi nundinommmang.^d 23 Ya hidin nungginawwadah nan baybay ya nitnudda nadan tindalun i Egypt an numpunnonong an numpunlugan di udum hinadan lugan di e mi'gubat ya numpungkabayuday udum.

24 Ya hidin tuwen mun'awiwi"it ya inyuhdung Apu Dios i dida hinan way bugut an ay apuy ot ulawona nadan i Egypt. 25 Ta pamaag nadan pilid nadan nilugananda ya naligat an madlig. Ot alyonda moy, Mumbangngad ta'uo ta taynan ta'u nadan tinanud Israel te umman hi Apu Dios di mangubat i dita'u.

26 Ya alyon bon Apu Dios i Moses di, Idongdongmu nan ta'lem hinan way baybay ta mundammu nan litig ta malnong nadan i Egypt. 27 Ot hidiyey aton Moses ta hidin mun'awiwi"it ya numbangngad nan litig hinan a'atna tuwali. Ta ta'on on impatnan nadan i Egypt an bumtik ya adi mabalin te hi Apu Dios di nangipalnong i didahdi ta nun'a'alnongda. 28 Ta on nundammu nan litig ta nalnong nadan luganda ya kabayuda ot mun'altindan namin dadiyen i Egypt an titindalu an nipdug hinan tinanud Israel. 29 Mu hidin diday nangi'wahdi ya mamaga nan nunhi"anan nan litig hinan baybay an ay nakalata ot migaob nan litig hi nundinommmang.

30 Ta inihwang Apu Dios nadan tinanud Israel hinadan i Egypt an namdug i dida i diyen algo. Ya tinigoday adol nadan nun'a'aten tindalun

^d 14:22 1 Kulintu 10:1,2; Hebrew 11:29

nun'ihalit hinan da'ging di baybay. ³¹Ta hidin tinigon nadan tinanud Israel hidiyen ongal an abalinan Apu Dios an gapu i diyen inatnah nadan i Egypt ya wada mohpey takutda i Apu Dios. Ya kulugonda mohpeh Apu Dios ya nan baalna an hi Moses.

Hay Ingkantan Da Moses

- 15** ¹Hi Moses ya nadan ibbanan tinanud Israel ya ingkantaday pundayawdan Apu Dios. Ta hituwe nan kinantadan alyonday, ikantaan ta'uh Apu Dios te immannung an hiyay na'abbaktun madayaw. Te nun'ipakbonah nan baybay nadan kabayu ya nadan nun'itakken titindalu.
- ²Ta hiyay nangdat hi bikah'u ya am'amlong'u te inihwanga' i hiya. Ya hiya nan Dios an dayawo' ya nan anabaktunay haphapito' ya ikankanta'.
Ya hiya tuwaliy dinayaw handidan a'ammod'u.
- ³Hay ngadana ya hi Apu Dios an hiya nan nala'ing an mi'gubat.
- ⁴Te nun'ipakbonah nan baybay an mumbolah nadan tindalun nan patul hi ad Egypt.
Ta nun'a'altling dadiyen mapemanan an opisyal di tindalu.
- ⁵Te nun'iloblob nan liting dida ta ayda batun nalnong hinan dopon di baybay.
- ⁶Ot he'a Apu Dios di ipabaktumi te ma"i'd ha nipaddungan di abalinam an paddungnay ginudum nadan binuhulmu.
- ⁷Ya ma"i'd ha nipaddungan nan anabaktum te dinadagmu nadan mi'buhul i he"a.
Ta nama"iddan ayda nagbun dagamih nangat di bungotmun dida.
- ⁸Te hidin inhapudmuh nan baybay ya naptut nan liting ta ay nundinom mang ha atagetagen dingding hinan gawwan di baybay.
- ⁹Ya nan munlattu wag an binuhulmu ya alyonay,
Mipduga'e ay ta akhupa' dida ya nun'ala' nadan nun'abalol an gina'uda ta ipiyappong'u ya binagi' an namin nadan omnawa'.
Ya numpate' didah tun hinalung'u.
- ¹⁰Mu he"a Apu Dios ya namaag ya inhapudmuh naminghan ya nun'a'altlingda ot mun'alnongdah ad dalom an ayda gumo'.
- ¹¹Te ma"i'd tuwali ha nipaddung i he"an Dios an na'abbaktu.
Ya ma"i'd ha nipadpaddungan nan amaphodmu ya nadan nakaskasda'aw an abalinam.
- ¹²Te namaag ya intaggem nan winawwan an ta'lem ya inukmun nan luta nadan binuhulmu.
- ¹³Ya gapuh nan ongal an pamhodmu ya ipangulum nadan inihwangmun tatagum ta inggana hi idatongmu didah nan boble an niyappit i he"a.

14 Ta nadan tataguh abobboble ya munggayonggongdah takutdah pangngolandah nadan inatmu.

Ya namama mahan di takut nadan i Pilistia.

15 Ya ta'on on nadan ap'apuh ad Edom ya ad Moab.

Ya nadan tataguh ad Kanaan ya ayda na'alingonga

16 hi takutda.

Ya gapuh nan tinigodan ongal an abalinam ya namaag ya ayda batu ta ingganah mala"uh amin tatagum.

17 Ta iye da'mih nan billid an indatmun da'mi an hidiye nan inyamman an punhituwam an niyappit i he"a.

18 Ot nanongnan he"a Apu Dios di mumpatul hi inggana.

19 Hidin nitnuddah nan baybay nadan tindalun nan patul an numpunlugandah nan iluganan di e mi'gubat ya nungkakabayuday udum ya nundammuwom Apu Dios nan liting ta nun'altिंगda.

Mu da'min tinanud Israel ya inagwatmi nan baybay an indalanmih nan namaganan hi gawwan nan liting.

20 Ya nan propeta an hi ibban Aaron an hi Miriam ya inalalay tamburin ot ipanguluna nadan ibbanan binabai ta nuntamburinda on nannannayoda. 21 Ot mungkantadan namin ot inayun Miriam an ikanta an alyonay,

Ikantaan ta'uh Apu Dios te hiya ya na'abbaktu.

Ta nun'ipakbonah nan baybay nadan kabayu ya nadan nilugan an titindalu.

Han Mumpait Di Alitingna

22 Ot makakda bo nadan tinanud Israel an impangulun Moses didah nan agge naboblayan hi ad Sur. Ta eda immaninnabat hidi hi tuluy algo on ma"i'd ha akhupanda i ha liting. 23 Ya hidin dimmatongdah ad Marah ya wahdiy liting mu adi mabalin hi inumonda te mumpait. Ta hiya nan nangadanan hi ad Marah. 24 Ya ahilililida nadan tatagu i Moses an alyonday, Ot nganne moy inumon ta'u? 25 Ot mumpaboddang hi Moses i Apu Dios. Ya indani ya intuddun Apu Dios i hiya han naputung an kayiw ot alana ot ibkahnah nan liting. Ya numbalin hi matnaad an liting.

Ya hidin awadandahdi hi ad Marah ya imbagan Apu Dios nadan tugunan dida ta hidiyey un'unudonda. Ta pinatnana dida hi'onda un'unudon. 26 Ot alyonay, Ihamadyu'en donglon datuwen tugun'u ta un'unudonyu ta nan nipto' di atonyu ya adi ma'at i da'yu nadan dogoh an na'at hinadan i Egypt te ha'on an Dios di mangipaphod i da'yu.

27 Ot makakda bo ta dimmatongdah ad Elim. Ta hidiy nangakhupandah himpulut duwan (12) obob ya nadan bungbunga"an an palma an napitun (70) namin di pu"una. Ot umapaldahdi hinan haggon dadiyen obob.

16 1 Nakakda boh ad Elim nadan tinanud Israel ot ipluydah nan agge naboblayan an nungngadan hi Sin an numbattanan di ad Elim ya hi ad Sinai.

Hay Ngimmodowan Nadan Tatagu

Hidin dimmatngandah ad Sin ya mi'adwa moh bulan an nibaluy himpulut lima (15) hi nihipun hi nakakandah ad Egypt. ²Ya hidin awadandahdi ya ngimmododa bon namin nadan tatagu i da Moses i Aaron ³an alyonday, Udu'dulnaot boh on dita'u numpate i Apu Dios hidin awadan ta'uh ad Egypt. Te hidi ya waday dotag hi ihda ya mabalin an anon ta'u nan pinhod ta'un anon. Mu tanganu on da'mi e impanguluh tun agge naboblayan ta lo'tat tee ya inyatemi inangangmi.^e

⁴Ya indani ya alyon Apu Dios i Moses di, Nomnomnomom an idattan da'yuh makan an malpuh ad abunyan ta mun'a'agah an ay udan. Ibagam hinadan tatagu ta amawmawi"it on limmah'unda ta eda mumpunuh i ha ammunah anonda i diyen algo ya abuh.^f Ato' hitu ta patnao' didah on immannung an un'unudonda nan alyo'. ⁵Mu hinan mi'anom hi algoh adumiduminggu ya daktakollonday amungonda ta mumpidway dinakol nan ugghanda amungon hinan hin'algo ta waday anondah nan mi'apituh algo.

⁶Ot ibagan mon da Moses i Aaron hinadan tatagu an alyonday, Hinan mun'ahdom ya innilaonyun hi Apu Dios di immannung an mangikak i dita'uh tun ad Egypt. ⁷Ya hinan mawi"it ya tigonyuy binang Apu Dios an humili. Te dingngolna nadan dakol an punlililyanyun hiya. Te hay nginodowanyu ya hiya an bokon da'mi te da'mi ya onmi attog un'unudon nadan alyona. ⁸Ot inayun Moses an alyon i diday, Hinan mun'ahdom ya wadaon Apu Dios di ihdayu ya hinan mawi"it ya nan tinapay ta wan ma"abhug ayu. Te dingngolna nan liliyun hiya te bokon da'miy nginodongodowanyu te hiyay nangatanyu.

⁹Ot alyon Moses i Aaron di, Ibagam hinadan tatagu ta umalidah tun pundayawan ta'u i Apu Dios te dingngolna nadan punlililyanda.

¹⁰Ya hidin pun'ayagan Aaron nadan tatagu ot munligguhda nangappit hinan agge naboblayan ya anakkaya nan binang Apu Dios an numpatigoh nan bugut.

¹¹Ya alyon Apu Dios i Moses di, ¹²Dingngol'uy punlililyan nadan tinanud Israel ot ibagam i dida an hinan mun'ahdom ya waday ihdada. Ya hinan mawi"it ya waday tinapay hi anonda ta mabhugda. Ta hituwey panginnilaanyun ha'on nan Dios an mangipapto' i da'yu.

Hay Nangipiyaliyan Apu Dios Hinan Mana Ya Nan Mihda

¹³Ta i diyen mun'ahdom ya alinah on waday dakkodakkol an hamutin nungkohop hidih nan way immapalanda ta immapnaldah nan luta. Ya hidi bon nawi"it ya namaag ya dimmulnun namin di nunlini"odan.

^e 16:3 1 Kulintu 10:10   ^f 16:4 John 6:31,32,58; 1 Kulintu 10:3

14 Ya hidin namaganan nan dulnu ya nabatiy kikitang an ay dalallu an nun'iwakat hinan luta.

15 Ya hidin tinigon nadan tatagun tinanud Israel ya aggeda innila ta alyonday, Nganne nin datuwe?^g

Ya alyon Moses i diday, Hinae nan indat Apu Dios an anon ta'u. 16 Ya hay inalin Apu Dios ya alyonay, Panuhonyu nan ammunah anonyun hina'amma hinan hin'algo. Ta mabalin an ohay tagu on hinhalub di mahapulna. 17 Ta athidiy inat nadan tatagu. Mu ta'on hi oh'ohhay pinanuh di udum ya dakol hi udum ya 18 hidin hinalubda ya nan dakol di pinanuhna ya hiyah diyen agge nahawwalan ya nan oh'ohhay pinanuhna ya agge nakulangan te way ohaon hanan ammunan anondan hina'ammay inamungda.^h

19 Ot ibagan bon Moses i dida ta wan ma'id ha ibatida hi ahida anon hinan mabiggat. 20 Mu wadada damdamay agge nangunud i diyen inalin Moses ta imbatida doha. Mu hidin nawi'it ya tinigodan nabigihan ya munhamuy. Ta bimmungot mo boh Moses i dida. 21 Ta amawmawi'it on way ohaon nan ammunah anondan hina'ammah nan hin'algo di panuhona. Mu nan mabatih nan luta ya inumlot'e nan potang on nalanatda.

22 Ya hidin nadatngan nan mi'anom hi algo ot dubliyoday dinakol nan inamungda ta ohay tagu on duway halub. Ot umeda nadan mangipangpangulu i dida ot eda ihudhud i Moses hidiyen inatda. 23 Ya alyon Moses i diday, Nipto' hidiyen inatda te hiyah diyey imbagan Apu Dios te nan mi'apituh algo ya pun'iblayan ta'u te pundayawan ta'un hiya. Ot idadaanyuh ad uwanin namin nadan anonyu ta nan mabati ya hiyay anonyuh bigat. 24 Ot hiyay aton nadan tatagu an impa'eda nan nahawwal ta anondah nan mabiggat an mi'apituh algo. Ya manuh diye te agge nababhah ya atbohadin agge nabigihan hidin nabiggat.

25 Ot alyon Moses i diday, Hinaey anonyu te ad uwani ya mi'apituh algon pun'iblayan ta miyappit i Apu Dios. Ot ad uwanin algo ya ma'id ha mabalin hi akhupanyu hi makan hinan luta. 26 Ot hiya nan mahapul an mamamu ayuh nan onom di algo hi anonyu. Te hinan mi'apituh algo an pun'iblayan ta'u ya ma'id ha panuhonyu.

27 Mu wadada damdamay udum i didan immen e mamanuh nan mi'apituh algo mu ma'id ha ta'on hi ohah inakhupanda. 28 Ya alyon Apu Dios i Moses di, Hi anu mo ya ahiyu un'unudon nadan tugun'u i da'yu? 29 Nomnomonyun ha'on an Dios ya winada' nan Habadun tungo. Ta hiya nan mi'anom'eh algo ya indat'uy anonyuh nan duway algo. Ot hinan mi'apituh algo ya ma'id ha mange'eh nan awadanyu. 30 Ta nihipun i diye ya timmungoda nadan tatagu hinan mi'apituh algo an aggeda e nuntamu.

^g 16:15 John 6:31,51; 1 Kulintu 10:3   ^h 16:18 2 Kulintu 8:15

³¹Ya hay nungngadan nadan tinanud Israel i diyen makan ya mana. Ya hay tigona ya ay kittang an buwa an pulaw. Ya hay tamtamna ya umat hinan niha"ang an alina mu ay nadduman hi danum di iyukan.

³²Ot alyon Moses hinadan tataguy, Inalin Apu Dios an ipa'e ta'u anu doha ituwen tinapay ta mabalin an tigon di mun'atanudan hi pidwanay a'at tun tinapay an indat Apu Dios hi itanud ta'uh tun agge naboblayan hi nangikakana i dita'uh ad Egypt.

³³Ot alyon Moses i Aaron di, Alam ha dundunnug ya inittum hidi ha hinhalub hinan mana ya em impa'eh nan way pundayawan i Apu Dios ta ahi tigon nadan mun'atanudan hi udum hi agge.ⁱ

³⁴Ta hidiyey inat Aaron an inha"adna dohah nan tinapay i han dunug ot iyenah nan pundayawan i Apu Dios. ³⁵Ta dadiyen tinanud Israel ya hidiyen mana di intanuddah awadandah nan agge naboblayan hi napat (40) di tawon ta inggana ot dumatongdah ad Kanaan. ³⁶Hay inusalda handi an nunlukud hinan mana ya nan omer an hinhalub.

Hay E Nalmuwan Di Liting Hinan Doplak

17 ¹Nadan tinanud Israel ya nakakdah nan agge naboblayan hi ad Sin ot eda umaninnabat hinan kumpulnan nangipanguluwan Apu Dios i dida. Ot ahida mohpe bo umapal hi ad Repidim mu ma'id ha liting hi inumondahdi. ²Ya bumohbohohol nadan tatagu i Moses an alyonday, Iyalim ha liting ta inumonmi.

Ya alyon Moses i diday, Tanganu on ayu bumohbohohol i ha'on? Tanganu onyu amod on e patnaon hi Apu Dios?

³Ya gapu ta nunhiglay inuwohda ya ahingongododa i Moses an alyonday, Tanganu tuwali on da'mi e ingkak hi ad Egypt. Undan alyom on ta hituy atayanmin namin hitudan imbabalemi ya halunmi an gapuh inuwohmi?

⁴Ot mumpaboddang mo boh Moses i Apu Dios an alyonay, Nganney ato' i datuwen tatagu? Namaag tayya ya nundadaandan mamalnu i ha'on.

⁵Ya alyon Apu Dios i hiyay, Awitom dohah nadan mangipangpangulu i dida ya impanguluyu ta mitnud nadan tatagu. Ya inodnam din hu'ud an nunhoplatmu ni' hinan wangwang an nungngadan hi Nayl. ⁶Nomnomnomonyu an haddon da'yuhdi hinan doplah hi ad Horeb. Nipto' ayu'eh nan doplah ya inhoplatmu nan hu'udmuhi ot bumudduh di liting ta inumon nadan tatagu.^j Ot hidiyey aton Moses ta tinigon nadan nun'ibbana an mangipangpanguluh nadan himpahimpamu'un an tinanud Israel.

⁷Ot ngadananah diyen awadanda hi ad Massah te pinatnadah Apu Dios an alyonday on boddangan dita'u nin i Apu Dios onu adi? Ot ngadanana bo ta ad Meribah an gapu ta bimmohbohohol nadan tatagu.

ⁱ 16:33 Hebrew 9:4   ^j 17:6 1 Kulintu 10:4

Hay Nangabakan Nadan Tinanud Israel Hinadan Tinanud Amalek

⁸Hidin wahdida ad Repidim ya immalida nadan tinanud Amalek ot gubatonda dida. ⁹Ot alyon Moses i Joshua di, Pot'om dohah nadan linala'i ta eyu gubaton nadan tinanud Amalek. Ta hi bigat ya immeya' hinan uhhun nan nabillid an odna' nan hu"ud an alyon Apu Dios hi ala'. ¹⁰Ot unudon Joshua nan imbagan Moses ta eda ginubat nadan tinanud Amalek. Yaden imme da Moses ya hi Aaron ya hi Hur hinan uhhun nan nabillid. ¹¹Ya hidin punggugubatanda ya intaggen'en Moses di ta'lena on mangab'abak nadan tinanud Israel. Mu binyuna'ey ta'lena on nadan tinanud Amalek di mangab'abak. ¹²Mu lo'tat ya nabley ta'len Moses an mangititagge ot iyen da Aaron i Hur han batu ta umbunana. Ot mumbinahheldan hiya ta diday nandol hi ta'lena ta inggana ot malimuh nan algo. ¹³Ta inabak da Joshua nadan tinanud Amalek.

¹⁴Ot alyon Apu Dios i Moses di, Itudo'muy a'at naen eyu nangabakan ta adi malingling. Ya ibagam i Joshua an dadago' an namin nadan tinanud Amalek ta mama"idda.

¹⁵Ot iyamman Moses han punggobhan hi mi'nong i Apu Dios ot ngadanana hi, Hi Apu Dios Di Bandela'. ¹⁶Ot alyonah nadan tataguy, Wa'et hi Apu Dios di nanongnah ipabaktu ta'u ya hiyay ukod an mangubat hinadan tinanud Amalek hi inggana.

Hay E Nanigan Da Jetro I Moses

18 ¹Hi Jetro an padih ad Midian an hi aman nan ahawan Moses ya dingngolna nadan ina'inat Apu Dios an mamoddang i da Moses ya nadan ibbanan tinanud Israel hi nihipun hi nangikakanan didah ad Egypt. ²Ya hi Jetro di nangipanapto' hinan ahawan Moses an hi Sipporah hidin impa'anamut Moses ³didah nan duwan linala'in imbabaleda. An hay ngadan nan ohan imbabaleda ya hi Gersom te alyon Moses di, Ha'on ya ona' e ni'ibobleh udum an boble. ⁴Ya nan oha ya nginadana ta hi Elieser te alyonay, Hi Apu Dios an dinayaw din a'ammod'u ya binoddangana' ta aggeya' pinateh nan patul hi ad Egypt.

⁵Ta hidin nun'allungan da Moses hinan agge naboblayan an nihnup hinan billid an niyappit i Apu Dios ya immali da Jetro an hi aman ahawan Moses ya hi ahawan Moses ya nadan imbabaleda. ⁶Mu namangulu tuwalin impaad Jetro di umaliyanda ⁷ta hiya nan e dinamun Moses dida. Ta hidin nundammudan hinama ot munhin'a'apngada ot inayundan umeh nan nun'allungan Moses. ⁸Ot ibagan Moses i Jetro an namin nadan ina'inat Apu Dios hinan patul hi ad Egypt ya nadan tataguhdi an gapuh nangipapto'nah nadan tinanud Israel. Ot ibagana bo nadan numpalpaligatanda ya hay inat Apu Dios an nangihwang i dida.

⁹Ta mun'am'amlong hi Jetro hi nangngolana i dadiye ¹⁰ot alyonay, Madayaw hi Apu Dios te inihwang da'yuh nadan i Egypt ya ta'on on nan

patulda ta pinogpognay numpaligatanyuhdi. ¹¹Ot ad uwani ya innila' an hi Apu Dios di na'abbaktu hi an namin an imbilang di udum an tatagu hi dios te imbaliw da'yun tatagunah nadan i Egypt an namalpaligat i da'yu.

¹²Indani ya waday inyen Jetro hi mi'nong hi maghob an mi'nong i Apu Dios ya nadan udum an i'nongna i Apu Dios ot umali da Aaron ya an namin nadan mangipangpanguluh nadan himpahimpamu'un an tinanud Israel ot eda mi'an i diyen ini'nongna ta pundayawda i Apu Dios.

Hay Nanugunan Jetro I Moses Hi Atonan Mangipanuh Hinadan Tatagu

¹³Hidin nabigat hinan nawi"it ya inhipun bon Moses an mangipanuh hinadan dakol an lilin nadan tatagu ta ingganah nan mahdom. ¹⁴Ya hidin tinigon Jetro dadiyen at'aton Moses ya inalinan hiya di, Tanganu on waha athinah pangatmuh nadan tatagu? Ngalngalam ta ohhaam an mangipanuh i dida yaden dakkodakkoldan mamannod i he"a an ihipundah nan mawi"it ta ingganah nan mahdom.

¹⁵Ya alyon Moses di, Mahapul an ato' hina te ha'on di umaliyan nadan tatagu an mummahmah nan pinhod Apu Dios hi atonda. ¹⁶Te umat hinan waha adi pun'innawatan di duwa an wa'e ta immalida ta ha'on di ukod an mangipanuh hi'on nganney numbahul i dida ya innayun'u bon impa'innila i dida nadan tugun Apu Dios.

¹⁷Ya alyon amanan hi Jetro i hiyay, Adi maphod hinaen atom. ¹⁸Te hinaen tamu ya nunhiglah on ohhaam an mangat te nunnaud di ablayam ya atbohdihi nadan tatagu. ¹⁹Ot maphod onmu donglon tun itugun'u i he"a. Ya hanat hi Apu Dios di bumoddang i he"a. Te mabalin an he"ay ukod an mangibagan Apu Dios hinan adi pun'innawatan nadan tatagu. ²⁰Ya intuddum i dida nadan tugun Apu Dios ya nan nipto' hi atonda ta mipappaphod di pangiyee"eda.

²¹Mu mahapul bon pot'om dohah nadan linala'i an waday abalinandan mangipanuh hinadan tatagu ya hi Apu Dios di taktanda ya mabalin an madinol'ah nan a'atda ya adi mabalin hi mabayadanda ta atonday nibahho. Ta datuwey pot'om hi ukod an mangipanuh hinadan tatagun ita'dogda. Ta hinan hinlilibu (1,000) on waday ukod hi mangipanuh i dida ya hinan hinggagahut (100) on wada boy ukod an mangipanuh i dida ya hinan nabongle (50) on wada boy ukod an mangipanuh i dida ya hina mohpe an himpupulu (10) on waday ukod an mangipanuh i dida. ²²Ta diday ukod an mangipanuh hinadan tatagun niyukod i dida ta ingganah on waha ha naligat hi adida abalinan ya ahida mohpe iyalin he"a. Mu na'e bahan an mabgawan ya diday ukod an mangipanuh. Ot atom'ehtu ya adi'a ma'aliggatan te pumboboddanganyu. ²³Ya onha hinaen inal' an miyunnudan hinan pohdon Apu Dios di atom ot manghan di ablayam ya atbohdihi nadan tatagu te mabalin an malpah an mipanuh hinadan lilida ya ahida umanamut.

²⁴Ot hidiye moy unudon Moses. ²⁵Ta pinto'na dohah nadan ibbanan linala'in abalinandan mangipangpangulu. Ta wadaday pinto'nah mangipanuh hinadan umeh hinlibu (1,000) ya hinggahut (100) ya nabongle (50) ya himpupulu (10). ²⁶Ta dadiyen pinto'nay ukod an mangipanuh hinadan lilin di tatagu. Ta nadan naligat an adida abalinan ya abuh di iyeda i Moses.

²⁷Ta hidin nagibbuh diye ot ahi pa'anamuton Moses hi aman ahawanan hi Jetro hi bobleda.

Hay Ni'hapitan Apu Dios I Moses Hinan Billid Hi Ad Sinai

19 ¹Hidin mi'atluh bulan hi nihipun hi nakakandah ad Egypt an dimmatongdah nan agge naboblayan hi ad Sinai ²hi nalpuwandah ad Repidim ot eda umappal hinan agge naboblayan hi pu'un nan billid.

³Ot tumikid hi Moses hinan billid ya himmapit hi Apu Dios i hiya ot ibaganan hiya nan pinhodnan ibagah nadan tinanud Israel an alyonay,^k ⁴Da'yu ya tinannigoyuy inat'uh nadan i Egypt. Ya innilayu boy inat'un nangipanapto' i da'yu ta indatong da'yuhtu an paddungnay intayap da'yuh agila ot iyali da'yuhtuh awada'. ⁵Ot donglonyu'e nadan tugun'u ta hiyay un'unudonyu ta adiyu ibahho nadan ibaga' ya da'yuy nahamad hi tatagu' hitun luta. Manu te an namin hitun luta ya bagi'^l ⁶mu da'yu ya pinto' da'yu hi padi an munhilbi i ha'on te niyappit ayu i ha'on.^m Ot danaey em ipa'innilah nadan ibbam an tinanud Israel.

⁷Ot mumbangngad hi Moses ot amungona nadan mangipangpanguluh nadan himpahimpamu'un an tinanud Israel ot ibaganan namin nadan imbagan Apu Dios i dida. ⁸Ya alyon nadan tataguy, An namin nadan imbagan Apu Dios ya hiyay unudonmi.

Ta hidiyen nambal nadan tataguy e imbagan Moses i Apu Dios.

⁹Ya alyon bon Apu Dios i Moses di, Nomnomnomom an umaliya' hi awadam an mumpatigowa' i han ma'uktul an bugut ta mabalin an donglon nadan tataguy pi'hapita' i he'a ta wan nanongnan donglonday ibagam i dida.

Ta imbagan nimpén Moses i Apu Dios nan nambal nadan tatagu hinan imbagan Apu Dios.

¹⁰Ya alyon Apu Dios i hiyay, Dumayyu'a ta em ibagah nadan tatagu ta atonda hi ad uwanin algo ya hi bigat nan mahapul an atonda ta wan mibilangdah malinis ya ibagam bo ta laba'anda nadan lubungda.

¹¹Ta hinan mi'atluh algo ya mundadaanda te umaliya' boh tun billid hi ad Sinai ta mabalin an tigona' hinadan tatagu. ¹²Mu mahapul an pogpogom hi nunlini"odan tuwen billid nan adi mabalin an umayanda.

^k 19:3 Nan Na'na'at 7:38 ^l 19:5 1 Kulintu 10:26 ^m 19:6 Nipa'innila 1:6

Ya pinadanam i dida ta ma'id ha bumahhel i diye onu ha e mihnpog hinan pogpog te mahapul an mipapate nan mangipatnan bumahhel hinan pogpog tuwen billid. ¹³Ya hay atonyun mamate ya puntopayu onu panaonyu mu ta adiyu dapaon. Ya adi ammuna nadan tatagu hi patayonyu te ta'on on nadan animal hi'onda bumahhel hinan pogpog. Ta inggana hi donglonyu nan mipagangoh an tangguyub an madnemadne ya ahi mabalin hi tumikid nadan tatagu ituwen billid.

¹⁴Ta dimmayyuh Moses hi awadan nadan tatagu ot ibagana ta atonda nan mahapul an atonda ta mibilangdah malinis. Ta imbagana an eda pun'ilaba' nadan lubungda ¹⁵ya adida mi'ilo' hinadan ahawada ta ingganah malpah nan pundayawanda. Ta hi ohhandi ya nalpah an nundandaanda.

¹⁶Ta hidin nawi'it i diyen mi'atluh algo ya alinah on mungkikidul ya mungkikilat. Ya matigo han ma'uktul an bugut hinan billidⁿ. Ya wada han ma'aggangoh an tangguyub. Ta munggayayonggongdah takutda nadan tatagun immapal hidi. ¹⁷Ot ipangulun Moses dida ta eda mi'dammu i Apu Dios mu immohnongda ya abuh nan pu'un nan billid. ¹⁸Ya tinigodan nali'mut hi ahuk nan billid te apuy di nungkohopan Apu Dios hidi. Ta nunhiglay ahuk ya nunhigla bo han alyog i diyen billid. ¹⁹Ya pun'olotdan pun'olot nan gangoh nan tangguyub. Ot humapit hi Moses ya ay kidul di dongol nan nambal Apu Dios. ²⁰Te hidin nungkohop hi Apu Dios hinan uhhun nan billid hi ad Sinai ot ayaganah Moses ta umehdi. ²¹Ya alyon Apu Dios i hiya di, Dumayyu'a ni' ta em ibagah nadan tatagu ta adida ipatnan tumikid hitu an manigo i ha'on te atonda'e ya mateday dakol i dida. ²²Ya ta'on on nadan padi an umalin mihaggon i ha'on ya gahin di atonda nadan nibaga hi atonda ta mibilangdah malinis te adida'e ya dusao' dida.

²³Ya alyon Moses i Apu Dios di, Innila' an adida umali nadan tatagu te imbagam tuwali an pogpogonmi nan umohnonganda te niyappit hituwen billid i he'a.

²⁴Ya alyon Apu Dios di, Dumayyu'a mo ta em awiton hi Aaron. Mu nadan tatagu ya ta'on on nadan padi ya adi mabalin hi bumahhelda nimpeh nan pogpog ta adi' dusaon dida. ²⁵Ot dumayyu mo boh Moses hi awadan nadan tatagu ot ibaganah diyen inalin Apu Dios.

Nan Himpulun Uldin Apu Dios

20 ¹Datuwe nadan imbagan Apu Dios an alyonay, ²Ha'on an hi Apu Dios an dayawonyu an nangikak i da'yuh ad Egypt hidin nihbutanyu.

³Ot mahapul an ma'id ha udum hi ibilangyuh dios hi dayawonyu ta ha'on ya abuh.

ⁿ 19:16 Nipa'innila 4:5

⁴Ya adi ayu mangiyamma hi dayawonyu hi tinagtaggu onu ing'ingoh di kumpulnan wah ad lagud onu hitun luta onu hi dallom nan nalitingan. ⁵Adi mabalin an e ayu munyu"ung ta dayawonyu dida. Te ha'on an hi Apu Dios ya adi iyabulut an waday udum hi dayawonyu. Te dusao' nadan e mundayaw hi udum an ta'on on nadan tanudanda hi ingganah nan mi'apat an tinanud. ⁶Mu hinadan naminhod i ha'on an un'unudonda nadan tugun'u ya ipatigo' boy pamhod'un dida ya hinadan tanudandah inggana.

⁷Ya mahapul an adi nalgom di pangiyusalanyuh ngadan'u an Dios an dayawonyu te ha'on an Dios ya dusao' nan tagun mangathidi.

⁸Tigonyu ta ngilinonyu nan Habadun tungo ta ibilangyuh niyappit i ha'on. ⁹Te onom di algoy mabalin hi puntamuwanyu. ¹⁰Mu hinan mi'apitun algo ya pun'iblayanyu ta pundayawanyun ha'on an Dios. Ot mahapul an ma'id ha muntamu i da'yu an ta'on on nadan imbabaleyu ya baalyu ya halunyu onu nadan mangiliyu. ¹¹Te ha'on an Dios ya athidiy inat'u an nuntamuwa' hi onom di algo hi nunlumuwa' hitun luta ya ad lagud ya nan baybay ya an namin di wadahdi. Mu hidin mi'apituh algo ya nginilin'uh diyen algo.

¹²Mumpada'ul ayuh nan hi amayu ya hi inayu ta wan madmadney pi'taguwanyuh nan boblen idat'u i da'yu.^o

¹³Ya adi ayu pumate.^p

¹⁴Ya adi ayu umiluktap.^q

¹⁵Ya adi ayu mangako.

¹⁶Ya muntistigu ayu'e ya bokon nan agge immannung di ibagayu hi inat nadan ibbayu.

¹⁷Ya adiyu omnawan nan wadah nadan ibbayu an umat hi baleda onu ahawada onu himbutda onu bakada onu dongkida onu nadan udum an wadan dida.

Hay Timmakutan Nadan Tinanud Israel An Mi'hapit I Apu Dios

¹⁸Hidin tinigon nadan tatagu nan kilat ya dingngolda nan kidul ya nan tangguyub ya minangmangda bo nan ahuk hi uhhun di billid ya munggayayonggongdah takutda.^r Ot eda mibata'an. ¹⁹Ya alyonda i Moses di, Ta'on attog on he'ay humapit i da'mi ot donglonmi mu ta bokon hi Apu Dios te hiya'ey humapit i da'mi ya tumakut ami te alina mo ahan ya nun'a'ate ami.

²⁰Ya alyon Moses i diday, Adi ayu tumakut te manu'eh immalih Apu Dios ya ta innilaonyuy a'atna ta wan hiyay unudonyu ta adi ayu

---

^o 20:12 Matthew 15:4; Mark 7:10; Luke 18:20; Epesus 6:2   ^p 20:13 Matthew 5:21; Mark 10:19; Luke 18:20; Roma 13:9; James 2:11   ^q 20:14 Matthew 19:18; Mark 10:19; Luke 18:20; Roma 13:9; James 2:11   ^r 20:18 Hebrew 12:18-19

mumbahul. ²¹ Mu ta'on hi athidiy imbagan Moses ya hiya damdaman bimmata"an nadan tatagu. Ta hi Moses mo ya ammuna di e nihaggon hinan way munhihillong an bugut an awadan Apu Dios.

Hay Imbagan Apu Dios Hi A'at Nan Punggobhan Hi Mi'nong

²² Alyon bon Apu Dios i Moses di, Ibagam hinadan ibbam an tinanud Israel ta alyom di, Alyon Apu Dios i da'yu di, Tinigoyuy inat'u an himmapit i da'yu hi awada' hi ad abunyan. ²³ Ot ibaga' i da'yu an adi ayu mangiyamma hi udum an dayawonyu an balitu' onu silber. Ta ha'on an Dios ya ammunay dayawonyu. ²⁴ Ya mangapya ayu i ha pito' an punggobhan hi mi'nong i ha'on ta hidiy pangi'nonganyuh nadan kalnero ya guldung ya baka an mi'nong hi maghob an mi'nong ya mi'nong hi pi'hayyupanyun ha'on. Ya an namin nadan ituddu' i da'yu an eyu pundayawan i ha'on ya waa' hidi ta wagahan da'yu. ²⁵ Mu hi'on hay iyamayuh punggobhanyu hi mi'nong i ha'on ya batu ya mahapul an nan agge nahabatan. Te ibilang'uh nababhah hi'on waday usalonyu ta tommangonyu nan batun itpingyu. ²⁶ Ya adi ayu mangapya hi punggobhan hi mi'nong an waday agdana te wa'et tumikid ayu ya matigoy tipayu on waday taguh nunda"ul.

Hay Tugun Apu Dios Hinan Waday Himbutna An Ibbadan Tinanud Israel

21 ¹ Alyon bon Apu Dios i Moses di, Ipa'innilam bo datuwen tugun an alyonay, ² Gumattang ayu'e hi himbut an lala'i an ibbayun Hebrew ya onom di tawon ya abuh di punhilbiyana i da'yu. Ta hinan mi'apituh tawon ya inlubusyu ta umaan i da'yu an ma"id ha bayadana. ³ Ya agge'e nangahawa ya hiyah diyen ohan umanamut. Mu nangahawa'e tuwali ya mahapul an mi'uyug i hiya nan ahawana. ⁴ Mu hi'on nan ud himbut di nunlahin i hiya ta nawaday imbabaleda ya paddungnay bagin nan ud himbut i hiyah diyen babai ya nadan imbabaleda. Ta hiya ya abuh di mabalin an umaan hidi. ⁵ Mu hi'on adi pohdon nan himbut an taynan nan pamilyana ya nan ud himbut i hiya te pohpohdona dida ⁶ ya hay aton mon nan ud himbut i hiya ya uyugona ta umedah nan pundayawanda i Apu Dios^s ya ena impata'dog hinan way tu"ud hinan panto ya tinlo'nay ingan diyen himbut i ha nahulitan hi gumo' ta pangimatunan an numbalin moh himbut ta ingganah mate.

⁷ Ya hi'on nan ama ya ihbutna nan babain imbabalena ya adi mabalin hi mapogpog di ahimbutna an adi umat hinan lala'in himbut.

⁸ Ya onha hidiyen tagun nihbutana ya waday aggena pinhod i diyen

---

^s 21:6 Nan umedah nan pundayawanda i Apu Dios ya hay alyon di udum ya umedah nan huwis.

babai ya mahapul an nan hi aman diyen himbut di ena pangibagan ta banggadona. Te adi mabalin hi inginanah kumpulnan tagu ta adi mibahho nan nunhapitanda. ⁹Mu onha hidiyey babain himbutna ya impa'ahawanah nan imbabalenan lala'i ya mahapul an ibilangna moh imbabalena ta bokon mo himbut. ¹⁰Ya onha nan lala'in nalihin hinan himbut ya nalihin boh oha ya mahapul an adina idinong an mangdat hinan mahapul diyen namangulun ahawana hi itanudna ya ilubungna ya mahapul an adi maluman di pangibilangna i hiya. ¹¹Ya hi'on adina aton dadiyey tulu ya liblih diyen babain umaan hidi an ma'id ha bayadana.

Hay Nitugun Hi Ma'at Hinan Pimmate

¹²Alyon bon Apu Dios di, Nan waday hinuntutna ta nateh diyen tagu ya mahapul an mipapateh diyen pimmate. ¹³Mu hi'on aggena ninomnom an patayon mu apyanan hidiyey inyabulut'uh ma'at ya mabalin an bumtik hinan boblen tudduwo' ta e mipa'ehdi. ¹⁴Mu hi'on tuwali ninomnom diyen tagun pumate ot ta'on hi alinah binumtik hinan way punggobhan hi mi'nong ya mahapul an eyu pa'aanon hidi ya pinateyu. ¹⁵Ya nan tagun hinuntutkay hi amana onu hi inana ya mahapul an mipapate.

¹⁶Ya nan tagun waday inibtiknah tagu ot ena ihbut ya ta'on on aggena ni' e inihbut hidin na'akhupan ya mipapate damdama. ¹⁷Ya nan tagun idutanay hi amana onu hi inana ya mahapul an mipapate.

¹⁸Ya onha mun'awwitday duwan tagu ya nikhah oha nan batun imbalnun nan ni'yawwitna onu nunhuntutna mu agge nate ¹⁹ya indani ya mabalin an munhu'ud on e nundaldallanan ya hay bayadan nan ni'yawwitna i hiya ya nan algon nataktakanah tamuna ya nan mahapulnan umat hi agah ta ingganah pumhod.

²⁰Ya onha pinang'ulan di ohan tagu nan himbutnan lala'i onu babai ya nipadih an nate ot mahapul an mamoltah diyen tagu. ²¹Mu hi'on agge nate ta naluh ha oha onu duway algo ya pinumhod ot adi mamolta te hidiyey himbut ya mibilang hi bagina.

²²Ya onha waha linala'ih mun'awwit ya inlagatda ha numbutyug ta linummuh nanguluhanah nan imbutyugna mu ma'id ha udum hi hugatna ot nan tagun nangilagat i hiya ya mahapul an ukatona nan ibagan nan ahawan diyen babai hi'on hidiyey inyabulut nan huwis. ²³Mu onha waday na'at hinan babai an umat hi ate ot hidiye mo boy ma'at hinan bimmahul. ²⁴Ya onha napilok ot mahapul an miballoh pibo ta mapilok bo. Ya onha ta hay bobanay na'aan ot athidi bon mahapul an maplag di bobana. Ya onha hay ta'lana onu hay huginay nahugat ya atbohadin athidiy ma'at hinan bimmahul. ²⁵Ya limmandu'e ya mahapul an malandu'an bo. Ya himmugat'e ya mahapul an mahugatan bo. Ya hi'on limmunggid ya mahapul an malunggidan bo.

²⁶Ya onha hay ohan tagu ya piniloknay matan nan himbutnan lala'i onu babai ot mahapul an ilubusnah diyen himbut ta hidiyey ay bayad

nan napilok an matana. ²⁷Ya athidi boh on hay boban nan himbutnay pinanguwana an hay pumbayadna ya ilubusnah diyen himbut.

Hay Ma'at Hinan Animal An Waday Patayona

²⁸Nan bulug an baka ya onha waday hina'gudnah tagu ya nate ot mahapul an puntopayu ta ingganah on mate mu adi mabalin hi mihda. Ya bokon bahul nan ud baka ot adi mamolta. ²⁹Mu hi'on nan baka ya on tuwali mabungot an pumdug hi tagu ta binagaanda nan ud baka mu aggena impukuk ta ingganah waday tagun pinatena ot hiyah diyen puntopayu ta ingganah mate. Ya ni'pateyu nan ud baka. ³⁰Mu abulutonda'en mumbayad nan ud baka ta adida patayon ya mahapul an bayadanan namin nan ibagadan moltana. ³¹Ya hina'en nitugun damdamay ma'unud an ta'on on ungan lala'i onu babai nan pinaten nan baka. ³²Ya hi'on himbut nan pinatena ya nan ud baka di mumbayad hi tulumpuluy (30) silber an pihhu hinan ud himbut i diye ya ahida pumbalnu nan baka ta ingganah on mate.

³³Ya onha waha e nungka"ut hi bubun ya aggena kinaluban onu inattanan inaan nan kalub ya indani ya nabituhdi ha baka onu dongki ³⁴ot nan ud bubun ya bayadana nan ud bagih nan animal ya baginah diyen nate.

³⁵Ya onha nan bakan di ohan tagu ya pinatenay bakan di oha bon tagu ot hay atondan duwa ya inginada nan matagun baka ya ginodwada nan bayadna. Ya nunduwaonda bo nan naten baka ta mumpaddung di bingayda. ³⁶Mu onha innilan tuwalin nan ud baka an mabungot nan bakana mu aggena impukuk ot mahapul an hukkatanah matagu nan naten baka ya bagina nan nate.

Hay Nitugun I Dida Hi Atondah On Waday Inat Di Ohan Tagu

22 ¹Nan tagun inakona ha baka ot paltiyona onu ingnginana ya mahapul an bayadana nan bakah limay baka. Ya hi'on kalnero ya bayadanah opat an kalnero.

²Onha nan mangako ya hinggopna ha baleh nan hilong ya pinaten nan ud bale ot agge numbahul nan namaten hiya. ³Mu hi'on mapatal di namatayana ya mibilang hi pimmate.

Nan nangako ya mahapul an bayadana nan inakona mu ningamut'en adi pa'abbayad ya mahapul an mihbut ta nan bayadna di mibayad hinan inakona. ⁴Ya hi'on na'akhupan an matagu nan inakonan animal an umat hi baka ya dongki onu kalnero ya madubliy pumbayadna.

⁵Ya onha nan animal ya nibu'an hinan puntanoman ta inlagatnan inan nan intanom di udum ot mahapul an hukkatan nan ud animal hinan ap'aphodan an bungan di intanomna.

⁶Ya onha waha mumpu'ul ya indani ya inlagat nan apuy an pinu'ulan nan intanom di udum an tatagu onu nan na'amung an binto'da ot mahapul an bayadan diyen tagu nan napu'ulan.

⁷Ya onha inabulut di ohan tagun ipa"eh balena nan pihhu onu kumpulnan gina'un ipipa"en nan hinaggona mu indani ya na'ako ot ma'akhupan'e nan nangako ya madubliy pumbayadna. ⁸Mu ma"ide ha ma'akhupan ya iyukodda moh nan huwis an mangibagah on hidiyen niyukodanay munlayah.

⁹Ya hi'on mun'addiyanday duwan tagu an way ohaon alyonay hiyay ud bagih nan umat hi baka onu kalnero ya dongki ya luput onu nganneh diye ya iyeyu didah nan pundayawan. Ta nan ipa'innilan Apu Dios an munlayah ya madubliy pumbayadnah nan ud bagi.

¹⁰Ya onha waha taguh ipipapto'na nan umat hi dongki ya baka ya kalnero onu nadan udum an animal hinan hinaggona ya indani ya nate onu nahugatan onu na'akoh diyen animal ¹¹ot hay atonyun mangipanuh ya ume ayuh nan pundayawan i Apu Dios ta isapatan diyen numpapto' an ma"id ha inatnah adi maphod hinan animal. Ya nan ud bagih nan animal ya abulutonah diyen insapatana ta adina ipabayad. ¹²Mu hi'on na'innilaan an inakodah nan niyukodana ya mahapul an mumbayad hidiyen niyukodanah nan ud bagi. ¹³Mu alina'e hi pinaten di atap an animal ya gahin di e ipatigon nan mumpapto' nan nabatih nan adolna hinan ud bagi ya ahi mabalin an adina bayadan.

¹⁴Ya onha nan ohan tagu ya binanohna nan animal nan hinaggona ya indani ya nahugatan onu nateh din ma"id nan ud bagi ya mahapul an bayadan nan numbanoh. ¹⁵Mu onha wada nan ud bagih na'atana ya adi mahapul an bayadan nan numbanoh. Ya hi'on inabanganah diyen animal ya hidiye moy ayna bayad.

¹⁶Ya onha ihaphapitan di ohan lala'i ha mangilog hi babaih agge nitbi ta nalo'da ot mahapul an ukaton diyen lala'i nan nitugun an mibayad hinan babain mungkasal ya ahi mibilang an ahawana. ¹⁷Mu hi'on adi pohdon nan hi aman nan babai an ahawaon diyen lala'i ya mahapul damdaman bayadan nan lala'i nan balol di midat hinan mungkasal an babai.

¹⁸Ya mahapul an patayonyu nan babain mun'ayak.

¹⁹Ya hi'on wada ha taguh ilo'nay animal ya patayonyu.

²⁰Ya mahapul an mipapate nan tagun kumpulnay pangidawatanah i'nonngna an bokon ha"on an Dios ya abuh di pangidawatanah nan i'nonngna.

Hay Nitugun Hi Atondah Nadan Ibbadan Tatagu

²¹Mahapul an adiyu paligaton nan mi'iboblen da'yu te da'yu ya e ayu ni' ni'ibobleh ad Egypt.

²²Ya adiyu lukuwon nadan nun'apuhig onu nadan nun'abalu. ²³Te atonyu'ehdi ya mumpahpahmo'dan ha"on ot umannung an boddanga' dida. ²⁴Ta gapuh bungot'uh nan pangatyu ya numpate da'yu ta mabaluda nadan binabain ahawayu ya napuhigda nadan imbabaleyu.

²⁵Ya wada'ey impagawatyuh nadan ibbayun tatagu' an nawotwot ya adiyu hingilon hi pulsintun nan pihhuyu ta adiyu iyunnud hinan aton di mumpagawat hi pihhu. ²⁶Ya wada'e ha nangipalendah nan oddah di lubungnan da'yu ya mahapul an ipabangngadyun hiya ya ahi mahdom. ²⁷Te hidiye han panandinah kumog. Ot adiyu'e ipabangngad ya mumpahpahmo' i ha'on ot umannung an boddanga' te ha'on ya ongal di homo"u.

Hay Pangipabaktuwan I Apu Dios

²⁸Mahapul an adiyu hapiton di adi maphod i ha'on an Dios ya adiyu idutan nan mangipangpangulu i da'yun tatagu.

²⁹Ya adiyu ukuhan an idat nadan lebbengnan midat i ha'on an inapityuh nadan intanomyu ya nadan udum an umat hi bayah ya manteka. Ya mahapul bon iyaliyun ha'on nan panguluwan an lala'in imbabaleyu^t te niyappit i ha'on. ³⁰Ya ta'on on nadan hopap di imbabalen di bakayu ya kalneroyu ya atbohdiy atonyu. Ta niyayyamd'e ya adiyu ni' ihiiwweh nan hi inanah pituy algo ta nan mi'awaluh algo ya ahiyu idawat i ha'on an Dios.

³¹Da'yu ya niyappit ayun ha'on. Ot mahapul an adiyu ihda nan animal an pinaten di atap an animal ta ipa'anyuh kahu.

Hay Nitugun I Dida Hi Nipto' An Atonda

23 ¹Alyon bon Apu Dios i Moses di, Adiyu e ibagabagah tataguy agge immannung an na'at. Ya muntistigu ayu'e ya adiyu ibagay layah ta panandiyuh nadan bimmahul. ²Ta ta'on on dakol di mangat hi adi maphod ya adiyu iyunnud i dida. Ot nan immannung ya ammunay ibagayu an ta'on hi dakol nadan tatagun mangita'dog hinan nibahho. ³Ya adi gapu ta nawotwot nan nidalom ya ihakityu an ta'on on bimmahul.

⁴Ya wa'e ta akhupanyu nan binumtik an baka onu ha dongkin nan binuhulyu ya mahapul an alanyu ya inyeyun hiya. ⁵Ya athidi bon tigonyu'e nan dongkin nan ma'ahihhiwo i da'yu an nihu'ob ta maligatan an tuma'dog an gapuh nan madamot an kinalgana ya tigonyu ta boddanganyu ta adi namaag ya tinaynanyu.

⁶Ya mahapul an pumpapaddungonyuy atonyun mangipanuh hi mihahapit an adi gapu ta nawotwot nan waday dalomna ya adiyu boddangan. ⁷Ya adiyu ipabahul di agge immannung hi kumpulan tagu. Ya adiyu ipapate nan tagun ma'id ha bahulna te ha'on di mangiballoh hinan tagun mangathidi. ⁸Ya hi'on nan tagun bimmahul ya bayadan da'a ta hiyay boddangam ya adim abuluton te nan ibayadna di ay mamilok i he"a ta adi ma'at nan nipto' an ma'at hinan tagun ma'id ha bahulna.

^t 22:29 Nan panguluwan an lala'in imbabale ya niyappit i Apu Dios mu mahapul an mahukkatan hi animal ta hidiyey midawat hi mi'nong i Apu Dios.

⁹Ya adiyu paligaton nadan tatagun immalin mi'boblen da'yu te lini'nayuy a'atnah din eyu ni'iboblayan hi ad Egypt.

Hay Nitugun Hi A'at Di Pun'iblayan

¹⁰Nan lutayu ya tanotanomanyu on inapityuy bungadah nan onom di tawon. ¹¹Mu nan mi'apituh tawon ya adiyu tanoman ta ay mun'ible. Ot nan kumpulan bumungahdi ya mabalin an apiton nadan ibbayun nun'awowotwot. Ya nan batiyonda ya anon nadan atap an animal. Ya athidi boy atonyuh nadan puntanomanyuh greyp ya nadan bungbunga"an an olibo.

¹²Ya muntamu ayuh onom di algo mu nan mi'apituh algo ya mun'ible ayun namin hinadan puntamuwonyun umat hi baka ya dongki ya nadan himbutyun niyayyam hinadan numpunhituwanyu ya ta'on on nadan tatagun ni'iboblen da'yu ta mun'ibleda.

¹³Ot tigonyu ta wan un'unudonyun namin datuwen imbaga' i da'yu. Ya adiyu ipatnan mundasal hinadan dios di udum an tatagu ya ta'on on hay ngadanda ya adiyu uggan ngadanon.

Hay Ngilinondah Nan Hintawon

¹⁴Hinan hintawon ya tuluy ngilinonyu ta pundayawyun ha"on.

¹⁵Ta ngilinonyu nan pangananyuh tinapay an agge nadduman hi yist. Ta nadatngan'e nan bulan di Abib an hidiye din nakakanyuh ad Egypt ya inun'unudyu nan tugun'un da'yu ta adi ayu mangan hi tinapay an nadduman hi yist hi pituy algo. Ya way ohaon indadaana tuwali nan idawatnan ha"on.

¹⁶Ya ngilinonyu bo nan ahi'apit an pangidatanyun ha"on an Dios hinan hopap di apitonyu.

Ya ngilinonyu bo nan pun'apitanyuh bungan di intanomyun greyp ya nadan udum an bungbunga"an.

¹⁷Ta mumpitlul nan hintawon an an namin ayun linala'i ya umali ayuh nan pundayawanyu i ha"on an na'abbaktun Dios. ¹⁸Ya nan middum hinan i'nongyun animal i ha"on ya nan tinapay an ma'id ha niddum hi yist. Ya nan inaanyun taban nan ini'nongyu ya mahapul an maghob i diyen algo ta adi mabigatan.

¹⁹Ya hay iyaliyuh nan pundayawanyu i ha"on ya nan ap'aphodan hinan hopap di apitonyu. Ya adiyu pundanum hinan iha"angyun ukkon an guldung nan gatas nan hi inana.

Hay Mangipangulun Dida Ya Nan Anghel Apu Dios

²⁰Nomnomnomonyu an honago' han anghel ta hiyay mangipangulu ya mangipappapto' i da'yuh nan awon ta ingganah on da'yu idatong hinan boblen indadaan'un eyu punhituwan. ²¹Ot donglonyun namin nadan

ibagana ya inunudyu ta adiyu ngohayon te adi da'yu pakawanon hi'on adiyu un'unudon te ha'on di nannag i hiya. ²²Mu hi'on un'unudonyun namin nadan ibaganan nalpun ha'on ya ha'on di mi'buhul hinadan binuhulyu ta hanggao' an namin nadan mananggan da'yu. ²³Ot ipangulu da'yu nimpe hinan anghel'u ta ingganah dumatong ayuh nan numpumboblayan nadan tinanud Kanaan an dida nadan tinanud Amor ya tinanud Hit ya tinanud Peris ya tinanud Hib ya tinanud Jebus ta dadago' didan namin. ²⁴Ot bagaan da'yu ta adiyu ipatnan iyunnud hinan pangiyeda ta adiyu taktan onu dayawon nadan dakol an diosda. Ot mahapul an pumpa'ihyu nadan diosda ya ta'on on nadan inha'addan batun dayawonda. ²⁵Ta ha'on ya abuh an hi Apu Dios di nanongnah dayawonyu ta minaynayun an wagahan da'yun ha'on ta waday anonyu ya inumonyu. Ya iyadawwi da'yu hi an namin an dogoh. ²⁶Ya ma'id hinadan binabai ha manguluh nadan imbutyugda onu ha e mabutingo i da'yu. Ya iyabulut'un adukkey pi'taguwanyuh tun luta.

²⁷Ot hay ato' ya patakuto' nadan tataguh nadan boblen datnganyu. Ta nadan mangubat i da'yu ya pabtiko' didan namin. ²⁸Te pamanguluwo' di kumalat i dida ta pabtikonda nadan tinanud Hib ya tinanud Hit ya an namin nadan tinanud Kanaan. Ta ma'id ha humandi i da'yuh nan umayanyuhdi. ²⁹Mu adi' gulpiyon an pabtikon didan namin hinan hintawon ta adi minganuy nadan udum an naboblayan. Ya ta adi dumakol nadan atap an animal. ³⁰Ta ahinuto' didan pa'aanon ta damunahdi ya dimmakol ayu ta mabalin an mihinap ayu i diyen boble.

³¹Ot hay binillog nan pumboblayanyu ya mihipun hinan baybay an mumbolah ta ingganah nan baybay an nungngadan hi Mediterranean ot iplunah nan agge naboblayan ta ingganah nan wangwang an nungngadan hi Euprates. Ya ipa'abak'un da'yu nadan tatagun nunhituhdi ta pa'aanonyu didahdi. ³²Ya adiyu ipatnan mi'itobbalan i dida onu e middum i dida an mundayaw hinadan diosda. ³³Ya adiyu iyabulut an mi'ibobledan da'yu te mi'ibobleda'e i da'yu ya lo'tat ya baliyan da'yun dida ta middum ayun mundayaw hinadan diosda ta mumbahul ayu i ha'on.

24 ¹Alyon bon Apu Dios i Moses di, Awitom hi Aaron ya hi Nadab ya hi Abihu ya ha napituh (70) nadan ap'apun di himpahimpamu'un an tinanud Israel ya timmikid ayuh tun awada'. Mu umohnongdah nan nibata'an ta dayawona' i dida ²ta he'a Moses ya abuh di umalin mihaggon i ha'on ta adida mi'yalin he'a. ³Mu imme ni' hi Moses hi awadan nadan tatagu ot ibaganan namin nadan imbagan Apu Dios ya nadan tuguna. Ya hidin dingngol nadan tatagu ya alyonday, An namin nadan imbagan Apu Dios ya unudonmi. ⁴Ot itudo' Moses an namin dadiyen tugun Apu Dios.

Hay Nangabulutan Nadan Tinanud Israel Hinan Tugun Apu Dios

Hidin mun'awiwi'it i diyen nabiggat ot apyon Moses han pangigobhan hi mi'nong hidih nan pu'un di billid ot li'wohonan nun'ipabun hidiy

himpulut duwan (12) batu ta nipong hinan himpulut duwan (12) tinanud Israel. ⁵Ta hidin niphod ot alyonah nadan mangilog an linala'i ta eda i'nong nan maghob an mi'nong i Apu Dios ya nadan mi'nong hi pi'hayyupanda i Apu Dios an bubulug an baka. ⁶Ot godwon Moses nan dalam di ni'nong an inittunay godwanah nadan malukung an duyu. Ya ena nun'iwalaghi' nan godwanah nan punggobhan hi mi'nong.

⁷Ot alana nan Nitudo' an Tugun Apu Dios ot oltonan ibahah nadan tatagu. Ya hidin imbahana ya alyon nadan tatagu, Pinhodmin aton an namin nadan ibagan Apu Dios ta nadan tugunay un'unudonmi. ⁸Ot alan bon Moses nan dalam nittuh nadan malukung an duyu ot pun'iwalaghi'nah nadan tatagu. Ot alyonay, Hituwen dalay mangipa'innila an mipa'annung nadan imbagan Apu Dios hi atona i da'yuh din nangidatanah nadan tuguna.⁴

⁹Ot tumikiddah nan billid da Moses ya hi Aaron ya hi Nadab ya hi Abihu ya nadan napitun (70) ap'apun di himpahimpamu'un an tinanud Israel. ¹⁰Ya tinigodah Apu Dios an dayawondan tinanud Israel an hay nangigoppa'ana ya han ay natping an mapmaphod an batun sapira an umat hi tigon di ad lagud hinan ma'id ha bugutna. ¹¹Mu ta'on hi tinigon dadiyen ap'apun di himpahimpamu'un an tinanud Israel hi Apu Dios ya aggeda nate. Ot manganda ot manginumda.

Hay Timmikidan Moses Hi Uhhun Nan Billid

¹²Indani ya alyon Apu Dios i Moses di, Tumikid'ah tun billid ta umali'ah tun awada' ta idat'uy duwan batun nangitudo'a' hi an namin nadan tugun'u ta mitudduh nadan tatagu.

¹³Ta hidin makak da Moses hinan pun'ibba'ibbanan hi Joshua ta tumikiddah nan billid ta umedah awadan Apu Dios ¹⁴ot alyon Moses i dadiyen ap'apu di, Umohnong ayu mohtu ta ingganah abangngada'. Ta'ommanot wahtu da Aaron i Hur ta wada'ey mihahapit ya diday nangiyayanyu.

¹⁵Ot inayun Moses an tumikid hinan billid. Ya tinigonan nahophopan hi bugut. ¹⁶Ya hidiyey itigana an wadah Apu Dios i diyen billid. Ta onom di algo an nahophopan hidiyen billid hi bugut. Ya hidin mi'apituh algo ya himmapit hi Apu Dios i Moses hinan way bugut. ¹⁷Ta hay nanigon nadan tinanud Israel i diye ya ay mundalang ha apuy hi uhhun nan billid. ¹⁸Ya hidin manikid hi Moses ya nahophopan hi bugut. Ot mihaha"ad hidi hi napat (40) di algo ya napat (40) di hilong.

Hay Indat Nadan Tatagu Ta Ma'usal Hinan Tabernakel

25 ¹Ya alyon Apu Dios i Moses di, ²Ibagam hinadan tinanud Israel ta way oha i dida on inyalinan he"a nan pinhodnan idawat i

⁴ 24:8 Matthew 26:28; Mark 14:24; Luke 22:20; 1 Kulintu 11:25; Hebrew 9:19,20; 10:29

ha'on. ³Ya hay mabalin hi idatda ya balitu' ya silber ya gombang ⁴ya asul ya bayulet ya mumbolah an hinulid ya napinun linen ya dutdut di gulding ⁵ya up'up di tangbal an kalnero an nakololan hi mumbolah' ya nan up'up di animal hinan baybay ya kayiw an akasya ⁶ya nan lanan di olibo ta ma'usal hinan punhilawan ya nan middum hinan lanan mihiit hinadan miyappit i ha'on an Dios ya nan middum hinan maphod di hunghungnan insenso. ⁷Ya mabalin bo nadan oniks ya nadan udum an nun'abalol an batu ta miha'ad hinan ephod ya nan miyoddah hinan ephod. ⁸An namin danae ya ma'usal hinan ipiyamma' an pundayawanyun ha'on ta mi'hituwa' i da'yu.

⁹Ta iyammayu nan tabernakel ya nadan mahapul hidi an iyunnudyuh nan ipatigo' i he'a.

Hay A'at Nan Imbagan Apu Dios An Iyamman Kahun

¹⁰Alyon bon Apu Dios i Moses di, Ipiyammam ha kahun an hay iyammada ya nan kayiw an akasya an hay dinukkena ya napat ta limay (45) pulgada. Ya hay binillogna ya tinagena ya numpaddung an baintit pituy (27) pulgada. ¹¹Ya iniphodyun inoddahan hi namahmah an balitu' di dallomna ya nan muntigo. Ya inalkusanyu boh namahmah an balitu' nan nundina'ging hi uhhuna. ¹²Ya inyammayuy opat di natuligonggong an balitu' ya inipongyun inyamman nan opat an hukin nan Kahun ta hindudwah numbinahhel. ¹³Ya nangiyamma ayuh pangiyattangan an hay iyammayu ya nan kayiw an akasya ya inoddahanyuh balitu'. ¹⁴Ya numbinahhelonyun induul hinadan natuligonggong hinadan hukin nan Kahun ta pangiyattangan nadan mangdon. ¹⁵Ya nunnanongonyuhdi ta adiyu aanon. ¹⁶Ya iha'adyuh nan Kahun nadan idat'un he'a Moses an batun nitud'an nadan inabulutyun aton ta'u. ¹⁷Ya hay iyammayuh kalubna ya nan namahmah an balitu' an hay dinukkena ya napat ta limay (45) pulgada ya hay binillogna'e ya baintit pituy (27) pulgada. ¹⁸Ya mingammut an miyammahdi nan duwan kerubim^w an hay miyamma ya nan balitu' an pandayonyu ¹⁹ta mipattuk hi numbinnongwah uhhun nan kalub nan Kahun. ²⁰An nunhangngaban dadiyen kerubim mu iyuhdungdah nan kalub ya binitbityuy paya'da ta mahophopan nan uhhun nan Kahun. ²¹Ya niyamma'eh diyen Kahun ya inha'adyu nan duwan batun nitud'an nadan tugun'u ya kinalubanyu. ²²Ta hidih nan way numbattanan nan duwan kerubim di pi'hapita' i he'a ta ibaga' an namin nadan tugun'u ta ipa'innilam hinadan ibbam an tinanud Israel.

²³Ya iyammayu bo ha akasya an lamehaan an hay dinukkena ya tuluy umpi. Ya hay binillogna'e ya ohay umpi ta han godwa ya hay tinagena'e

^v 25:5 Nan mumbolah ya hidiye nan red hi English. ^w 25:18 Nan kerubim ya ohan klasin di anghel.

bo ya duway umpi ta han godwa. ²⁴Ya inoddahanyuh namahmah an balitu' ya inalkusanyuh balitu' nan da'gingnah nunlini'odan. ²⁵Ya hina'adanyu nan nundina'ging hi tuluy pulgaday binillog nan kayiw ya inalkusanyuh balitu' di nunlini'odan. ²⁶Ya inyammayuy opat di natuligonggong an balitu' ya inipongyun in'apyah nan way duggun nan lamehaan an awadan nan opat an hukina ²⁷hi da"ul nan da'gingna ta iduulan nan pangiyattangan nadan mangdon. ²⁸Ya inyammayu bo ha duway kayiw an akasya ta pangiyattangan ya inoddahanyuh balitu'. ²⁹Ya nangiyamma ayu boh balitu' an duyu ya basu ya malukung ya pannuman an ittuwan di ma'inum an midawat i ha"on an Dios. ³⁰Ya nan tinapay an midawat i ha"on ya tigonyu ta nanongnan wadah nan lamehaan hidih nan pundayawanyun ha'on.

Nan Punhilawan

³¹Pandayonyu bo nan namahmah an balitu' hi punhilawan. Ta ohan nangammut an balitu' nan mihipun hi pu"una ya nan nigawwan ay adolna ya nan alkusnan umat hi habhabung ya nadan hapangna. ³²Ta onom nadan ay hapang te hintutlulh numbinahhel. ³³Ya way ohah nan ay hapang ya na'alkusan hi tulun natuntunud an ay habung di almon. ³⁴Ya nan nigawwan ay adol nan punhilawan ya waday opat an natuntunud an ay habung di almon. ³⁵Ya hi da"ul di ohan ay habung di almon ya waday ay nuwanin habung hinan nundammuwan di duwan ay hapang ta ingganah nan mi'atlun nundammuwan di duwan ay hapang. ³⁶Ta an namin nadan alkusnan ay habung ya nan tulun numpopotto'an an hapang ya oha nan nangammut an namahmah an balitu' hi pandayonyu. ³⁷Ya miyammay pitun hilawna ta matolganda'e ya madilagan nan akuyungna. ³⁸Ya hay iyammayuh pumputul hinan magbun mitsa ya nan pang'amungan hi gubu ya nan namahmah an balitu'. ³⁹Ta hay ngammut di ma'usal hinan punhilawan ya nadan udum an ma'usal ya umeh tulumpulut opat (34)^x di kilun namahmah an balitu'. ⁴⁰Ot tigom ta an namin nadan iyammayu ya miyunnudan di a'atdah nan impatigo' i he"ah tun billid.

Nan Tabernakel

26 ¹Alyon bon Apu Dios di, Iyammayuy himpuluy (10) panid an luput ta hiyay mi'alad hinan nunlini"odan nan lita"angan nan tabernakel. Ya hay iyammayu ya nan linen an hinulid ya asul ya bayulet ya mumbolah an ipiyammayuh nan nala'ing an mumbolda di kerubim. ²Ya mahapul an numpapaddungdan namin ta hay dinukken nan ohay

---

^x 25:39 Nan pungkilun di Hebrew ya alyonday talent ya hinan NET an Biblia ya nan ohay talent ya 34 di kilu.

panid ya napat (40) di umpi ya hay binillogda'e ya onom di umpi. ³Ya nundada"itonyuy hinlilimay panid.

⁴Ya nangiphod ayuh nun'abali"un luput an asul ya in'ugutyuh nan ohan da'ging nadan nadada"it an limay panid an kultina. Ya athidi boy atonyuh nan da'ging nan mi'adwan nadada"it an limay panid an kultina. ⁵Ta hay i'ugutyuh nan ohan da'ging nan nadada"it an kultina ya nabonglen (50) nun'abali"un luput mu tigonyu ta mumpopotto'andah nan mi'adwan nadada"it an kultina. ⁶Ya nangiyamma ayu boh nabonglen (50) balitu' an ipit ta pundammuwonyu nan numpopotto'an an nun'abali"un luput ta mangammut nan mikultinah nan nunlini"odan nan tabernakel.

⁷Ya nun'abol ayu boh himpulut ohay (11) panid hinan nalubid an dutdut di gulding ya inugutanyu ta mangammut an luput an miyoddah hinan mikultinah nan tabernakel. ⁸Ya mahapul an napapaddung di lukudda an hinnanapat ta limay (45) umpiy dinukkeda ya hin'o'onom di umpiy binillogda. ⁹Ya nundada"itonyuy limay panid ya ahiyu bo nundada"iton di onom an panid. Ya nan mi'anom an panid ya hidiyey mipotto' hinan way panto ta makupin. ¹⁰Ya in'ugutyu boy nabonglen (50) nun'abali"uh an luput hinan ohan da'ging nan nundada"it an limay panid. Ya athidi boy atonyuh nan da'ging nan mi'adwan nadada"it an kultina. ¹¹Ya inyammayuy nabonglen (50) gombang an ipit ta mangammut nan luput an miyoddah hinan kultinah nan nunlini"odan nan tabernakel. ¹²Ya nan godwan nan ohan luput ya mabyun hinan awidan. ¹³Ya hay mabyun hi numbinahhel diyen tabernakel ya ohay umpi ta han godwa. ¹⁴Ya inyammayu bo nan up'up di tangbal an kalnero an nakololan hi mumbolah ta miyoddah boh nan kultinah nunlini"odan nan tabernakel. Ya inyammayu bo nan up'up di animal an malpuh nan baybay ta hidiyey muntu'yap an miyoddah hinadan kultinah nan nunlini"odan nan tabernakel. ¹⁵Ya nangiyamma ayuh nan kayiw an akasya ta mandol hinadan kultinah nunlini"odan nan tabernakel. ¹⁶Ya hay dinukken di ohan mandol hi kultina ya himpulut limay (15) umpi ya hay binillogna'e ya baintit pituy (27) pulgada. ¹⁷Ya an namin nadan mandol hinadan kultina on waday duwan nidongdong hi pu"una ta mabalin an mihu"updah nan ipabunanda. ¹⁸Ta hay iyammayuh mandol hinadan kultinah nangappit hi muyyadna ya bainti (20). ¹⁹Ya inyammayu boy napat (40) an silber an ipabunan nadan hukin nadan mandol ta hindudwah nan ohan mandol hi kultina. ²⁰Ya bainti (20) boy miyammah mandol hi nangappit hi huddo'na. ²¹Ya napat (40) di silber an ipabunanda an hindudwah nan ohan mandol hi kultina. ²²Ya hay nangappit hi alimuhan di algo ya onom di mandol hi kultina. ²³Ya inyammayu boy hindudwan mandol hi kultinah nadan duwan duggun nan tabernakel hi nangappit hi alimuhan di algo. ²⁴Ya i dadiyen duwan mandol hi kultinah nan duggun nan tabernakel ya punda"itonyuy mihipun hi pu"una ta ingganah baktuna an mihu'lubdah nan nun'atuligonggong.

²⁵Ta walun namin di mandol hi kultinah nangappit hi alimuhan di algo an niddum nan duwah dugguna. Ya himpulut onom (16) di silber di ipabunanda te nan ohan mandol on duway ipabunana.

²⁶Ya nangiyamma ayu boh tablan akasya ta miballabag di limah nan nunhuddo' an mandol hi kultina. ²⁷Ya lima boh nangappit hi muyyadna ya lima boh nangappit hi alimuhan di algo. ²⁸Ya hana'e an miballabag hi gawwan nadan mandol hi kultina ya minaynayun an mihipun hi pingngitna ta inggana boh nan pingngitna. ²⁹Ya inoddahanyuh balitu' an namin dadiyen mandol hi kultina ya nadan miballabag an kayiw. Ya nangiyamma ayu boh nun'atuligonggong an balitu' ta pangiduulanyuh nadan miballabag an kayiw.

³⁰Ot alyon bon Apu Dios i Moses di, Tigom ta nan iyammayun tabernakel ya miyunnudan di a'atnah nan nipatigon he"ah tun billid.

³¹Mangiphod ayu boh nat'on an kultina an hay iyammayu ya nan napinun linen an hinulid ya asul ya bayulet ya mumbolah ya impiboldayuh nan nala'ing an mumbolda di kerubim. ³²Ya inhableyuh tuwen kultinah nadan niyaman punhablayan hinadan opat an akasyan tu"ud an na'oddahan hi balitu'. Ya inyammayu boy opat di silber an ipabunan datuwen tu"ud. ³³Ta nihable'eh tuwen kultinah dallom nan tabernakel ya ahiyu inha"ad nan Kahun an nittuwan nadan tugun'u hinan kuwartun nahandiyan ituwen kultina. Ta nan kultina di mibattan hinan kuwartun niyappit i ha'on ya nan kuwartu' an Dios. ³⁴Ya ingkalubyuh nan Kahun nan mangipa'innilah a'aanan di bungot'un Dios an gapuh bahulyun tatagu. Ya hidiyen Kahun ya miha"ad hinan kuwartu' an Dios. ³⁵Ya inha"adyuh nan kuwartuh bahhelna nan lamehaan hidih nan huddo'na ya nan punhilawan hi nangappit hi muyyadna.

³⁶Ya ipiyammayu boh nadan nala'ing an mumbolda nan mikultinah nan panto hinan hinulid an napinun linen ya asul ya bayulet ya mumbolah. ³⁷Ya iniphodyu ha limah akasyan tu"ud ya inoddahanyuh balitu' ya inha"adanyuh balitu' an kawit di udduna ta pangihablayanyuh tun kultina. Ya inyammayuy lima an ipabunan datuwen tu"ud an hay iyammayu ya nan gombang.

Hay A'at Nan Punggobhan Hi Mi"nong I Apu Dios

27 ¹Alyon bon Apu Dios i Moses di, Iyammayu bo ha punggobhan hi mi'nong an hay iyammayu ya nan kayiw an akasya. Ya pumpapaddungonyuy lukud nan opat an da'gingna an himpipituy umpi ta han godwa. Ya hay tinagena'e ya opat di umpi ta han godwa.

²Ya hinan opat an dugguna ya iyammayuy ha'gud^y an mingammut hinan punggobhan hi mi'nong. Ta nalpah'e ya inoddahanyuh gombang.

---

^y 27:2 Nadan ha'gud hinan opat an duggun nan punggobhan hi mi'nong ya hay niyamma ya batu an bokon ha'gud di animal ya hay pohdon nan ha'gud an ipa'innila ya nan a'at di bikah Apu Dios.

³Ya an namin nadan ma'usal hidi an umat hinadan punggaud hi gubu ya nadan malukung an iha'adan di dala ya nadan tibi' di dotag ya nadan pangittuwan hi bala ya hay iyammayu ya nan gombang. ⁴Ya inyammayu bo ha ay nalagan gombang ya hina'adanyuh opat di gombang an nun'atuligonggong. ⁵Ya inuhbungyuh dallom nan punggobhan hi mi'nong hidiyen ay nalagan gombang ta mipogpog hi gawwana.

⁶Ya nangiyamma ayuh pangiyattangan an kayiw an akasya ya inoddahanyuh gombang. ⁷Ya induulyuh nan nun'atuligonggong an gombang hinan numbinahhel nan punggobhan hi mi'nong hi'on iyattang nadan mangdon. ⁸Ya hay dingding nan punggobhan hi mi'nong ya tabla mu mabaoy dallomna. Ya tigom ta miyunnudan di a'atnah nan nipatigon he'ah tun billid.

Hay Mikultinah Nan Nunlini"odan Nan Lita"angan Nan Tabernakel

⁹Alyon bon Apu Dios di, Iyammayu ha mi'alad an kultinah nan nunlini"odan nan lita"angan nan tabernakel. Ta hay nangappit hi muyyadna ya hinggahut ta nabongley (150) umpiy dinukken nan napinun linen an mihawan hidi. ¹⁰Ya hay tu"ud di mandol hi kultina ya bainti (20) an ipabunyuh baintin (20) gombang di niyamma. Ya hay iyammayuh baddong ya kawit ya nan silber. ¹¹Ya hay dinukken nan kultinah nangappit hi huddo'na ya numpaddung hinan kultinah nangappit hi muyyadna an hinggahut ta nabongley (150) umpi ya bainti (20) boy tu"udna an ipabunyuh baintin (20) gombang. Ya hay iyammayu nimpeh kawit ya baddong ya nan silber.

¹²Ya hay dinukken nan kultinah nangappit hi alimuhan di algo ya napitit limay (75) umpi. Ya hay mandol ya himpuluy (10) tu"ud an himpuluy (10) nipabunana. ¹³Ya athidi bon napitit limay (75) umpiy dinukkenah nangappit hi tuluwan di algo. ¹⁴Ya hinan way geyt ya mundinommmang di kultina an hay dinukkena ya baintit duwa ta han godway (22 ½) umpi. Ta hi nangappit hi winawwan ya tuluy tu"udna ya tulu boy niyamma hi ipabunanda. ¹⁵Ya hi nangappit hi iniggid ya hay nikultina ya atbohadin baintit duwa ta han godway (22 ½) umpiy dinukkena. Ya tuluy tu"udna ya tulu boy nipabunanda.

¹⁶Ya iyammayu ha kultinan nan geyt hi tulumpuluy (30) umpiy dinukkena. Ya hay ipiyammayuh nan nala'ing an mumbolda ya nan napinun linen an hinulid ya asul ya bayulet ya mumbolah. Ya iyammayu ha opat an tu"ud ya ha opat bo hi ipabunanda ta pangihablayanyuh nadan kultina. ¹⁷Ya nan mibaddong hinadan tu"ud ya nan kawit an ihablayan di kultina ya silber di miyamma mu nan ipabunan di tu"ud ya gombang di miyamma. ¹⁸Ya hay lukud nan lita"angan nan tabernakel ya hinggahut ta nabongley (150) umpiy dinukkena ya napitit limay (75) umpi di binillogna. Ya hay tinagen nan napinun linen an kultinan mi'alad

ya pitu ta han godway umpi. Ya hay iyammayu nimpeh ipabunan nadan tu"udna ya nan gombang. ¹⁹Ya an namin nadan udum an ma'usal hinan tabernakel ya nan nunlini"odana an umat hi pahok ya hay iyammayu ya nan gombang.

Nan Lanan Di Olibo An Ma'usal Hinan Punhilawan

²⁰Alyon bon Apu Dios i Moses di, Ibagam hinadan ibbam an tinanud Israel ta mangiyalidah nan namahmah an lanan nalpuh nan tinoptopdan olibo ta ma'usal hinan punhilawan ta nanongnan dumanaldallang hi ahodohodom. ²¹Ot da Aaron ya nadan linala'in imbabalena di muntolog hinan punhilawan hidih nan tabernakel hi hangngab nan kultinan nihawan hinan niha"adan nan Kahun an nittuwan nan Hapit'un Dios. Ya tigonda ta nanongnan buminabinang nadan hilaw hinan mahdom ta ingganah nan mawi"it. Ot hituwey ma'unud hi atonyuh inggana an ta'on on nadan mun'atanudan.

Hay Ilubung Nadan Padi

28 ¹Alyon bon Apu Dios i Moses di, Ibagam hinan ibam an hi Aaron ya nadan linala'in imbabalenan da Nadab ya hi Abihu ya hi Eleasar ya hi Itamar ta diday padin munhilbin ha'on. ²Ya numpa'iphod'ah lubung Aaron ta hiyay itigana an hiya ya niyappit i ha'on an Dios. ³Ot ibagam hinadan indatta' hi la'ing an mangat i danae ta diday ukod an mangiphod hi lubung Aaron hitun pangiyappitam i hiya ta mibilang hi padin munhilbin ha'on. ⁴Ta hay iyammada ya nan ephod ya nan miyoddah hinan ephod hi palagpag nan padi ya nan adukken lubung ya nan mundallom an munggayyadan ya nan turban^z ya nan adukken miwakoh adolda. Ta iyammada datuwe ta ilubung nan ibam an hi Aaron ya nadan imbabalenan linala'i ta dida nimpey padi hi munhilbin ha'on. ⁵Ya hay iyammada ya nan napinun linen ya nan hinulid an balitu' ya asul ya bayulet ya mumbolah.

Nan Ephod

⁶Hay ipiyammayuh nan nala'ing an mumbolda hinan ephod ya nan hinulid an balitu' ya asul ya bayulet ya mumbolah. ⁷Hituwen ephod ya duway panid an luput ta mibonog di oha ya mipalagpag di oha. Ya inha"adanyuh pumpattitan nan mipu'ol ta pundammuwanda. ⁸Ya nan balikisna ya mingammut hinan ephod ta numpaddung di tigoda an hay ipiyammayuh nan nala'ing an mumbolda ya nan napinun linen ya nan hinulid an balitu' ya asul ya bayulet ya mumbolah. ⁹Ya imboldadahdihy duwah nan nabalol an batu an oniks ya intudo'yuhdi

^z 28:4 Nan turban ya hidiye nan adukken luput an milipot hi ulun nadan linala'i.

nadan ngadangan nadan imbabalen Israel. ¹⁰Ta hinan ohan oniks on onom di ngadan hi mahohonnod an mihipun hinan namangulu ta ingganah nan uddiyan. ¹¹Ta nitudo'da'e nadan ngadan di imbabalen Israel ya impaklayuh balitu'. ¹²Ya ahiyu in'ugut hinadan mipu'ol nan ephod ta nanongnan mipapanomnom nadan imbabalen Israel. Ta an namin di pi'dammuwan Aaron i ha'on on inlubungna nan ephod ta wan nanongnan adi' linglingon nadan tatagu. ¹³Ot iyammayuy duwan balitu' an pangipaklaanyu i dadiyen duwan nun'abalol an batu ¹⁴ya ha duwa boh namahmah an balitu' hi ay na'apid ta hiyay puntayunyuh nan balitu' an nipaklaan nan nun'abalol an batu.

Hay A'at Nan Miyoddah Hinan Ephod Hi Palagpag Nan Padi

¹⁵Alyon bon Apu Dios i Moses di, Nan ipiyammam an miyoddah hinan ephod hi palagpag nan padi ya hidiyey panginnilaanah nan pohdo' an ma'at. Ya hay iyammada ya nan ibban nan niyammah ephod an napinun linen ya hinulid an balitu' ya asul ya bayulet ya mumbolah an iyamman di nala'ing an mumbolda. ¹⁶Ya hay a'at na'en miyoddah hinan ephod hi palagpag nan padi ya ohay luput an nakupin an numpapaddung nan opat an da'gingna an hinhihiyam di pulgaday lukudda. ¹⁷Ya ni'ugut hidiy opat di nalinlinyan nun'abalol an batu. Ya hinan mamangulun linya ya hay ni'ugut ya rubi ya topas ya beril ¹⁸ya hina'en mi'adwan linya ya torkois ya sapira ya emerald ¹⁹ya hina'en mi'atlun linya ya jasint ya agate ya ametis. ²⁰Ya hina'en mi'apat an linya ya hay ni'ugut ya nan krisolayt ya oniks ya jasper. Ta an namin danaen nun'abalol an batu ya ipaklayuh balitu'. ²¹Ya inipongyun intudo' i dadiyen himpulut duwan (12) batu di ngadan nadan himpulut duwan (12) tinanud Israel.

²²Ya inyammayu boy ay na'apid an namahmah an balitu' ta puntayunyuh nan miyoddah hinan ephod hi palagpag nan padi. ²³Ya inyammayuy duwan ay singsing hinan balitu' ya in'ugutyuh nan duwan numbaktun duggun naen miyoddah hinan ephod hi palagpag nan padi. ²⁴Ya intayunyu nan ay na'apid an namahmah an balitu' hinan duwan ay singsing. ²⁵Ya intayunyu nan bongwahna hinan oniks hinan ephod hinan mipu'ol. ²⁶Ya inyammayu boy duwan ay singsing an balitu' ya in'ugutyuh nan dallom nan duwan nunda"ul an duggun diyen miyoddah hinan ephod hi palagpag nan padi. ²⁷Ya inyammayu boy duwan ay singsing an balitu' ya in'ugutyuh baktun nan balikis nan ephod. ²⁸Ya tinayunanyuh asul an hinulid nan numpotto'an nan duwan ay singsing hinan miyoddah hinan ephod hi palagpag nan padi hi way baktun di balikisna ta mihamad an midakop ta adi munlaplape.

²⁹Ta an namin di hunggopan Aaron hinan kuwartun niyappit i ha'on ya nanongnan wahdi nan ngadan nadan himpulut duwan (12) imbabalen Israel an nitudo' di ngadanda hinan way puhuna ta nanongnan

nomnomnomo' dida. ³⁰Ya wada bo nan Urim ya Tummim ta an namin di hunggopan Aaron hinan niyappit i ha'on on inha'adyu dadiyen Urim ya Tummim hinan miyoddah hinan ephod hi palagpagna ta nihaggon hi puhuna ta panginnilaanah nan pohdo' an mipa'innila i da'yun tinanud Israel.

Nadan Udum An Lubung Nan Padi

³¹Alyon bon Apu Dios di, Hay iyammayuh nan adukken lubung an iyoddahan nan ephod ya nan asul an luput. ³²Ya in'ugutyuh nan mibagang di na'abol ta adi mahethet. ³³Ya inyammayu boy ay bungan di pomegranet ya nun'i'ugutyuh nan migayadan ta ahitanattayunda. Ya hay iyammayu ya nan hinulid an asul ya bayulet ya mumbolah. Ya imbanattanyuy balitu' an kikitang an batingting ³⁴ta mili'woh nan gayadan. ³⁵Ya nanongnan ilubung Aaron hinaeh nan umayanah nan kuwartun niyappit i ha'on ta madngol an ahigagangoh nadan kikitang an batingting hinan hunggopana ya hinan lumah'unana ta adi mate.

³⁶Ya iyammayu bo hah nan namahmah an balitu' ya intudo'yuhdi di, Niyappit i Apu Dios. ³⁷Ya gina'odanyuh linubid an asul ya in'ugutyuh nan turban hi nangappit hi angah Aaron. ³⁸Ta wada'ey idawatyu i ha'on ya hi Aaron di ukod an mangita'dog hi'on waday nibahhoh hinan inatyun nang'i'ong ta mabalin an abuluto' an namin nadan idawatyun tinanud Israel i ha'on. Ta hiya nan mahapul an nanongnan miha"ad hidiyeh uluna.

³⁹Ya inabolyu bo nan miyammah nan munggayyadan an lubung Aaron ta nan napinun linen di ma'usal. Ya ta'on on nan turban ya nan napinun linen an luput di usalonyu. Ya impaboldayuh nan nala'ing an mumbolda nan adukken miwakoh adolna. ⁴⁰Ya inyammaanyu bo nadan linala'in imbabalenah lubungda ya pongotda ta mapmaphod di tigoda ya mabainanda.

⁴¹Nagibbuh'en niyammadan namin danae ya impilubungmuh nan ibam an hi Aaron ya nadan imbabalena linala'i. Ya impongmu didan hiniitan hi lanan di olibo ta miyappitdan ha'on ta diday padin munhilbin ha'on.

⁴²Ya numpa'amma'a boh mundallom an putut an pantalon an mhipun hi gitangda ta ingganah ulpuda. ⁴³Ta ilubungda ya ahida hunggop hinan pi'dammuwandan ha'on ya ta'on on hinan way punggobhan hi insenso hinan kuwartun niyappit i ha'on an Dios ta adi lummuh pumbahulanda ya atayanda.

Ot hinaen tugun ya bokon dida ya ammunay iyatana te an namin nadan mahohonnod an tanudandah inggana.

Hay Pangiyappitandah Nadan Padi I Apu Dios

29 ¹Alyon bon Apu Dios i Moses di, Hay atom an mangidawat i Aaron ya nadan linala'in imbabalena ta miyappitda i ha'on ta

wan mibilangdah padin munhilbin ha'on ya idadaanmu ha hiyah nahikon hi bulug an baka ya duwan tangbal an kalneroh ma'id ha bahbahda. ²Ya numpaha'ang'ah tinapay an hay iyammada ya nan maphod an alinan di wit an adida ha'adan hi yist. Ya nat'on bo nadan mun'aingpih an nadahidaan hi mantekan di olibo ya nadan tinapay an mamantekaan. ³Ta nalutuda'e ya inha'admuh nan bahket ta iddumyuh nadan mi'nong an bulug an baka ya nadan duwan tangbal an kalnero. ⁴Ya inyem da Aaron hinadan linala'in imbabalenah nan way panton nan tabernakel ya nun'amohom didahdi. ⁵Ya impilubungmun Aaron nan munggayyadan an lubung ya nan adukken miyoddah ya nan ephod ya nan miyoddah nan ephod hi palagpag nan padi. Ya binalikisam hinan maphod di abolnan balikis an nihu"up hinan ephod. ⁶Ya inlipotmuh uluna nan turban an ipotto'muh way angahna nan ni'ugut hidi an balitu' an waday tudo'na an mangipa'innilah niyappit ta munhilbin ha'on an Dios. ⁷Ya inalam nan lana ya inhiitmuh uluna ta mibilang hi padi an munhilbin ha'on an Dios.

⁸Ya inawitmu bo nadan linala'in imbabalena ya impilubungmun dida nan adukken lubungda. ⁹Ya impipongotmun dida nan pongot di padi ya impiwakohmu nan miwakoh adolda. Ya inyappitmu didan ha'on ta dida ya nan tanudanda di mumbalin moh padi.

¹⁰Ya inyem nan bulug an bakah nan way panton nan pi'dammuwanyun ha'on ta iha'mon Aaron ya nadan imbabalenay ta'ledah uluna. ¹¹Ya pinaltim hidih nan way panton nan pi'dammuwanyun ha'on an Dios. ¹²Ya inalam dohah nan dalan diyen baka ya intamolmuy gamatmuh nan dalana ya inlamuhmuh nadan ha'gud hinan opat an duggun nan punggobhan hi mi'nong. Ya ingkuyagmu nan nabatihdih nan pu'una. ¹³Ya inaanmun namin nadan tabah dallom nan putuna an umat hinan nili'mut hinan alte ya inaanmu bo nan duwan batin ya nan taban nili'mut i diye ya ginhobmun namin dadiyeh nan punggobhan hi mi'nong. ¹⁴Ya ginhobmu nan adolna ya nan up'upna ya an namin nan lugit an wah putunah nan bata'an nan nun'allunganyu. Ta hinaey mi'nong an gapuh bahul.

¹⁵Ya inalam boy ohah nan tangbal an kalnero ta iha'mon Aaron ya nadan imbabalenay ta'ledah uluna. ¹⁶Ya pinaltim ya em nun'iwalaghi' di dalanah nan nunlini"odan nan punggobhan hi mi'nong. ¹⁷Ya dinautmu ya inulaham nan putuna ya hukina ta nagogod'en namin nan adolna ya iniddummu nan uluna. ¹⁸Ya ginhobmun namin hinan punggobhan hi mi'nong i ha'on ta wan mipa'amlonga' hinan hunghungna.

¹⁹Ya inalam bo nan mi'adwan tangbal an kalnero ta iha'mon bon da Aaron ya nadan imbabalenay ta'ledah uluna. ²⁰Ya pinaltim ya inalam dohah nan dalana ya em indanah hi winawwan an ingan Aaron ya nadan imbabalena. Ya inha'adam nan winawwan an am'ama'an di ta'leda ya hukida. Ya nun'iwalaghi'mu dohah nan dalah nan nunlini"odan nan

punggobhan hi mi'nong. ²¹Ya inalam dohah nan dalah nan punggobhan ya inudmam hinan lanan mihiit hi ulun nadan padi ya inwalaghi'mun Aaron ya hinan lubungna. Ya inatmu bohdi hinadan linala'in imbabalena ta wan hituwey mangipa'innilan niyappitda i ha'on ya ta'on on nadan lubungda ya niyappit i ha'on.

²²Ya inaanmu i diyen napaltin kalnero nan taba an middum nan tabanah nan iwitna ya an namin nan tabah dallom nan putuna an umat hinan nili'mut hinan alte. Ya inaanmu bo nadan duwan batin ya nan tabana. Ya inaanmu bo nan winawwan an hukpitna. ²³Ya inalam nan bahket an niha'adan di agge nadduman hi yist an tinapay ya inalam di hinohhah nadan tulun nat'onat'on an tinapay hidi. ²⁴Ya impadonmu i da Aaron ya nadan imbabalena danaen namin an taba ya tinapay ta itaggeda ta idawatdan ha'on an Dios. ²⁵Ya inalam hi ta'leda ya ginhobmuh nan punggobhan hi mi'nong ta mipa'amlonga' an Dios hinan hunghungna. ²⁶Ya inaanmu nan palagpag di kalnero ya intaggem ta midawat i ha'on ya ahim mohpe inala ta pahingmu. ²⁷Ta nan palagpag ya nan hukpit nan tangbal an kalnero an nitagge ta midawat i ha'on ya dadiyey midat i da Aaron ya nadan imbabalena tun miyappitda i ha'on. ²⁸Ta danaey nanongnah midat i Aaron ya nadan linala'in imbabalena nadan i'nong nadan tatagun tinanud Israel ta pi'hayyupandan ha'on an Dios.

²⁹Ya nan niyappit i ha'on an lubung Aaron ya mipaboltan hinadan tanudana ta ilubungda ya ahi mihiit hi uluda nan lana ta miyappitdan ha'on. ³⁰Ya nan imbabalena mihukkat i hiyan mabalin an hunggop hinan kuwartun niyappit i ha'on an Dios ya mahapul an ilubungnah nae hi pituy algo.

³¹Ya na'e an dotag nan tangbal an kalnero an mapalti i diyen iyappitandan munhilbi i ha'on ya eyu iha'ang hinan niyappit i ha'on an pangiha'anganyu. ³²Ta nalutu'e ya e inan da Aaron hinan way panton nan tabernakel nan tinapay an agge nadduman hi yist ya inihdada nan dotag. ³³Te danaen dotag ya tinapay ya nidawat hi napakawanan di bahulda i diyen niyappitdan ha'on. Ta dida ya abuh di mabalin an mangan i danaen nidawat te mapaniyo. ³⁴Ya hi'on waday mabatih nan mawi'it ya mahapul an gobhonyu te adi mo mabalin hi makan te mapaniyo.

³⁵Ot mahapul an hituwey atonyu ta unudonyun namin tun ibaga' ta pituy algo di pangiyappitanyu i Aaron ya nadan linala'in imbabalena. ³⁶Ya binigat on ini'nongyu ha ohah bulug an baka an pa'ahikkona ta mi'nong hi apakawanan di bahulda. Ya hiniitanyuh lana nan punggobhan hi mi'nong ta mibilang hi malinis. ³⁷Ot abigabigat hinan pituy algo ya atonyuh nae ta mibilang nimpeh malinis nan punggobhan hi mi'nong ya ahi mibilang hi niyappit i ha'on ta an namin nadan mi'nong hidi ya niyappit i ha'on.

Nadan Midawat Hi Binigat

³⁸Hay i'nongyuh abigabigat hinan punggobhan hi mi'nong ya duway kalnero an ohay tawonda. ³⁹Ta i'nongyuh nan mawi"it di oha ya hinan mun'ahdom di oha. ⁴⁰Ya hay mitakkop hinan maghob an mi'nong hinan mawi"it ya ha hingkiluh napinun alinan nadduman hi ohay litro an lana an nalpuh nan tinoptopdan olibo. Ya wada bo ha ohay litro hi bayah ta midawat hi ma'inum. ⁴¹Ya athidi boh nan mi'nong hinan mun'ahdom an numpaddung nan alina ya nan bayah an midawat an ma'inum. Ta danaey maghob an mi'nong i ha'on ta mipa'amlonga' hinan hunghungda.

⁴²Ta hinaen maghob an mi'nong hi abigabigat hi way panton nan pi'dammuwanyun ha'on ya inaynayyunun aton hi inggana te hidiy humapita' i da'yu. ⁴³Ya hidi boh nan panton nan pi'dammuwanyun ha'on di humapita' i da'yun tinanud Israel ya hidi boy pi'dammuwa' i he'a. Ta gapuh nan mumbinang an a'at'un ma'attigohdi ya miyappit hidiyen ha'on.

⁴⁴Athinay ato' an pumbalino' hi niyappit i ha'on nan pi'dammuwanyun i ha'on ya nan punggobhan hi mi'nong ya hi Aaron ya nadan linala'in imbabalena ta mumbalindah padi hi munhilbi i ha'on. ⁴⁵Ta way ato' an mi'hitu i da'yun tinanud Israel ta ha'on di dayawonyu. ⁴⁶Ya ta innilaonyun ha'on hi Apu Dios an nangikak i da'yuh ad Egypt ta way ato' an middum i da'yu. Ha'on nan Ap'apu an dayawonyu.

Nan Punggobhan Hi Insenso

30 ¹Alyon bon Apu Dios i Moses di, Iyammayu ha punggobhan hi insenso an hay iyammayu ya nan kayiw an akasya. ²Ya hay lukud nan opat an nundina'ging ya mumpapaddung an hin'o'ohay umpi ta han godwa ya hay tinagena'e ya tuluy umpi. Ya hinan opat an dugguna ya iphodyuy ha'gud mu ta mingammut hidi. ³Ya inoddahanyuh namahmah an balitu' nan uhhuna ya an namin nan muntigoh nunlini"odan ya nan opat an ha'gud. Ya inalkusanyuh balitu' nan nundina'ging hi da"ul nan uhhuna. ⁴Ya inyammayuy opat di natuligonggong an balitu' ya in'apyayu dadiye hi da"ul nan inalkusanyuh balitu' ta hindudwah nan numbinahhel. Ta hidiy pangiduulanyuh nan pangiyattanganda. ⁵Hay iyammayuh pangiyattangan ya nan kayiw an akasya ya inoddahanyuh balitu'. ⁶Ya eyu inha"ad nan punggobhan hi insenso hi haggon nan kultinan nihawan hinan kuwartu' an Dios an awadan nan Kahun an nittuwan nan Hapit'un Dios ya nan kalubnan ma'alih a'aanan di bungot'un Dios an gapuh bahulyun tatagu' ya hidiy pi'dammuwa' i da'yu.

⁷Ya ibagam i Aaron ta amawimawi"it ya e munggohob hi insenso i diyen niyaman punggobhan hi insenso ya hiya boy ukod hinadan hilaw. ⁸Ya hinan mun'akpa an ena puntologan hinadan hilaw ya athidi bon munggohob hi insenso. Ot hituwen atonyu ya mahapul an hiyay minaynayun hi aton

nadan tanudanyu. ⁹Ot padana' ta ma'id ha udum hi insenso hi gobhonyuhdi onu nadan maghob an mi'nong onu nadan midawat an makan ya adiyu iduyag hidi nadan idawatyun bayah. ¹⁰Ya hinan hintawon ya maminghan di pangatan Aaron hinan atona ta mibilang hi malinis nan punggobhan hi insenso. Ta alana dohah nan dalan di mi'nong hi apakawanan di bahu nadan tatagu ya ena inha'ad hinan opat an ha'gud nan punggobhan hi insenso. Ot hituwe ya mahapul bon aton nadan matanudan hi inggana. Te hituwen punggobhan hi insenso ya niyappit i ha'on an Dios.

Nadan Mahapul An Mumbayad Hinan Templo

¹¹Alyon bon Apu Dios i Moses di, ¹²Hitun pumbilanganyuh nadan ibbayun tinanud Israel ya mahapul an bayadanday nitaguwanda i ha'on an Dios hi'on nabilangda. Mahapul an atondahtu ta wan midawwidah dogoh hinan pumbilanganyun dida. ¹³Ya hay ibayad di ohan tagu ya ha godwan di ohan sekel an miyunnudan hinan balolna hinan sekel an na'usal hinan tabernakel. Ya hidiyen idatda ya midawatda i ha'on an Dios. ¹⁴Ot mihipun hinan baintiy (20) tawona ta mahuluk ya waday idawatda i ha'on an Dios. ¹⁵Ya ta'on hi kadangyan nan tagu ya nan idawatna i ha'on an Dios ya numpaddung hinan ibayad di nawotwot ta punhandidah nitaguwanda. ¹⁶Ot nan ma'amung an pihhu ya alam ta ma'usal hinan tabernakel. Ta mangipapanomnom i ha'on hinadan tinanud Israel ta nanongnan ipappapto' da'yu i ha'on.

Nan Besin An Pun'ulahan Di Padi

¹⁷Alyon bon Apu Dios i Moses di, ¹⁸Ipiyammam ha ongal hi besin an gombang ta pun'ulahan ya ha ipattukanah gombang bo damdama. Ya inha'admuh nan numbattanan nan tabernakel ya nan punggobhan hi mi'nong ya inittuwam hi liting. ¹⁹Ta hidiy pun'ulahan da Aaron ya nadan linala'in imbabalenah ta'leda ya hukida ²⁰ya ahida hunggop hinan pundayawan ta adida mate. Ya ta'on on hinan waha maghob hi i'nongdah nan punggobhan hi mi'nong ya ²¹mun'ulahdah ta'leda ya hukida ta adida nimpe mate. Ot hituwey aton da Aaron ya nadan matanudandah inggana.

Nan Lanan Usalon Nadan Padi

²²Alyon bon Apu Dios i Moses di, ²³Mangala'ah onom di kiluh namahmah an mira ya hintutluy kiluh nan sinamon ya nan malumihih an danum di unah ²⁴ya onom di kiluh nan kasia ya ohay galon an lanan di olibo. ²⁵Ya nun'uuddumom an namin ta mumbalin hi lanan niyappit i ha'on an maphod di hunghungna an usalon di padi an umat hi inyamman di nala'ing an mangiyammah maphod di hunghungnan lana.

²⁶Ta hinaen lana di em idahidah nan tabernakel ya nan Kahun an nittuwan nadan Hapit'u ²⁷ya nan lamehaan ya nadan dakol an ma'usal

hidi ya nan punhilawan ya nadan ma'usal hidi ya nan punggobhan hi insenso. ²⁸Ya indahidam boh nan punggobhan hi mi'nong ya nadan ma'usal hidi ya nan besin ya nan nipabunana. ²⁹Atom ta miyappit datuwen ha'on ta ta'on on nan mida'om i datuwe ya mibilangdah niyappit i ha'on. ³⁰Ya hidiyen lana di ihiitmu ulun Aaron ya nadan imbabalenan linala'i ta mumbalindah padin munhilbin ha'on. ³¹Ya ibagam hinadan tatagu an hidiyen lana ya ha'on ya abuh di niyappitanah inggana. ³²Ot adiyu iduyag hi adol di kumpulnan tagu ya adiyu ipatnan mangiphod hi umat i naen lana ta usalonyu. Te hinae ya niyappit i ha'on ot hanat hay pangiyusalanyu ya hinan imbaga' an pangiyusalanyu. ³³Ot nan tagun mangiphod hi umat i naen lana ya mipapate ta adi mo midmiddum i da'yun tatagu'. Ya atbohdiy ato' hinan tagun mangihiit i naen lana hi kumpulnan tagun ta'on on bokon padi an mipapate ta adi mo midmiddum i da'yun tatagu'.

Nan Insenso

³⁴Ya imbagan bon Apu Dios i Moses di atonan mangiphod hi insenso an alyonay, Mangala'ah nan mapmaphod di hunghungda an umat hi resin ya onika ya galbanum ya nan namahmah an frankinsens. Tigom ta numpapaddung di dinakolda. ³⁵Ya inyammam ha mapmaphod di hunghungnan insenso ta umat hinan aton di nala'ing an mangiyammah maphod di hunghungnan lana. Ya inahinam ta namahmah di a'atna ya adi kumpulnay iyatana. ³⁶Ya ginilingyu doha ta ay apul ya em inha"ad hinan way Kahun an nittuwan nan Hapit'un Dios an hidi nan pi'dammuwa' i he"a. Ot hituwen insenso ya mahapul an ibilangyuh niyappit i ha'on. ³⁷Ya adi namaaggon nun'amma ayuh athitu ta usalonyu te ha'on an Dios ya abuh di mangibagah iyusalana. ³⁸Ot nan tagun mangiphod ituwen insenso ta usalona ya mipapate ta adi mo midmiddum i da'yun tatagu'.

Da Besalel I Oholiab

31 ¹Alyon bon Apu Dios i Moses di, ²Hi Besalel an imbabalen Uri an imbabalen Hur an tinanud Judah ya hiyay pinto'u ³ot pabikaho' nan Espiritu' i hiya ta nala'ing an ongal di abalinanan mangat hinadan mapmaphod di tigona. ⁴Ta mabalin an iyamma nan balitu' ya silber ya gombang hi mapmaphod di tigona. ⁵Ya ta'on on nadan nun'abalol an batu ya nadan kayiw ya nadan udum ya abalinanan iyamma i ha mapmaphod di tigona. ⁶Ya hi Oholiab an imbabalen Ahisamak an tinanud Dan di pinto'uh bumoddang i hiya. Ya an namin nadan nala'ing hi nat'onat'on an tamu an umat hi mumpa'ot ya munlutuh balitu' ya udma' di la'ingda ta abalinandan iyamma namin nan ibaga' i he"a. ⁷Ta iyammada nan tabernakel ya nan Kahun an ittuwan nan Hapit'un Dios ya nan kalubna

ya an namin nadan mahapul an umat ⁸hinan lamehaan ya nadan ma'usal hidi. Ya iyammada bo nan punhilawan ta nan namahmah an balitu' di miyamma ya ta'on on nadan udum an mahapul hidi ya nan punggobhan hi insenso. ⁹Ya iyammada bo nan punggobhan hi mi'nong ya nadan udum an mahapul hidi an umat hinan besin ya nan ipabunana. ¹⁰Ya inabolda nadan miyammah lubung nadan padin da Aaron ya nadan imbabalenan linala'i an munhilbin ha'on an Dios. ¹¹Ya iniphodda bo nan lanan mihiit hinan miyappit i ha'on an Dios ya nan insenson maphod di hunghungna an ma'usal hinan kuwartun niyappit i ha'on an Dios. An namin datuwen ipiyamma' i da'yu ya mahapul an miyunnudan di a'atda hinan imbaga' i he'a.

Nan Habadun Tungo

¹²Ya alyon bon Apu Dios i Moses di, ¹³Ibagam hinadan ibbam an tinanud Israel ta ngilinonda nan Habadun tungo. Ta hiyay mangipa'innilan dida ya hinadan tanudandah inggana an niyappitdan ha'on an Dios. ¹⁴Ot mahapul nimpén ngilinyu nan Habadun tungo te niyappit i ha'on. Ot nan tagun mangibahho ta e muntamu i diyen algo ya mipapate ta adi mo midmiddum i da'yun tatagu'. ¹⁵Te hinan hindumingguwan ya onom di algoy puntamuwanyu mu nan mi'apituh algo ya tungon pun'iblayanyu te ibilang'uh diyen algo hi niyappit i ha'on. Ot nan tagun muntamu i diyen algo ya mipapate nimpe. ¹⁶Ot an namin ayun tinanud Israel ya ta'on on nadan matanudan hi inggana ya mahapul an inaynayundan ngilinin nan Habadun tungo hi inggana. ¹⁷Ta hiyay nanongnah pangimatunan hinan inyuldin'un didah inggana. Te ha'on an Dios ya onom di algoy nuntamuwa' hi nunlumuwa' hitun luta ya ad abunyan. Mu nan mi'apituh algo ya nun'ibleya'.

¹⁸Ya hidin nalpah an ni'ihapit hi Apu Dios i Moses hinan billid hi ad Sinai ot idatna nan duwan nadampillag an batu an nangitudo'anah nan uldina.

Hay Nangiyammaandah Nan Balitu' An Kilaw An Baka

32 ¹Hidin madne on ma'id ha mumbangngad i Moses an immeh nan billid ya na'amungda nadan tatagu hi awadan Aaron. Ot alyondan hiyay, Ma'id ha mapto' ya waday na'at i Moses an e nangkak i dita'uh ad Egypt. Iphodmuwot ha mangipangpangulun dita'u.^a ²Ya alyon Aaron i diday, Iyaliyu mo nadan balitu' an hingat nadan ahawayu ya imbabaleyu. ³Ot pun'aan mon nadan tatagu nan balitu' an hingatda ot iyeda i Aaron. ⁴Ta na'amung ot iyamman Aaron han ay kilaw an baka. Ya alyon nadan tataguy, Hiyah nae nan dios an dayawon ta'u an

^a 32:1 Nan Na'na'at 7:40,41

nangikak i dita'un tinanud Israel hi ad Egypt.^b ⁵Ot apyon bon Aaron han pun'onngandah way akuyung nan balitu' an kilaw an baka. Ot pun'iwalagawagnah nadan tatagun alyonay, Hi bigat ya ma'amung ta'u ta dayawon ta'uh Apu Dios. ⁶Ta hidin hiyah mun'abigat ot pun'iyeday eda idawat an maghob an mi'nong ya nadan mi'nong hi pi'hayyupan. Ta hidin nalpah nadan ini'nongda ot manganda mohpe nadan tatagu on immanin'innumda ta inggana ot mun'abubutongda ta nan umipabain an pumbahulan di in'innatda.^c

⁷Ot alyon Apu Dios i Moses di, Mi'ibaga'an dumayyu ta em tigon nadan tatagum an inilpum hi ad Egypt an nan pumbahulan di at'attonda. ⁸Te na'ibagondan indinong an mangun'unud hinadan imbaga' i da'yu hi atonyu. Ta iniphodda han balitu' an kilaw an baka ot hidiyey dayawonda ot mangi'nongda bo udot i diye. Te alyonday hidiye anu nan dios an dayawondan nangikak i didah ad Egypt. ⁹Ot alyon bon Apu Dios i Moses di, Innila' di a'at dadiyen tatagu an nunhigla tuwaliy ngoheda. ¹⁰Ot hiya nan adiya' padinongon ta ipahda' di bungot'un dida ta dadago' didan namin. Ta he'a mo ya abuh di padakolo' di holagna ta mundongol ayun tatagu'.

¹¹Mu numpahpahmo' hi Moses i hiyan alyonay, Apu Dios, hanat adi'a bahan bumungot hinadan tatagum an em inawit hi ad Egypt an gapuh nan ongal an abalinam. ¹²Te onha atom hinaen inalim ot namaag ya alyon nan i Egypt di onmu impangulu nadan tatagum hitun agge naboblayan ta wan patayom dida ta matedan namin. Ot hiya nan linglingom bahan hinaen bimmoholam ta adim aton nan ninomnommu atom i dida. ¹³Nomnomnomom ahan handidan baalmun da Abraham ya hi Isaac ya hi Israel ya nan hinapitmu i dida. Te hay inalim ya idatmuy dakkodakkol an tinanudda ta umat hi dinakol di bittuwon hi ad lagud ot ibagam an idatmun dida nan boblen alyom hi pumboblayandah inggana. ¹⁴Ta gapu i diyen numpahpahmo'an Moses ya agge inat Apu Dios nan ninomnomnan panadaganah nadan tatagu.

¹⁵Ot dumayyu moh Moses hinan billid an indonana nan duwan nadampillag an batun natud'an di numbinahhel hinan tugun Apu Dios. ¹⁶Dadiyen batu ya hi Apu Dios di nangiphod ya hiya boy nangitudo' hidih nadan tuguna.

¹⁷Ya hidin mundayyu da Moses i Joshua ya dingngol Joshua an ahi'i'ingal nadan tatagu ot alyonan Moses di, Umman ay waha munggugubat hinan nun'allungan ta'u.

¹⁸Ya alyon Moses di, Onha athidi ot wan bokon e hay nangabakanday pun'itkukda ya hay na'abakanda. Mu bokon te madngol an mungkantada.

¹⁹Ya hidin mun'idatongdah nan way nun'allunganda ta tinigon Moses nan balitu' an kilaw an baka ya nan ahitatayon tatagu ya

^b 32:4 Nan Na'na'at 7:41   ^c 32:6 1 Kulintu 10:7

nangimbubungot. Ot ipuhitna nan duwan nadampillag an batu an inodnana ot magudu. ²⁰Ot ume ot ena alan nan iniphoddan balitu' an kilaw an baka ot pu'ulana ot ahina guduguduwon ta numbalin hi ay dapul. Ot iddumnah nan liting ot ipa'inumna i dadiyen tatagun tinanud Israel.

²¹Ot alyon Moses i Aaron di, Undan nganney inat nadan tatagu i he'a ta em inyabulut hinaen nunhiglan eda numbahulan?

²²Ya alyon Aaron di, Adi'a bumungot i ha'on te innilam di a'at datuwen tatagu an nan pumbahulan di amod onda aton. ²³Te immalidan ha'on ot alyonday, Ma'id ha mapto' hi na'at i he'a an nangikak i da'mi hi ad Egypt ot alyonday onmuwot iyamma ha mangipangpangulun da'mi. ²⁴Ot ibaga' mon dida ta amungonda nadan balitu' an inusalda ot ibkah'uh nan apuy ta nawadah naen balitu' an baka.

²⁵Ya na'innilaan Moses an inyabulut Aaron an aton nadan tataguy kumpulnan ta'on on umipabain ta lummuh pungngohayan nadan udum an tatagun dida. ²⁶Ta immeh Moses hinan way geyt diyen nun'allunganda ot pun'itkuknan alyonay, Da'yun naminhod an hi Apu Dios di dayawona ya immali ayuh tun awada'. Ya immedan namin nadan linala'in tinanud Libay hi awadana. ²⁷Ot alyon Moses i diday, Hay inalin Apu Dios hi unudon ta'un tinanud Israel ya alyonay, An namin ayun linala'i ya ihikotyuy hinalungyu ya eyu numpate nadan ibbayu ya gayyummy ya hinaggonyun wahtun nun'allungan ta'u. ²⁸Ot aton dadiyen tinanud Libay hidiyen imbagan Moses i dida. Ya hay bilang di pinateda i diyen algo ya tuluy libun (3,000) linala'i.

²⁹Ot alyon Moses i didan tinanud Libay di, Ad uwanin algoy nangidawatanyuh nitaguwanyun Apu Dios an munhilbin hiya te inatyu nan inalina an hay namatayanyuh nan numbahul an ta'on onyu i'iba ya imbabale dida. Ot gapuh nangunudanyun Apu Dios ya wagahan da'yu i hiya.

³⁰Hidin nabigat ya alyon Moses hinadan tataguy, Hinaen inatyu ya nunhiglan pumbahulan i Apu Dios. Ot ad uwani ya mumbangngada' hinan billid an awadan Apu Dios ta eya' mumpahpahmo' ta alina ya mabalin an linglingonah naen eyu numbahulan. ³¹Ot tumikid mo boh Moses. Ta hidin immablat ot mi'ihapit i Apu Dios an alyonay, Apu Dios, nunhiglay numbahulan nadan tatagu te iniphodda nan balitu' i han baka ta hiyay dinayawda. ³²Ot hanat linglingom bahan hidiyen numbahulanda. Mu adim'e ya ta'on attog ya inaanmuy ngadan'uh nan liblun nangitud'am hi ngadan^d nadan imbabalem.

³³Ya alyon Apu Dios i hiyay, Nan tagun numbahul i ha'on ya hiyay aano' di ngadanah nan liblu'. ³⁴Ot ume'aot ta ipangulum didah nan

^d 32:32 Nipa'innila 3:5

boblen imbaga' i he'a. Ya nomnomnomom an nan anghel'u di ukod an mangipangulu i he'a. Mu ibaga' an adi madne ya dusao' didah nan numbahulanda.

³⁵Ya indani peman ya wada han dogoh an impadatong Apu Dios hinadan tatagu an gapuh nan inatdah nan inyamman Aaron an balitu' an kilaw an baka.

Hay Nangibagaan Apu Dios Hi Adina Pi'yayan Hinadan Tinanud Israel

33 ¹Alyon bon Apu Dios i Moses di, Makak ayu mohtu an da'yuh nadan ibbam an inikakmuh ad Egypt ta ume ayuh nan boblen imbaga' hidin a'ammodyun da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob an idat'uh nadan tanudanda. ²Ot pa'aliyo' han anghel ta ipangulu da'yu ya impa'aana i diyen boble nadan tinanud Kanaan ya tinanud Amor ya tinanud Hit ya tinanud Peris ya tinanud Hib ya tinanud Jebus. ³Te hidiyen boblen umayanyu ya malumong ya makadangyan. Mu adiya' mi'yalin da'yu te mi'yaliya'e ya alinah on da'yu nundadag hinan awon an gapuh nan nunhiglan ngoheyu.

⁴Ya hidin dingngol nadan tataguh diye ya umukayunganda ta ma'id ha numpun'alkus hi adolda. ⁵Te alyon Apu Dios i Moses di, Ibagam hinadan ibbam an tinanud Israel an dida ya nunhiglay ngoheda. Ot alinah on pininghan'un dinadag dida. Ot ibagam ta pun'aanda nadan nun'i'alkusda adol ta ahi' nomnomnomon on nganney ato' i da'yu. ⁶Ya hay nun'allungan nadan tinanud Israel i diye ya hinan way billid hi ad Horeb an nun'aanda nadan in'alkusdah adolda an umat hi hingat ya nadan udum.

Nan Pi'dammuwanda I Apu Dios

⁷Hi Moses ya wa'e ta immohongda on e nuntolda i ha pi'dammuwanda i Apu Dios hinan bata'an di pun'allunganda. Ta nan waday pohdonan ibagan Apu Dios ya hidiy pangipluyana. ⁸Ya an namin di umayan Moses i diyen natoldaan ya way ohah nadan tatagu ya lumah'undah nan allungda ta umohongdah nan way panto ta mangmangondah hunggopan Moses. ⁹Ya an namin di hunggopan Moses i diyen natoldaan ta mi'hapit i Apu Dios ya mungkohop nan bugut hinan way panto. ¹⁰Ya tinigon'en nadan tatagu nan bugut an nungkohop on nunnanongdan timma'dog hidih nan way panton di allungda ta dayawondah Apu Dios. ¹¹Ta hi Apu Dios ya mi'hangngaban an mi'hapit i Moses an umat hinan aton nan nunggayyum an munhappitan. Ta nalpah'e on ahi umanamut hi Moses mu nan mangilog an bumodboddang i hiyan hi Joshua an imbabalen Nun ya adina taynan nan natoldaan.

Hay Dasal Moses

¹²Inalin Moses i Apu Dios di, Imbagabagam i ha'on ta ipangulu' datuwen tatagu mu tanganu onmu agge impa'innilah on nganney

pinto'muh pun'ibba'. Ya imbagam bon ha'on an innilam di ngadan'u ya alyom boy umipa'amlonga' i he'a. ¹³Ot athina'en umipa'amlonga' i he'a ya daan mo ta ipa'innilam nan pohdom hi ma'at ta hiyay unudo' ta nanongnan umipa'amlonga' i he'a. Ya nomnomnomom ot bahan an da'mi nan pinto'muh tatagum.

¹⁴Ya alyon Apu Dios di, Ha'on ya mi'yaliya' i he'a ta way atom an madinol hinan umayanyu.

¹⁵Ot alyon Moses di, Maphod ta athina Apu Dios te onha adi'a mi'yalin da'mi ot udulnay adi da'mi attog pakakon hitu. ¹⁶Te nan pi'yaliyam i da'mi ya hiyay panginnilaan nadan udum an tatagu an umipa'amlonga' i he'a ya tun ibba' an tatagum. Te onha ma'id'an da'mi ot ma'id ha nipahhiwanmih nadan udum an tataguh tun luta.

¹⁷Ot alyon Apu Dios di, Manu'eh ato' nan imbagam ya gapu ta umipa'amlong'a i ha'on ya innila' di a'atmu.

¹⁸Ot alyon Moses di, Ot athina'e ya hanat ipatigom i ha'on nan mumbinang an amaphodmu.

¹⁹Ya alyon Apu Dios di, O, ipatigo' i he'an namin nadan amaphod'u ya atbohadin ipa'innila' nan ngadan'u an Ap'apu. Te ha'on ya mabalin an ipatigo' di ule' ya homo"uh nan tagun pohdo' an pangipatigan. ²⁰Mu adim tigon di angah'u te ma'id ha taguh tigonay angah'u ya nanongnan matagu.

²¹Ot inayun Apu Dios an alyon di, Mihnup'ah tun awada' ta wahtu han doplah an mabalin an umohnongam. ²²Ta handiyan da'ah nan lingab i diyen numpingayan di doplah ya hinawanan da'ah ta'le' ta ingganah mipatigoy binang'uh ala'uha'. ²³Ta nundu'uga'e ya ahi' aanon di ta'le' ta mabalin an tigom di bonog'u mu adi mabalin hi tigom di angah'u.

Hay Nangiphodan Moses Hinan Duwan Batun Itud'an Nadan Tuguna

34 ¹Alyon bon Apu Dios i Moses di, Iphodmu ha umat hidin duwan nadampillag an batu an pina"ihmu ta itudo"u bohdi nadan intudo"uh nan namangulun batu. ²Ya nundadaan'ah bigat hi mawi"it ta tumikid'ah tun billid hi ad Sinai ta mi'dammu'an ha'on hidih uhhuna. ³Mu gahin di oha'a an umali ya abuh. Ya ibagam hinadan tatagu ta ma'id ha e munwanwannatan hinan billid an ta'on on nadan baka onu kalnero ya adida e mangan hi holo' hidi. ⁴Ot iphod Moses di duwan nadampillag an batu an umat hidin namangulu. Ta hidin hiyah mun'abigat ot tumikid hinan billid hi ad Sinai an inodnana nadan duwan batu an inunudna nan imbagan Apu Dios.

⁵Hidin immehdi ya nungkohop boh Apu Dios hinan bugut ot ipa'innilana nan ngadanan Ap'apu. ⁶Ot munla"uh hi hinangngab Moses an alyonay, Ha'on nan Dios an ma'a'ulle ya ongal di homo'na. Ya ha'on an Dios ya adi hi kittang on bimmungota'. Ya adi maluman di pamhod'u ya adi ibahhon aton

nadan ibaga'. ⁷Te nanongnay pamhod'uh linibu ya pakawano' di tataguh nan adi maphod an pangatda ya an namin an pumbahulanda. Mu adi mibahhoy pundusaa' hinadan numbahul an ingganah nan pidwan di apapuda.

⁸Ot ma'ibagan munlu'bub hi Moses ot dayawona hiya. ⁹Ot alyonay, Apu Dios, umpipa'amlonga'e i he"a ya daan mo bahan ta ipangpangulu da'mi. Manu te immannung an naligat hi e umunudan nadan tatagu mu undan adi mabalin hi linglingom nadan numbahulanmi ya nadan adi maphod an pangatmi ta nanongnan ibilang da'mih tatagum.

Hay Pidwanah Nangibagaan Apu Dios I Moses Hinadan Tuguna

¹⁰Alyon Apu Dios i Moses di, Ad uwani ya ibaga' an waday ato' hinadan tinanud Israel. Te dakol di ato' an mangipatigon didah nan abalina' an nakaskasda'aw. Ya datuwen ato' ya ma"i'd ni' ha na'atanah udum hi bobleh tun luta. Ta an namin di tagu ya innilaonda datuwen nakaskasda'aw an ato' an mamoddang i da'yu. ¹¹Mu gahin di unudonyu nadan ibaga' i da'yuh ad uwani tee. Ta hitun umayanyu ya ha"on di ukod an mangipa'aan hinadan tataguh nan awonyu an tinanud Kanaan an umat hinadan tinanud Amor ya tinanud Hit ya tinanud Peris ya tinanud Hib ya tinanud Jebus. ¹²Ya tigonyu ta adi ayu mihapitan hi ibagan nadan tatagun nunhitsu i dadiyen boble. Te atonyu'e ya hidiyey ayyu ahablutan. ¹³Mu haot di atonyu ya pumpa"ihyun namin nadan pundayawandan umat hinadan inha"addan batu ya numputulyu nadan pustin mangita'dog i Aserah. ¹⁴Ya adiyu ipatnan e mundayaw hinadan dios an dayawonda. Te ha"on an Dios ya adi' pohdon an waday udum hi eyu dayawon an bokon ha"on ya abuh. ¹⁵Ot tigonyu nimpe ta adi ayu mihapitan hi alyon nadan numbolehdi. Te dida ya nat'onat'on di dayawonda ya onnganda. Ya ayagan da'yu'en dida ta middum ayuh nan at'atonda ya lo'tat ya mabaliyan ayu ya ni"an ayuh nadan i'nongda. ¹⁶Ya hi'on pi'yahawaonyu nadan linala'in imbabaleyuh nadan binabain imbabaleda ya ipanguluda nadan linala'in imbabaleyuh nadan dayawonda ta du'gona'.

¹⁷Ya alyon bon Apu Dios di, Adi ayu mangiyammah binulubbulul ta hiyay dayawonyu. ¹⁸Ya inaynayyunun ngilinon nan pangananyuh nan tinapay an agge nadduman hi yist. Ta nadatngan'e nan bulan di Abib an hidiye din nakakanyuh ad Egypt ya inunudyu nan imbaga' ta adi ayu mangan hi tinapay an nadduman hi yist hi pituy algo. ¹⁹Ya idawatyun ha"on nadan panguluwan an linala'in imbabaleyu ya ta'on on nadan hopap di tangbal an imbabalen di animalyun umat hi baka onu kalnero. ²⁰Ta nan hopap di tangbal an imbabalen di dongki ya mabalin an hukkatanyu i ha imbabalen di kalnero ta hiyay i'nongyun ha"on an Dios. Mu adiyu'e pohdon an hukkatan ya mahapul an putungonyuy bagangna ta mate. Ya na'en panguluwan an lala'in imbabaleyu nimpe ya mahapul an waha pamangngadyun hiya.

Ya mahapul an way ohaon indadaana tuwali nan idawatnan ha'on.

²¹Ya mahapul an hinan mi'apituh algo ya mun'ible ayu. Te onom di algoy mabalin hi puntamuwanyu an ta'on on hinan ahingunuwan an pun'aladuwanyuh nadan puntanományu ya hinan ahi'apit ya mahapul an mun'ible ayu.

²²Ya ngilinyu bo nan ahigapas an pangidawatanyun ha'on an Dios hinan hopap di gapasonyu. Ya nginilinyu bo nan pun'apitanyuh nadan bungbunga'an ta ahi mapogpog nan hintawon.

²³Ya atawotawon ya mahapul an da'yun linala'in tinanud Israel ya mumpitlu ayun ma'amung hinan pundayawanyun ha'on an na'abbaktun Dios an dayawonyun tinanud Israel. ²⁴Ya wa'e ta un'unudonyuh nae an mumpitlu hintawon an ma'amung ayuh nan pundayawan i ha'on ya pakako' an namin nadan numboleh nadan pumboblayanyu ta pabilbillogo' nan bobleyu. Ya atbohadin ma'id ha mabalin hi mamlo i diyen eyu pumboblayan. ²⁵Ya adiyu idihhan an idawat nan tinapay an nadduman hi yist hinan i'nongyun animal. Ya hinan punnomnommanyuh nihwanganyuh ate hi ad Egypt ya tigonyu ta ma'id ha mabati hinan ini'nongyu hi ingganah nan mawi'it.

²⁶Ya hay iyaliyuh nan pundayawanyu i ha'on ya nan ap'aphodan hinan mamangulun apitonyu.

Ya adiyu pundanum hinan iha'angyun ukkon an gulding nan gatas nan hi inana.

²⁷Ya alyon bon Apu Dios i Moses di, Itudo'mun namin danaen inali' te danaen imbagabaga' ya ato' i he'a ya nadan ibbam an tinanud Israel.

²⁸Ta napat (40) di algo ya hilong di nihaha'adan Moses hidih nan billid an agge nangnangngan ya agge im'imminnum. Ot itudo' bon Apu Dios nan Himpulun Tuguna i diyen duwan nadampillag an batu. ²⁹Ta on nalpah ot alan Moses ot dumayyuh nan billid hi ad Sinai an inodnanah diyen duwan batun nitud'an nadan Himpulun Tugun. Ya nunhiglan humiliy angahnan gapuh nan ni'happitana i Apu Dios. Mu hi Moses ya aggena innilan athidi. ³⁰Ta hidin tinigon da Aaron ya nadan ibbanan tatagu an humiliy angah Moses ya tumakutdan e mihaggon i hiya.

³¹Mu inayagan Moses dida ot umeda mo da Aaron ya an namin nadan mangipangpanguluh nadan tinanud Israel ta eda donglon nan ibagana i dida. ³²Ta on nalpah an nunhahapitda ot ahida umen namin nadan tatagu ta eda himmalunghung i Moses. Ot ibaganan didan namin nadan tugun Apu Dios an imbaganan hiyah awadanah nan billid. ³³Ya hidin indappuh Moses an imbagan namin i dida ot hu'yunganay angahna.^e

³⁴Mu wa'e ta hunggop hinan pundayawan i Apu Dios ta mi'ihapit i hiya on inaana nan inhu'yungna. Ya wa'e ta limmah'un on imbaganah nadan

^e 34:33 2 Kulintu 3:13

tatagu nan inalin Apu Dios hi ipa'innilanan dida ³⁵on hiyah diyen humiliy angahna. Ta hiya nan nalpah'en imbagana on hinu'yunganay angahna ta inggana boh on umen e mi'ihapit i Apu Dios.

Hay Tugun Hinan Habadun Tungo

35 ¹Hi Moses ya inamungnan namin nadan tinanud Israel ot alyonan diday, Datuwey imbagan Apu Dios hi unudon ta'u. ²Hinan onom di algo ya muntamu ta'u mu hinan mi'apituh algo an Habadun tungo ya pun'iblayan te niyappit i Apu Dios. Ot nan muntamu i diyen algo ya mipapate. ³Ya ta'on on ha pun'apuyanyuh baleyu ya mipagol hinan Habadun tungo.

Hay Idat Nadan Tatagu Ta Ma'usal Hinan Pundayawan

⁴Alyon bon Moses hinadan na'amung an tinanud Israel di, Hi Apu Dios ya imbagana bon alyonay, ⁵An namin ta'u ya mahapul an waday idat ta'un Apu Dios. Ot hay mabalin hi idat ta'u ya balitu' ya silber ya gombang ⁶ya nan asul onu bayulet onu mumbolah an hinulid ya napinun linen ya nan dutdut di gulding ⁷ya nan up'up di tangbal an kalnero an nakololan hi mumbolah ya nan up'up di animal hinan baybay ya nan kayiw an akasya. ⁸Ya mabalin bo nan lanan di olibo ta ma'usal hinan punhilawan ya nadan middum hinan lanan mihiit hinadan miyappit i Apu Dios ya nan maphod di hunghungnan insenso. ⁹Ya mabalin bo nan oniks ya nadan udum an nun'abalol an batu ta miha"ad hinan ephod ya nan miyoddah hinan ephod hi palagpag nan padi.

¹⁰Alyon bon Moses di, An namin ayun waday la'ingnan mangiyammah kumpulna ya umali ayu ta iyammayu nan imbagan Apu Dios ¹¹an tabernakel.

Ta iyammayu nadan mikultina ya nadan pun'ipit ya nadan mandol hi kultina ya nadan miballabag ya nadan tu"udna ya nadan ipabunan nadan tu"udna.

¹²Ya inyammayu nan Kahun an ittuwan nadan Hapit Apu Dios ya nan kalub an ma'alih a'aanan di bungot Apu Dios an gapuh bahul nadan tatagu ya nan pangiyattangan ya nan kultinan mihawan.

¹³Ya inyammayu bo nan lamehaan an pangiha'mawan hinan tinapay an midawat i Apu Dios ya nadan udum an ma'usal i diye ya nan pangiyattangan nadan mangdon.

¹⁴Ya inyammayu bo nan punhilawan ya nadan udum an ma'usal ya nan lanan olibo ta way atonan dumilag.

¹⁵Ya inyammayu bo nan punggobhan hi insenso ya nadan pangiyattangan ya nan insenso ya nan lana ya nan kultinan mihawan hinan panto.

¹⁶Ya inyammayu bo nan gombang an punggobhan hinan mi'nong i Apu Dios ya nan ay nalagan gombang an pangiha'mawan hi mi'nong ya nan

duwan pangiyattangan ya nadan udum an mahapul hidi ya nan gombang an pun'ulahan ya nan ipattukana.

¹⁷Ya inyammayu bo nadan kultinan mihawan hi nunlini"odan ya nadan tu"udna ya nadan ipabunan dadiyen tu"ud ya nadan mikultinah nan panton nan tabernakel.

¹⁸Ya inyammayu bo nadan pahok ya nadan talin ma'usal hinan alad hi nunlini"odan.

¹⁹Ya inabolyu nadan ilubung nadan padi hinan punhilbiyandan Apu Dios. Ta nat'on nan ilubung nan nabaktun padin hi Aaron hinan ilubung nadan imbabalena.

Hay Indat Nadan Tatagu An Miyammah Nan Tabernakel

²⁰Hidin indappuh Moses ot mumpapange nadan tataguh nan nun'allunganda. ²¹Ya an namin nadan waday pinhodnan idawat i Apu Dios ya nun'iyeda. Ta nawadan namin nadan miyammah nan tabernakel ya nan mahapul hidi ya nan miyammah lubung nan padi. ²²Ta an namin nadan binabai ya linalain naminhod an mangdat ya nun'iyeda nadan idatda. Ta nadan udum ya indatday balitu' an umat hi hingat ya singsing ya nadan mibanggol ya nadan udum an balitu' di niyamma ta idawatdan Apu Dios. ²³Ya nadan udum ya inyeday napinun linen ya nan hinulid an asul ya bayulet ya mumbolah ya nadan na'abol an dutdut di gulding ya nan up'up di kalnero an nakololan hi mumbolah ya nan up'up di animal hinan baybay. ²⁴Ya nadan udum ya silber ya gombang ya kayiw an akasya. ²⁵Ya nadan binabain nala'ing an mumpudun ya nun'iyeday pinudundan napinun linen ya asul ya bayulet ya mumbolah. ²⁶Ya nadan udum an binabai ya nunlubiddah dutdut di gulding. ²⁷Ya hay inyen nadan ap'apun di himpahimpamu'un ya nan nun'abalol an batu an umat hi oniks ya nadan udum an mi'alkus hinan ephod ya nan miyoddah nan ephod hi palagpag nan padi. ²⁸Ya nadan udum ya inyeday lanan di olibo ya nadan udum an middum hinan miyammah insenson maphod di hunghungna ya nan lanan mihiit hinadan miyappit i Apu Dios an usalon di padi. ²⁹Ta an namin nadan tinanud Israel an binabai ya linala'i ya nun'iyeda nan pinhoddan idawat ta ma'usal hinan imbagan Apu Dios i Moses hi iyammada.

Hay Napilih Muntamuh Nan Tabernakel

³⁰Ya alyon Moses hinadan tataguy, Hi Apu Dios ya pinto'nah Besalel an imbabalen Uri an tinanud Hur an tinanud Judah ³¹ta pabikahona nan Espirituna i hiya ta nala'ing ya waday abalinanan mangat hinadan mapmaphod di tigona. ³²Ta mabalin an iyammahana nan balitu' ya silber ya gombang hi mapmaphod di tigona. ³³Ya nala'ing bon munggutih nan nun'abalol an batu ya mumpa'ot hinan kayiw ya an namin nan

mapmaphod an miyamma. ³⁴Ta didan duwah nan hi ibbanan hi Ahisamak an tinanud Dan ya indattan Apu Dios didah la'ingdan mangitudduh udum an tataguh nan abalinandan aton. ³⁵Ta dakol nan indat Apu Dios an abalinandan umat hi mun'ammah nan kumpulan mun'a'aphod. Ya nadan udum ya nala'ingdan mun'abol ya mumboldah luput an nan hinulid an asul ya bayulet ya mumbolah di usalonda.

Ta an naminda ya nun'alala'ingdan mangat hinan tamuda.

36 ¹Alyon bon Moses di, Da Besalel i Oholiab ya an namin nadan indattan Apu Dios hi la'ing ya abalinan ya diday mangiyammah nan tabernakel an iyunnuddah nan imbagan Apu Dios.

Hay Inyalin Nadan Tatagu An Ma'usal Hinan Tabernakel

²Impa'ayag Moses da Besalel i Oholiab ya an namin nadan linala'i an waday abalinandan nalpun Apu Dios ya waday naminhoddan mi'itamu. ³Ot iyukodnan dida nan na'amung an ma'usal an nalpuh nadan ibbadan tinanud Israel. Ya hiyah diyen amawimawi"it on waday iyedan middum hinadan ma'usal. ⁴Ya lo'tat ya an namin nadan muntamu ya immeda i Moses ⁵ot alyonday, Dakol bo aya nadan inyalialin nadan tatagun usalonmih nan ipiyamman Apu Dios.

⁶Ot ibagan mon Moses hinadan tatagu ta idinongdan mangiyeh nadan iboddangdah nan miyammah nan pundayawanda i Apu Dios. ⁷Te nahawwalan nan inye'inyedan ma'usal.

Nan Tabernakel

⁸An namin nadan waday punla'inganah nadan nat'onat'on an tamu ya diday nangiyammah nan tabernakel ya nadan himpulun (10) panid an luput ta mikultinah nan nunlini"odan nan tabernakel. Ta hay inyammada ya nan linen an hinulid ya asul ya bayulet ya mumbolah ot ipi'ugutdah nan nala'ing an mumbolda di kerubim. ⁹Ot pumpapaddungunday dinukken nadan kultina an napat (40) di umpi ya hay binillogda'e ya onom di umpi. ¹⁰Ya nundada"itoday hinlilimay panid. ¹¹Ya nangiphoddah nun'abali"un luput an asul ot i'ugutdah nan ohan da'ging nan nadada"it an kultina. Ya athidi boy inatdah nan da'ging nan mi'adwan nadada"it an limay panid an kultina. ¹²Ta hay in'ugutdah nan ohan da'ging nan nadada"it an kultina ya nabonglen (50) nun'abali"un luput an numpopotto'ondah nan mi'adwan nadada"it an kultina. ¹³Ya nangiyammada boh nabonglen (50) balitu' an ipit ta nundammuwonda nan numpopotto'an an nun'abali"un luput ta nangammut nan mikultinah nunlini"odan nan tabernakel.

¹⁴Ot abolonda boy himpulut ohay (11) panid hinan nalubid an dutdut di gulding ya inugutanda ta mangammut an luput an miyoddah hinan mikultinah nan tabernakel. ¹⁵Ya mahapul an pumpapaddungunday

lukudda ta hinnanapat ta limay (45) umpiy dinukkeda ya hin'o'onom di umpiy binillogda. ¹⁶Ya nundada"itonday limay panid ya ahida bo nundada"iton di onom an panid. ¹⁷Ya in'ugutda boy nabonglen (50) nun'abali"uh an luput hinan ohan da'ging nan nadada"it an limay panid. Ya athidi boy inatdah nan da'ging nan mi'adwan nadada"it an kultina. ¹⁸Ya inyammaday nabonglen (50) gombang an ipit ta mangammut nan luput an miyoddah nan kultinah nan nunlini"odan nan tabernakel. ¹⁹Ya inyammada bo nan up'up di tangbal an kalnero an nakololan hi mumbolah ta miyoddah boh nan kultinah nunlini"odan nan tabernakel. Ya inyammada nan up'up di animal an malpuh nan baybay ta hidiyey muntu'yap an miyoddah hinadan kultinah nan nunlini"odan nan tabernakel.

²⁰Ya nangiyammadah nan kayiw an akasya ta mandol hinadan kultinah nunlini"odan nan tabernakel. ²¹Ya hay dinukken di ohan mandol hi kultina ya himpulut limay (15) umpi ya hay binillogna ya baintit pituy (27) pulgada. ²²Ya an namin nadan mandol hinadan kultina on waday duwan nidongdong hi pu"una ta mabalin an mihu"updah nan ipabunanda. ²³Ta hay iyammadah mandol hinadan kultinah nangappit hi muyyadna ya bainti (20). ²⁴Ya iyammada boy napat (40) an silber an ipabunan nadan hukin nadan mandol ta hindudwah nan ohan mandol hi kultina. ²⁵Ya bainti (20) boy miyammah mandol hi nangappit hi huddo'na. ²⁶Ya napat (40) di silber an ipabunanda an hindudwah nan ohan mandol hi kultina. ²⁷Ya hay nangappit hi alimuhan di algo ya onom di mandol hi kultina. ²⁸Ot iyammada boy hindudwan mandol hi kultinah nadan duwan duggun nan tabernakel hi nangappit hi alimuhan di algo. ²⁹Ya dadiyen duwan mandol hi kultinah nan duggun nan tabernakel ya nunda"itonday mihipun hi pu"una ta ingganah baktuna an mihu'lubdah nan nun'atuligonggong. ³⁰Ta walun namin di mandol hi kultinah nangappit hi alimuhan di algo an niddum nan duwah dugguna. Ya himpulut onom (16) di silber di ipabunanda te nan ohan mandol on duway ipabunana.

³¹Ot iyammada boy liman kayiw an akasya ta mandol hinadan kultina hi nangappit hi huddo'na. ³²Ya lima boh nangappit hi muyyadna ya lima boh nangappit hi alimuhan di algo hi indoggan nan tabernakel. ³³Ta hana'e an miballabag hi gawwan nadan mandol hi kultina ya minaynayun an mihipun hi pingngitna ta inggana boh nan pingngitna. ³⁴Ya inoddahandah balitu' an namin dadiyen mandol hi kultina ya nadan miballabag an kayiw. Ya inyammada boy balitu' an nun'atuligonggong ta pangiduulandah nadan miballabag an kayiw.

³⁵Ya nan inaboldan kultina an asul ya bayulet ya mumbolah ya napinun linen an hinulid ya imboldadahdihy inyammadan kerubim. ³⁶Ot iyammaday opat an tu"ud an kayiw an akasya ot oddahandah balitu'. Ot iyammada boy

kawit an balitu' ya nadan ipabunan di tu"ud an silber. ³⁷Ot iyamman nadan nala'ing an mumbolda nan mikultinah nan panto hinan hinulid an napinun linen ya asul ya bayulet ya mumbolah. ³⁸Ot iyammada boy liman tu"ud ya kawit ta ihablayan nan kultina. Ot oddahanda nadan uhhun nadan tu"ud hi balitu' ot iyammada nadan gombang hi pangipabunan i dadiyen tu"ud.

Hay Nangiyammaan Besalel Hinan Kahun

37 ¹Inyamman bon Besalel nan kayiw an akasya hi Kahun an hay dinukkena ya napat ta limay (45) pulgada. Ya numpaddung di binillogna ya tinagena an baintit pituy (27) pulgada. ²Ot iphodnan oddahan hi namahmah an balitu' di dallomna ya nan muntigo ot alkusanah balitu' nan nundina'ging hi uhhun nan Kahun. ³Ot mun'ammah opat di natuligonggong an balitu' ot ipongnan iyammah nan opat an duggun nan Kahun ta hindudwah numbinahhel. ⁴Ot mangiyammah pangiyattangan an hay inyammana ya nan kayiw an akasya ot oddahanah balitu'. ⁵Ot pumbinahhelonan iduul hinadan nun'atuligonggong hinadan duggun nan Kahun ta pangiyattangan nadan mangdon.

⁶Ot iyammana bo nan kalub nan Kahun an hay iniphodna ya nan namahmah an balitu' an hay dinukkena ya napat ta limay (45) pulgada. Ya hay binillogna ya baintit pituy (27) pulgada. ⁷Ot ingammutnan iyammahdi nan duwan kerubim an hay inyammana ya nan balitu' an pinandayna ⁸ta nihamad an niha"ad hi numbinnongwah nan uhhun nan kalub nan Kahun. ⁹An nunhanggabona dadiyen kerubim mu inyuhdungdah nan kalub ot bitbitonay paya'da ta nahophopan nan kalub.

Nan Lamehaan

¹⁰Ot iyammana bo nan akasya hi lamehaan an hay dinukkena ya tuluy umpi ya hay binillogna ya ohay umpi ta han godwa. Ya hay tinagena ya duway umpi ta han godwa. ¹¹Ot oddahanah namahmah an balitu' ot alkusana boh balitu' an namin nan nundina'ging hi uhhuna. ¹²Ot ha"adana nan nundina'ging hi tuluy pulgaday binillogna an kayiw ot alkusanah balitu' di nunlini"odan. ¹³Ot iyammana boy opat di natuligonggong an balitu' ot idikkitnah nan opat an hukin nan lamehaan ¹⁴hi da"ul nan da'gingna ta iduulan nan pangiyattangan. ¹⁵Ya hay inyammanah nan pangiyattangan ya nan kayiw an akasya ot oddahanah balitu'. ¹⁶Ot iyammana bo nadan ma'usal hidin umat hi duyu ya basu ya malukung ya pannuman an ittuwan di ma'inum an midawat i Apu Dios. Ya an namin datuwen miha"ad hinan lamehaan ya namahmah an balitu' di iyammada.

Nan Punhilawan

¹⁷Ot pandayona nan namahmah an balitu' hi punhilawan. Ta ohan nangammut an balitu' nan mihipun hi pu"una ya nan nigawwan ay

adolna ya nan alkusnan umat hi habhabung ya nadan hapangna ya nadan hilawna. ¹⁸Ta onom nadan ay hapang an hilaw te hintutlul numbinahhel. ¹⁹Ya way ohah nan ay hapang ya na'alkusan hi tulun natuntunud an ay habung di almon. ²⁰Ya nan nigawwan ay adol nan punhilawan ya opat nan natuntunud an ay habung di almon. ²¹Ta ohay ay nuwanin habung on numbinahhel hi baktunay duwan hilaw ta ingganah nan mi'atlun habung. Ta hintutlul numbinahhel nan numpopotto'an an hilaw. ²²Ta an namin nadan alkusnan ay habung ya nan tulun numpopotto'an an hapang ya oha nan nangammut an namahmah an balitu' an pinandayna.

²³Ot iyamma bo nan pitun ay basun punhilawan ya nan pumputul hi mitsa ya nan pangiamungan hi gubu an hay inyamma ya nan namahmah an balitu'. ²⁴Ta tulumpulut opat (34) di kilun namahmah an balitu' di na'usal ot ahi magibbuh nan punhilawan an niddum nan umat hi pangiamungan hi gubu ya nadan udum.

Nan Punggobhan hi Insenso

²⁵Ot iyamma bo nan punggobhan hi insenso an kayiw an akasya. Ya hay dinukkena ya ohay umpi ta han godwa an numpaddung hinan binillogna an oha boy umpi ta han godwa. Ya hay tinagena ya tuluy umpi. Ya hinan opat an dugguna ya iniphodnahdiy ha'gud an ningammut hinan kayiw an akasya. ²⁶Ot oddahanah balitu' nan uhhuna ya an namin nan muntigoh nunlini"odan ya nan opat an ha'gud. Ot alkusanah balitu' nan nundina'ging hi da"ul nan uhhuna. ²⁷Ot iyammay opat di natuligonggong an balitu' ot i'apyana dadiye ta hindudwah nan numbinahhel. Ta hidiy pangiduulandah nan pangiyattanganda. ²⁸Ya hay inyamma i dadiyen pangiyattangan ya kayiw an akasya ot oddahanah balitu'.

²⁹Ot mangiyamma nadan nala'ing an mangiyammah lana hi lanan usalon di padi ya nan mapmaphod di hunghungnan insenso.

Nan Punggobhan Hi Mi'nong I Apu Dios

38 ¹Inyammada bo nan kayiw an akasya hi punggobhan hi mi'nong i Apu Dios. Ya hidiyen iniphodda ya numpapaddungonda nan opat an da'gingna an himpipituy umpi ta han godwa. Ya hay tinagena'e ya opat di umpi ta han godwa. ²Ot iyammada bo nan ha'gud hinan opat an dugguna an ingngammutdah nan kayiw an akasya hi punggobhan hi mi'nong an na'oddahan hi gombang. ³Ya an namin nadan ma'usal hidi an umat hinadan banga ya nadan punggaud hi gubu ya nadan malukung an duyu an iha"adan di dala ya nadan tibi' di dotag ya nadan pangittuwan hi bala ya hay iyammada ya nan gombang. ⁴Ot iyammada bo han ay nalagan gombang ot uhungondah nan punggobhan ta nipogpog hinan

gawwana. ⁵Ot ha'adandah opat di gombang an nun'atuligonggong nanunggobhan hi mi'nong ta pangiduulandah nan pangiyattangan. ⁶Ta iniphodday duwan pangiyattangan an kayiw an akasya ot oddahandah gombang. ⁷Ot iduuldah nan numbinahhel i diyen punggobhan hi mi'nong ta midadaan hi pangiyattanganda ya hidiyen punggobhan ya nadingding hi kayiw mu nabaoy dallomna.

Nan Besin An Pun'ulahan

⁸Inyammada bo nan gombang an besin ya nan gombang an ipabunana an hay inyammada ya nan indat nadan binabain muntamuh nan way panton di pundayawan an dadiye nan gombang an diggald.

Nan Alad Hi Nunlini"odan Nan Pundayawan

⁹Inyammada bo nan mi'alad an kultina hi nunlini"odan nan lita"angan nan tabernakel an hay dinukken nan nummuyyad ya umeh hingгахut ta nabongley (150) umpi. Ya hay inyammada ya nan napinun linen. ¹⁰Ya hay tu"ud di mandol hi kultina ya bainti (20) an impabundah baintin (20) gombang. Ya hay inyammadah baddong ya kawit ya nan silber. ¹¹Ya hay dinukken'en nan kultinah nangappit hi huddo'na ya numpaddung hinan kultinah nangappit hi muyyadna an hingгахut ta nabongley (150) umpi ya bainti (20) boy tu"udna an nipabundah baintin (20) gombang. Ya hay inyammada nimpeh kawit ya baddong ya nan silber.

¹²Ya hay dinukken'en nan kultinah nangappit hi alimuhan di algo ya napitit limay (75) umpi. Ya himpuluy (10) tu"ud di mandol hi kultina ya himpulu (10) boy nipabunanda. Ya atbohдин hay inyammadah kawit ya baddong ya nan silber. ¹³Ya athidi bon napitit limay (75) umpiy dinukkenah nangappit hi tuluwan di algo. ¹⁴Ya hinan way geyt ya nundinommgang di kultina an hay dinukkena ya baintit duwa ta han godway (22 ½) umpi. Ya hi nangappit hi winawwan ya tuluy tu"udna ya tulu boy ipabunanda. ¹⁵Ya hay nangappit hi iniggid ya atbohдин hay nikultina ya baintit duwa ta han godway (22 ½) umpiy dinukkena. Ya tuluy tu"udna ya tulu boy nipabunanda. ¹⁶Ya an namin nadan kultinan mi'alad hi nunlini"odan nan tabernakel ya napinun linen di niyamma. ¹⁷Ya hay ipabunan nadan tu"ud ya gombang. Ya hay inyammadah kawit ya baddong ya nan silber. Ta an namin nadan tu"ud ya naha"adan di uddudah silber an punhablayan. ¹⁸Ya nan kultinan mihawan hinan geyt ya tulumpuluy (30) umpiy dinukkena. Ya hay impiyammadah nan nala'ing an mumbolda ya nan napinun linen an hinulid ya asul ya bayulet ya mumbolah. Ya hay tinagena'e ya pituy umpi ta han godwa an nipaddung hi tinagen nan nikultinah nunlini"odan. ¹⁹Ya hay inyammadah tu"ud ya opat an nipongdan nipabun hi opat bon gombang. Ya hay inyammadah nan kawit ya baddong ya nan silber. Ot oddahanda

bo nan uddun nan tu"ud hi silber. ²⁰Ya an namin nadan pahok an ma'usal hinan tabernakel ya nan nunlini"odana ya gombang di inyammada.

Hay Bilang Di Na'usal Hinan Niyammah Nan Tabernakel

²¹Hay bilang nadan balitu' ya silber ya gombang ya nadan udum an ma'usal hinan tabernakel ya intudo' nadan tinanud Libay te hiyay imbagan Moses. Ta nan padi an hi Itamar an imbabalen Aaron di mumpapto' i diyen tamu. ²²Ya nan apapun Hur an imbabalen Uri an nalpuh nan tinanud Judah an hi Besalel di nangiyammah nadan imbagan Apu Dios i Moses. ²³Ya hay bimmoddang i hiya ya hi Oholiab an imbabalen Ahisamak an tinanud Dan. Hiya ya nala'ing hi nat'onat'on an tamu an umat hi mumpa'ot ya nala'ing bon munnomnom hi maphod an iyamma ya nala'ing bon mumboldah luput an hay usalona ya hinulid an asul ya bayulet ya mumbolah.

²⁴Hay ngammut di indat nadan tataguh balitu' an na'usal hinan pundayawan ya hiyam di gahut ta nahiyam ta lima ta han mahuluk hi godway (995.6) kilu.

²⁵Ya hay indatdah silber ya tuluy libut opat di gahut ta han baintit opat ta han mahuluk hi godway (3,424.6) kilu. ²⁶Ya hay nangdat i datuwen silber ya nadan linala'in mihipun hi baintiy (20) tawonda ya nadan mahuluk hi baintiy (20) tawonda. Ya hay bilang di linala'in nangdat ya onom di gahut ta tuluy libu ta han limay gahut ta nabongle (603,550). ²⁷Ta nan tuluy libu ta han nanom (3,060) di kilun di silber ya inyammadah hinggahut (100) an ipabunan nadan mandol hi kultinan nan tabernakel ya nadan tu"ud nan pangihablayan hinan kultinah dallom nan tabernakel. Ya hay na'usal hi silber hinan ohan ipabunan di mandol hi kultina ya umeh tulumpulu ta han godway (30.6) kilu. ²⁸Ya nan nahawwal an mahuluk hi godway kilun silber ya inyammen da Behalel hinan pangihablayan hi kultina ya kawit ot oddahandah silber di uddun nadan tu"ud.

²⁹Ya hay inamung nadan tatagu hi gombang ya duway libut opat di gahut ta han walu ta han godway (2,408.5) kilu. ³⁰Ta hiyay inyammadah ipabunan nadan tu"ud hinan panton nan tabernakel ot usalonda nadan udum an gombang hinan punggobhan hi mi'nong ya nan ay nalaga ya nadan udum an ma'usal hidi. ³¹Ot iyammaday udum hinadan pangipabunan hinadan tu"ud hi nunlini"odan ya nadan pahok an ma'usal hinan tabernakel ya nadan alad hi nunlini"odan nan lita"angana.

Nan Lubung Di Padi

39 ¹Hay inaboldah lubung di padi hinan punhilbiyandah nan pundayawan i Apu Dios ya nan hinulid an asul ya bayulet ya mumbolah. Ya athidi boy inyammadah nan lubung nan nabaktun padin hi Aaron ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios i Moses.

Hay Inyammadah Nan Ephod

²Hay inyammadah nan ephod ya nan napinun linen ya nan hinulid an balitu' ya asul ya bayulet ya mumbolah. ³Ya hay inatdan nangiphod hi hinulid an balitu' ya pinandayda nan balitu' ta ay papel di iningpihna ot ahida kaltikaltibon ot ahi iboldan di nun'ala'ing an mumbolda. ⁴Ya nan ephod ya duway panid an luput ta mibonog di oha ya mipalagpag di oha ot ha"adandah pumpattitan nan mipu'ol ta pundammuwanda. ⁵Ya nan balikisna ya ningammot hinan ephod ta numpaddung di tigoda an hay ipiyammadah nan nala'ing an mumbolda ya nan napinun linen ya nan hinulid an balitu' ya asul ya bayulet ya mumbolah ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios i Moses.

⁶Ot ipakladah nan balitu' nan duwan nabalol an batu an oniks. Ot itudo'dahdih nan oniks di ngadan nadan himpulut duwan (12) tinanud Israel. ⁷Ot i'ugutdah nan mipu'ol hinan ephod ta nanongnan mipapanomnom nadan tinanud Israel ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios i Moses.

Nan Miyoddah Hinan Ephod Hi Palagpag Nan Padi

⁸Ot iyammada bo nan miyoddah hinan ephod hi palagpag nan padi an hay inyammada ya nan ibban nan niyammah ephod an napinun linen ya hinulid an balitu' ya asul ya bayulet ya mumbolah an inyammah di nala'ing an mumbolda. ⁹Ya hay a'atna ya luput an nakupin an numpapaddung nan opat an da'gingna an hinhihiyam di pulgada. ¹⁰Ot i'ugutdahdiy opat di nalinlinyan nun'abalol an batu. Ta hinan namangulun linya ya in'ugutda nan rubi ya topas ya beril. ¹¹Ya hinan mi'adwan linya ya nan torkois ya sapira ya emerald. ¹²Ya hinan mi'atlun linya ya nan jasint ya agate ya ametis. ¹³Ya hinan mi'apat an linya ya nan krisolayt ya oniks ya jasper. Ya an namin danaen nun'abalol an batu ya impakladah balitu'. ¹⁴Ot ipongdan itudo' i dadiyen himpulut duwan (12) batu di ngadan nadan himpulut duwan (12) tinanud Israel.

¹⁵Ot iyammada nan ay na'apid an namahmah an balitu' ta puntayunda i diyen miyoddah hinan ephod hi palagpag nan padi.

¹⁶Ot iyammada boy duwan ay singsing an balitu' ot i'ugutdah nan duwan numbaktun duggun diyen miyoddah hinan ephod hi palagpag nan padi. ¹⁷Ot itayunda nan ay na'apid an namahmah an balitu' hinan duwan ay singsing. ¹⁸Ot itayunda nan bongwahna hinan oniks hinan ephod hinan mipu'ol. ¹⁹Ot ha"adanda boh ay singsing an balitu' ya in'ugutdah nan dallom nan duwan nunda"ul an duggun nan miyoddah hinan ephod hi palagpag nan padi. ²⁰Ot iyammada boy duwan ay singsing an balitu' ot i'ugutdah baktun nan balikis nan ephod. ²¹Ot tayunandah asul an hinulid nan numpotto'an nan duwan ay singsing hinan miyoddah hinan

ephod hi palagpag nan padi hi way baktun di balikisna ta mihamad an midakop ta adi munlaplape ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios i Moses.

Nadan Udum An Ilubung Nan Padi

²²Nan adukken lubung an iyoddahan nan ephod ya hay inabolda i diye ya nan hinulid an asul. ²³Ot i'ugutdah nan mibagang di na'abol ta adi mahethet. ²⁴Ot mun'ammada boh ay bungan di pomegranet an hay inyammada ya nan hinulid an napinun linen ya asul ya bayulet ya mumbolah. Ot i'ugutdah nan migayadan ta ahitanattayunda. ²⁵Ot mangiyammada boh nan namahmah an balitu' hi kikkitang an batingting ot ibattabattandan i'ugut hinadan pomegranet ²⁶ta nali'li'woh nan gayadan ta hidiyey ilubung nan padi hinan punhilbiyandah nan tabernakel ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios i Moses.

²⁷Ot iyammaan bon nadan nala'ing an mun'abol hi napinun linen da Aaron ya nadan linala'in imbabalena hi munggayyadan an lubung ²⁸ya turban ya pongot ya putut an pantalon. ²⁹Ya nan miwakoh adolda ya hay miyamma ya nan napinun hinulid an linen ya asul ya bayulet ya mumbolah an iyamma di nala'ing an mumbolda ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios i Moses.

³⁰Ot iyammada hah nan namahmah an balitu' ot itudo'dahdiy, Niyappit i Apu Dios. ³¹Ot ga'odandah linubid an asul ot i'ugutdah nan turban ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios.

³²Ta hidiyey nagibbuhan nan tabernakel an pi'dammuwanda i Apu Dios an inunuddan namin nan imbagan Apu Dios i Moses. ³³Te inyen nadan tatagu i Moses nadan miyammah nan tabernakel an umat hinadan kultina ya nadan pun'ipit ya nadan mandol hi kultina ya nadan miballabag ya nadan tu"ud ya nadan ipabunan nadan tu"ud. ³⁴Ot iyeda bo nadan kultina an hay niyamma ya nan up'up di tangbal an kalneron nakololan hi mumbolah ya nan miyoddah an up'up di animal hinan baybay ya nan kultinan mihawan hinan Kahun. ³⁵Ot eda iha"ad nan Kahun an nittuwan nan Hapit Apu Dios ya nan kalubna an ma'alih a'aanan di bungot Apu Dios an gapuh bahul nadan tatagu ya nan pangiyattanganda i diye. ³⁶Ot iyeda bo nan lamehaan ya nadan mahapul hidi ya nan tinapay an midawat i Apu Dios ³⁷ya nan balitu' an punhilawan ya nan lanan di olibo an ma'usal ta ahi dumilag ya nadan udum an ma'usal hidi. ³⁸Ot iyeda bo nan balitu' an punggobhan hi insenso ya nan lana an mihiit hinadan miyappit i Apu Dios ya nan maphod di hunghungnan insenso ya nan mikultinah nan panton nan tabernakel. ³⁹Ot iyeda bo nan gombang an punggobhan hi mi'nong ya nan mi'apyahdin ay nalagan gombang ya nadan pangiyattangan an kayiw ya an namin nadan mahapul hidi. Ot iyeda bo nan besin ya nan

ipattukana ⁴⁰ya an namin nan kultinan mihandih nan lita"anganah nan nunlini"odan ya nan geytna ya nadan pahok ya tali ya an namin nadan mahapul hidi i diyen tabernakel an pi'dammuwan i Apu Dios. ⁴¹Ot iyeda bo nan mun'aphod an lubung di padi an ilubung da Aaron ya nadan linala'in imbabalenah nan punhilbiyandan Apu Dios.

⁴²Ta inat nadan tinanud Israel an namin nan miyunnudan hinan imbagan Apu Dios i Moses. ⁴³Ya hidin tinigon Moses dadiyen namin ya immannung an niyunnudandah nan imbagan Apu Dios. Ot inayunan wagahan dida.

Hay Imbagan Apu Dios Hi Pangipata'dogandah Nan Tabernakel

40 ¹Alyon Apu Dios i Moses di, ²Hay pangipata'doganyuh nan tabernakel an pi'dammuwanyun ha'on ya hitun madatngan nan mamangulun algoh nan mamangulun bulan. ³Ta ipaghopyuhdi nan Kahun an nittuwan nan Hapit'un Dios ya inha"adyu nan kultinana ta mahawanan. ⁴Ya impaghopyu bo nan lamehaan ya inha'moyuhdi nadan mahapul an miha'mohdi. Ya impaghopyu nan punhilawan ya tinolganyu nadan hilawna.

⁵Ya impaghopyu bo nan balitu' an punggobhan hi insenso ya inha"adyuh way potto' nan Kahun. Ya ahiyu mohpe inhable nan kultinan nan panto.

⁶Ya inha"adyuh dommang nan panto nan punggobhan hi mi'nong. ⁷Ya inha"adyu nan ongal an besin hi numbattanan nan tabernakel an pi'dammuwanyu i ha'on ya nan punggobhan hi mi'nong ya inittuwanyuh liting. ⁸Ya kinultinaanyu nan nunlini"odan nan lita"angan nan tabernakel ya kinultinaanyu bo nan geytna. ⁹Ya inalam nan lana ya em nunwalaghi'an nan tabernakel ya an namin nadan gina'un wahdi ta wan miyappitda i ha'on. ¹⁰Ya winalaghi'am bo nan punggobhan hi mi'nong ya an namin nan wahdin ma'usal ta miyappitdan ha'on ¹¹ya inatmu bohdi hinan ongal an besin ya nan nipabunana.

¹²Ya inyem mohpe da Aaron ya nadan linala'in imbabalenah nan way panton nan tabernakel ya nun'ulahom didah liting. ¹³Ya impilubungmun Aaron nan lubung di padi ya hiniitam di ulunah lana ta miyappit i ha'on ta hiyay padin munhilbin ha'on. ¹⁴Ya impilubungmuh nadan imbabalena nan nipto' an ilubungda. ¹⁵Ya hiniitam di uluda hi lana ta umat hinan inatmun amada ta diday padin munhilbin ha'on. Ya gapuh nan nangihiitam hi lana hi uluda ya mibilangdah padi ya ta'on on nadan tanudanda.

Hay Nangipiyamaan Moses Hinan Tabernakel

¹⁶Hi Moses ya inatnan namin nadan imbagan Apu Dios hi atona. ¹⁷Ta hidin ohay algo han nibaluh din mamangulun bulan hidin mi'adwah tawon

hi nakakandah ad Egypt ot ipata'dogda nan tabernakel. ¹⁸Ya hay inatdan nangipata'dog ya indaanda ni' nadan ipabunana ot ahida ipata'dog hidi nadan mandol hi kultina ot ballabagandah nadan tabla dadiyen mandol hi kultina. Ot ipata'dogda nadan tu'ud. ¹⁹Ot oddahanda nadan kultinan nan tabernakel ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios. ²⁰Ot alan Moses nan duwan batun nitud'an nadan Himpulun Tugun Apu Dios ot ena ittuh nan Kahun ot iduulnahdi nan kayiw an pangiyattangan nadan mangdon ot ahina kaluban hinan kalub an ma'alih a'aanan di bungot Apu Dios an gapuh bahul nadan tatagu. ²¹Ot ipaghodah diyen Kahun hinan tabernakel ot handiyanah nan kultina ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios hi atona. ²²Ot iyeda nan lamehaan hidih nan bahhel nan nakultinaan ot iha"addah nangappit hi huddo'na. ²³Ot iha"addah nan lamehaan nan tinapay an nidawat i Apu Dios ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios.

²⁴Ot iyena bo nan punhilawan ot iha"adnah dommang nan lamehaan hi nangappit hi muyyadna. ²⁵Ot tolgana dadiyen hilaw hidi ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios.

²⁶Ot ipaghopna bo nan balitu' an punggobhan hi insenso hi hinanggab nan nakultinaan. ²⁷Ot gobhonahdi nan mapmaphod di hunghungnan insenso ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios.

²⁸Ot kultinaanda mohpe nan panton nan tabernakel. ²⁹Ot eda iha"ad nan punggobhan hi mi'nong hinan nihaggon hinan way panton nan tabernakel an pi'dammuwan i Apu Dios ot i'nongdahdi nadan maghob an mi'nong ya nadan miwadat i Apu Dios an makan ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios.

³⁰Ot ena bo iha"ad nan besin hinan numbattanan nan tabernakel ya nan punggobhan hi mi'nong ot talwanah liting ta pun'ulahan nadan padi. ³¹Ta hidiy e nun'ulahan da Moses ya hi Aaron ya nadan linala'in imbabalen Aaron hi ta'leda ya hukida ³²on ahida hunggop hinan pi'dammuwan i Apu Dios ya ta'on on hinan umayandah nan punggobhan hi mi'nong ta miyunnudan hinan imbagan Apu Dios.

³³Ot kultinaan da Moses nan nunlini"odan ta waday lita"angan nan tabernakel ya nan punggobhan hi mi'nong ot kultinaanda bo nan geyt nan lita"angan. Ta hidiyey nagibbuan diyen inyamada.

³⁴Indani ya nahophopan hi bugut hidiyen pi'dammuwan i Apu Dios ta napnu nan tabernakel hinan binang Apu Dios.

³⁵Ta ma'id ha aton Moses an hunggop hidi.

³⁶Ta nihipun i diye ya ingganah on tigon nadan tinanud Israel an tumage nan bugut hi baktun nan tabernakel on ahida palu'ahon hidiyen tabernakel ta inayundah nan pumbaatanda. ³⁷Mu agge'e ni' timmage nan bugut hinan tabernakel ya adida makak nadan tatagu.

³⁸Ta athi'athidiy na'at i diyen eda immaninnabatan. Te mapatal'e on wada nan bugut hi baktun nan tabernakel. Ya nahdom'e on ay mundalang an apuy ta mabalin an panigan nadan tatagu.